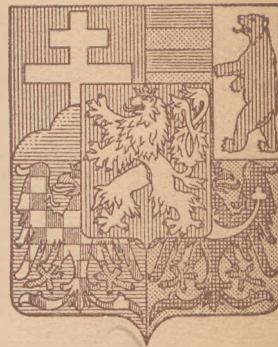

STATISTICKÝ ZPRAVODAJ
ŠTATISTICKÝ ZPRAVODAJ
STATISTISCHE NACHRICHTEN

212

O B S A H :

	Strana		Strana
Obyvatel'stvo.		Peněžní a kapitálový trh.	
Naše nové hranice II.	1	Výhrady k tabulkám o peněž- nictví	22
Zemědělství.		Doprava.	
Zásobování pšenicí a žitem v no- vém Česko-Slovensku	4	Úkoly dopravní statistiky v no- vém státě	23
Chladírny vajec	9	Práce.	
Výhrady k tabulkám vztahujícím se k lesnictví	10	Trh práce	24
Ulovená zvěř v nových hranicích Česko-Slovenska	11	Stav trhu práce ve významných třídách povolání	25
Průmysl a vnitřní obchod.		Zaměstnanost koncem roku 1938	26
Větší průmyslové závody v Česko- Slovensku ve světle územních změn	11	Mzdy v prosinci 1938	27
Výroba čokolády a cukrovinek v r. 1935 a v letech 1928—1934	16	Veřejné finance.	
Zahraněční obchod.		Přímé daně a obrátová daň na území zbylém a připojeném k sousedním státům podle stavu roku 1936	27
Zahraněční obchod v posledním čtvrtletí roku 1938 podle zemí	17	Různé.	
Ceny.		Celovečerní filmy v č.-s. kinech	29
Vývoj velkoobchodních a malo- obchodních cen na podzim 1938 a na počátku r. 1939	19	Nynější délka našich železnic	29
		Přehled časopisů a knih.	

Příloha tabulková
Příloha tabulková
Tabellenbeilage

Proč

se říká?

není nad **FANTOLIN**

Protože:

tento ušlechtilý
auto-olej je vyroben
z pennsylvánské su-
roviny, nezanechává
zůstatků, vydrží
v náplni déle a

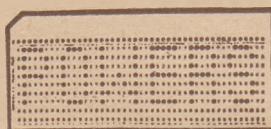
proto

je i úsporný.

VYÚČTOVÁNÍ,

MZDY, MATERIÁL,
ÚČETNICTVÍ
A STATISTIKY

rychle a přesně systémem

POWERS

Oddělení fy Remington psací
a počítačí stroje, spol. s r. o.

PRAHA XII., Vocelova č. 1.

Telefon 205 20.

V. J. ROTT, a. s.

Velkoobchod zbožím kovovým, PRAHA,
Malé nám.142-I. Založ.1840. Tel.271-56.

tempo
tempo
tempo

Buďte
výkonnější

VEŠKERÁ RAZÍTKA

úřední (všech druhů i velikostí)
a kancelář. potřeby la jakostí
vyrábí a státním úřadům
dodává výhradně

Pražská Peterkova razítkárna

a prodejna kancelářských potřeb
v Praze VIII.

PRVNÍ V ČSL. REPUBLICE VYRÁBĚNÉ 2 VELKÉ CENY
CIGARETOVÉ DUTINKY A PAPIRKY MEZINÁR. VÝSTAVA
PARÍŽ 1937.

Výborně
filtrované

Waldes Antob

Nedostižné
jakostí

WALDES A SPOL., PRAHA XIII.

P. T.

Das Statistische Zentralamt übersendet Ihnen seine Daten, die streng vertraulich sind, wie ausdrücklich auf der Titelseite angeführt ist. Die Ihnen eingehändigten Daten sind außerdem mit einer besonderen Evidenznummer bezeichnet, unter welcher ihr Empfänger in Evidenz geführt wird.

Es ist streng verboten, diese vertraulichen Daten anderen öffentlichen oder privaten Interessenten, vor allem also auch der Presse, zu überlassen. Wer dagegen handelt, kann laut §§ 88 und 90e des Strafgesetzes für das Deutsche Reich (siehe Beilage zum Verordnungsblatt des Reichsprotectors in Böhmen und Mähren Nr. 33 vom 10. November 1939 S. 4 und 5) mit Gefängnis bis zu drei Jahren bestraft werden.

Statistisches Zentralamt.

STATISTICKÝ ZPRAVODAJ

Ročník II.

V Praze 20. února 1939.

Číslo 1-2.

Obyvatelstvo.

Naše nové hranice. II.

Hranice medzi Česko-Slovenskom a Poľskom.

Nové hranice česko-poľské a slovensko-poľské boli určené priamim rokováním medzi Česko-Slovenskom a Poľskom. Za kritického stavu, v ktorom sa Česko-Slovenská republika nachádzala po mníchovskej dohode, uplatnila sa, pravda, plnou mierou politická prevaha Poľska, takže terajšie hranice sú v skutočnosti výsledkom jednostrannej požiadavky, proti ktorému česká a slovenská obrana bola veľmi slabá a nemala nádeje na akékoľvek uplatnenie českého a slovenského hľadiska.

Poľská vláda žiadala predovšetkým postúpenie poľskej časti Tešínska. Český a poľský jazyk prechádzajú však do seba pozvoľna a ani najkúsenejší jazykozpytci nevedeli presne určiť, kde prestávajú české a kde sa začínajú poľské nárečia. Určenie jazykovej hranice česko-poľskej stalo sa potom vôbec nemožným v uhoľnej paňve ostravsko-karvínskej, v ktorej domorodci boli číselne oveľa predstihnutí prisťahovalcami prichodiacimi z jazykovej oblasti českej i poľskej.

Národnostné pomery boli tu skomplikované ešte tým, že u veľmi veľa domorodých domácich obyvateľov sliezskych sa neshodovala ich národnostná príslušnosť s nárečím, ktorým hovorilo. Od dávnych čias české národné vedomie preniklo za hranicu jazykovú do obcí, ktorých nárečie malo už viac znakov poľských ako českých, a veľká časť t. zv. Šlonzákov nechcela sa pokladať za príslušníkov poľského národa.

Veľký hospodársky rozkvet kamenouhoľnej paňvy ostravskej vyvolal silný prílev poľských robotníkov z Haliče. Poľská imigrácia haličská a rastúce národné vedomie poľské mali za následok zatlačovanie českého vplyvu a polonizáciu veľa obcí predtým českých. Koncom 19. stor. dosiahla táto polonizačná vlna svojho vrcholu a vo výsledkoch sčítania ľudu z r. 1900 objavuje sa české jazykové pole najviac zúžené.

Ako som v predošlom článku vyložil, vymohlo si Nemecko v medzinárodnej komisii berlínskej, aby základom pre rozhraničenie česko-nemecké sa stali výsledky sčítania ľudu z r. 1910. Podľa výsledkov tohto sčítania patrilo k českému jazykovému (a národnému) územiu celý okres frýdecký a sliezsko-ostravský okrem Hrušova, v ktorom vtedy bola nemecká relatívna väčšina a poľský obcovací jazyk prihlásilo viac obyvateľov ako český. V okrese bohuminškom mala veľkú väčšinu českú obec Petřvald, v okrese fryštátskom boli väčšinou české Orlová, Lazy a Dětmárovice (s Koukolnou), v okrese tešínskom boli potom od vždy zcela alebo veľkou väčšinou české obce Dobratice (s osadou Bukovicami), Dolní Domašovice (s osadou Kocurovicami a Volovcom), Horní Do-

maslavice, Soběšovice (Horní a Dolní s osadou Pitrovom) a Dolní Tošanovice.

Obce r. 1910 väčšinou české zabieraly (i s mestom Frýdkom, vtedy zväčša nemeckým) spolu 539'08 km², obec Dětmárovice však bola so všetkých strán obklopená obcami poľskými a teda českým ostrovom. Keby sme si predstavili, žeby Tešínsko (v tej rolohe, ako ju malo medzi rokmi 1920 a 1938) bolo rozdelené presne podľa národnostnej hranice česko-poľskej podľa výsledkov sčítania ľudu z r. 1910, mala by česká časť

plochy v ha . . .	52.523
obyvateľov v r. 1910 . . .	128.957
z nich: Čechov . . .	96.714
Poliakov . . .	21.281
Nemcov . . .	9.782

a poľská časť

plochy v ha . . .	75.168
obyvateľov v r. 1910 . . .	163.880
z nich: Čechov . . .	16.598
Poliakov . . .	117.957
Nemcov . . .	24.577

V českej časti bolo r. 1910 21.281 Poliakov, v poľskej 16.598 Čechov, rozdiel činil 4.683 duší v český prospech. Po zriadení Česko-Slovenskej republiky sa však národnostné pomery podstatne zmenili; prestal prílev poľských robotníkov z Tešínska, časť sa ich odsťahovala; ktorí neprijali československé štátne občianstvo, boli počítaní v česko-slovenskej národnostnej štatistike medzi cudzincami. Veľa Slezanov, ktorí udávali za svoj obcovací jazyk poľštinu, prihlásilo sa potom k českej národnosti, ako zodpovedalo ich národnému cíteniu. Ak vychádzame z toho istého územného rozdelenia, ako vyplynulo z poslednej predvojnovnej štatistiky, bolo r. 1930 v časti

	českej	poľskej
prítomných obyvateľov . . .	140.629	202.265
z nich Čechov (a Slovákov) . . .	126.618	98.808
Poliakov . . .	4.219	73.090
Nemcov . . .	4.709	17.304

Niet pochyby, že tieto čísla sú pre Čechov nepomerne priaznivejšie ako pred vojnou, neboli však dosiahnuté nijakým umelým spôsobom, ako ostatne potvrdilo sčítanie ľudu vykonané poľskými úradmi po zábore v území nimi zabranom.

Ak sú rozpory v stanoviskách, riešia sa zpravidla kompromisom. Poľská vláda neuspokojila sa len územím, ktoré by jej bolo pripadlo podľa štatistiky z r. 1910, ale okrem toho zabrala nielen banické obce Petřvald, Lazy a Orlovú v r. 1910 väčšinou české, pravda, s poľskými menšinami, ale i všetkých päť českých obcí okresu tešínskeho (okrem osady Kocurovice), v ktorých (okrem Dol. Tošano-

víc) Poliakov nikdy skoro vôbec nebolo, a z okresu frýdeckého české obce Horní Bludovice, Vojkovice a Žermanice, veľkú časť obce Šenova (temer polovicu) a menšie časti katastru 4 obcí okresu sliezsko-ostrovského. Z obcí, v ktorých r. 1910 bolo zapísané viac Poliakov než Čechov, nebolo zabraný iba Hrušov.

Obce, ktoré či už zcela alebo z väčšej časti zabralo Poľsko, majú spolu 81.627 ha, o 6.459 ha viac, než mala poľská časť Tešínska podľa výsledkov sčítania ľudu z r. 1910, a bolo na nej dovedna

	1910	1921	1930
prítomných obyvateľov	185.037	205.434	228.763
z nich Čechov (a Slovákov)	33.745	89.933	121.931
Poliakov	124.227	68.225	76.239
Nemcov	22.435	18.269	17.198

Česko-Slovensku zostalo z Tešínska územie približne 46.064 ha; v obciach, ktorých väčšia časť mu zostala, bolo dovedna

	1910	1921	1930
prítomných obyvateľov	107.800	104.749	114.131
z nich Čechov (a Slovákov)	79.567	87.693	103.495
Poliakov	15.011	1.135	1.070
Nemcov	11.924	4.736	4.815

V území, ktoré zabralo Poľsko, bolo r. 1921 121.931 Čechov (a Slovákov), v území, ktoré Česko-Slovensku zostalo, bolo len 1.070 Poliakov; poľské úrady napočítali v zabranom území po zabraní 97.245 Čechov, teda len o 24.686 menej, než sa prihlásilo na ňom r. 1930 obyvateľov k československej národnosti. Ale i keď sa vychádza z posledného rakúskeho sčítania predvojnového, bolo r. 1910 na zabranom území 33.745 Čechov, na území, ktoré ostalo, len 15.011 Poliakov. Bola teda vedená nová štátna hranica oveľa hlbšie v českom jazykovom území na úkor českého národa, než sa stalo pri rozhraničení územia českého a nemeckého. V časoch najväčšej tiesne českého národa bola k nemu nemecká vláda ohľadnejšia ako poľská.

Okrem Tešínska robilo si však Poľsko nárok i na severné pohraničie Slovenska, odvolávajúc sa na to, že sa tam hovorí poľsky. Vskutku, i českí a slovenskí jazykozpytci pripúšťali, že v severnej časti bývalej župy trenčianskej, oravskej a spišskej hovorí sa nárečiami, ktoré majú skorej ráz poľský než slovenský. Ale tamojšie horalské obyvateľstvo, i keď sa jeho jazyk označoval za poľský, nemalo nikdy poľského povedomia, ale vždy slovenské. Ani maďarskí sčítací komisári nerátali horalských obyvateľov hovoriacich nárečím skorej poľským ako slovenským za Poliakov, ale vždy za Slovákov, len r. 1910 prvý raz objavujú sa v maďarskej štatistike Poliáci na Orave.

Hoci princíp sebeurčenia národov nebolo možné aplikovať na slovensko-poľské hranice, zabrali Poliáci i časť územia slovenského, a to pri Čadci v bývalej župe trenčianskej, kde získali z časti tri obce (Čierne, Skalité a Svrčinovec), v bývalej župe oravskej, kde im boli postúpené obce Hladovka a Suchá Hora z okresu trstenického, a napokon obce Javorina a Lesnica v bývalej župe spišskej.

Obce, ktoré Poľsko zabralo zo Slovenska, majú spolu 21.544 ha a bolo v nich r. 1930 9.378 obyvate-

ľov, z nich sa 9.106 prihlásilo k národnosti slovenskej (a českej). R. 1910 medzi 7.937 obyvateľmi bolo maďarským štatistickým úradom napočítané 6.519 Slovákov.

Hranice medzi Česko-Slovenskom a Maďarskom.

O odstúpení krajov osídlených obyvateľstvom maďarským začala rokovať česko-slovenská vláda s maďarskou podobne ako s vládou poľskou. Keď sa nemohly o nových hraniciach dohodnúť, sverily rozhodnutie o nich vláde nemeckej a talianskej. Tie prijali arbitráž a ustanovili novú hranicu česko-slovensko-maďarskú vo Viedni 3. novembra 1938.

Jazyková hranica slovensko-maďarská začínala sa, pokiaľ Bratislava a Petržalka boli zväčša nemecké, na Malom Dunaji, na východ od Bratislavy. Tým, že Bratislava bola ponechaná Slovensku, bolo rozhodnuté aj o susednom Prievozе, veľkej smiešanej slovensko-nemecko-maďarskej predmestskej obci pri Bratislave, ktorá si udržala dosiaľ aspoň relatívnu nemeckú väčšinu (r. 1930: 1.888 N., 1.333 Sl. [a Č.], 1.049 M.).

Nová hranica štátna nebola však vedená pri Bratislave v shode s jazykovou hranicou, ale Slovensku bola ponechaná i západná časť Žitného ostrova až temer po Šamorín. Niet pochyby, že tu rozhodoval ohľad na nemecký ostrov medzi Bratislavou a Šamorínom, ktorý tvoria 4 obce s nemeckými väčšinami: Čela-Waltersdorf, Schildern, Mischdorf a Tartschendorf; nemecká je aj obec Most na Ostrove, ležiaci od nich severnejšie na pravom brehu Malého Dunaja. Všetkých týchto päť obcí dostalo sa Slovensku, ako dôkaz, že Nemecko dôveruje viac národnostnej politike slovenskej než maďarskej; s nimi musely byť ponechané Slovensku i maďarské obce Verekne, Komárov a Biskupice, ktoré oddeľujú nemecký ostrov mischdorfský od Bratislavy, a malá maďarská osada Hideghét pri Moste na Ostrove. Z dvoch slovenských kolónií, ktoré v tejto časti Žitného ostrova boli založené po uvedení pozemkovej reformy, zostala na Slovensku len obec Miloslavov, pokým južnejšie ležiaci Hviezdoslavov pripojený bol k Maďarsku.

Medzi Mostom na Ostrove a maďarským Eberhartom prechodí nová štátna hranica Dunaj, a to tak, že Maďarsko dostalo tiež zväčša slovenskú obec Čeklís (2.809 Sl. a Č., 291 M.) z okresu bratislavského, ktorá však pri maďarských sčítaniach sa javila ako smiešaná obec, niekedy väčšinou slovenská, niekedy väčšinou maďarská. Od Čeklisa ide potom nová hranica dolnoslovenskou nížinou na ľavom brehu Malého Dunaja galantským okresom celkom v shode s hranicou jazykovou až po riekú Váh, ale tak, že k Maďarsku boli pripojené dva slovenské jazykové výbežky, ktoré tvoria obce Krmeš a Kráľová, číro slovenské, so smiešanou Hrubou Boršou, predtým väčšinou maďarskou, na Malom Dunaji pri Senci a v číro slovenské obce Gáň, Brakoň, Nebojsa a Hody pri Galante. Kompenzáciou za stratu týchto štyroch obcí bola asi ponechaná Slovensku maďarská obec Váhovce.

Pod Váhovcami ide štátna i jazyková hranica najprv po rieke Váhu, potom severne od slovenskej

01640

Die Deutsche Arbeitsfront
Zentralbüro
Arbeitswissenschaftliches Institut
Zentralstatistik des RSC

ZB 653

Gzas. 174/198-D-54

Wyrano Szkoła
Biblioteka
Gimnazjum
w Sepolcu

obce Šaľa prechodí štátna hranica na ľavý breh Váhu a ide v shode s predvojnovou (nie s terajšou) hranicou jazykovou; do Maďarska sa teda dostaly zväčša slovenské obce Šaľa, Veča a Trnovec n. V., z ktorých dve posledné vykazujú slovenskú väčšinu len pri poslednom sčítaní.

Za Tardoške dom prechodí jazyková hranica veľmi nepravidelne; slovenské obce na dolnom toku Nitry a Žitavy sú s troch strán sovreté jazykovým územím maďarským, naopak veľkými ostrovmi pri Nitre prenikla maďarská kolonizácia hlboko do územia slovenského.

Ťažkú úlohu viesť štátnu hranicu v tejto spleti rýchle sa meniaceho obrazu etnografického rozriešila arbitrážna komisia smelým jednoduchým ťahom, ktorý viedol nad Tardoškedom severovýchodným smerom pri Novej Vsi na rieke Žitave, a to tak, že obce Veľký Kýr na Nitre, Paňa, Dyčka a Nová Ves na Žitave ako pohraničné obce pripadly Maďarsku. Na terajšom Slovensku je v širšom okolí Nitry síce spolu 21 obcí maďarských, na proti tomu Maďarsku bolo prisúdené 54 obcí väčšinou slovenských, z ktorých však asi desať malo pred vojnou podľa úradných štatistík väčšinu maďarskú.

Od Novej Vsi na Žitave bola vedená štátna hranica východným smerom k Hronu, ktorý dosahuje severne od maďarských Malých Kozmáloviec (v okrese levickom).

Odtiaľto ide najprv na juh po Hrone a potom po predvojnovej jazykovej hranici severne od Levíc, takže mesto Levice a teraz zväčša slovenské Varšany pripadly Maďarsku. Východne do Varšian bola pripojená k Maďarsku či slovenská obec Čankov, zato maďarská obec Bory bola ponechaná (podľa hraničnej čiary na gener. mape) Slovensku.

Odtiaľ ďalej na východ až po Sklabínú sa shoduje štátna hranica presne s jazykovou, pričom Maďarsku zostaly, pravda, slovenské ostrovy na pravom brehu Ipľa u Ďarmot. Maďarské štátne územie bolo v tomto úseku rozšírené nielen o tieto slovenské ostrovy, ale aj o číro slovenskú obec Sklabínú, zo súvislého slovenského územia jazykového; o niečo ďalej na severovýchod bola kompenzáciou ponechaná Slovensku väčšinou maďarská obec Veľké Zlievce.

Za Veľkými Zlivcami bolo maďarské jazykové územie na pravom brehu Ipľa rozšírené, pravda, o mesto Lučenec, ktorý pred vojnou javil sa pri všetkých sčítaniach ako mesto s veľkou prevahou maďarskou. Okrem Lučenca bolo však pre Maďarsko zabrané aj číro slovenské obce Halič a Opatová, ktoré ležia v najbližšom susedstve Lučenca.

Od Lučenca až po Rim. Sobotu bola vzatá predvojnová hranica jazyková za hranicu štátnu; obec Kerestúry, v ktorej získali Slováci prevahu až po vojne, bola daná Maďarsku, ktorému patria teraz, pravda, i väčšinou slovenské obce v jazykovom území maďarskom, ako Prša a Pilis. Pri Rim. Sobote pripadly Maďarsku prevažne slovenské obce Tomášová, Bakta a Dúžava, ktoré boli pred vojnou síce väčšinou maďarské, ale i podľa Baloghovho spisu „A népfajok Magyarországon“ pôvodu slovenského, zato Slovensku zostalo od Rim. Soboty na sever Nižnia Pokoradz a od nej ďalej na severovýchod maďarská obec Padarovce.

Odtiaľ ďalej splýva nová štátna hranica s hranicou okresu tornaľského, ktorá bola súčasne hranicou jazykovou, z tornaľského okresu bola však ponechaná Slovensku malá, väčšinou maďarská obec Chvalová. Ale ďalej na severovýchod bola v doline Muráňa jazyková hranica opustená, a Maďarsku sa dostalo slovenské mesto Jelšava, so slovenskými obcami Nandraž, Prihradzany, Jelšavská Teplica, Migles a Šivetice; prečo bol v tomto kraji porušený princíp národnostný, nie je jasné.

V okrese rožňavskom, ležiacom ďalej na východ, bolo rozhraničenie urobené v shode s predvojnovou hranicou jazykovou, Maďarsku pripadla teda takto i z dvoch tretín slovenská obec Nadabula, pred vojnou zväčša maďarská, ale ešte pred necelým storočím slovenská.

Na východ od Rožňavy hraničí s jazykovým územím maďarským nemecký jazykový ostrov pri Gelnici. Tu je zasa vedená štátna hranica tak, aby celý ostrov bol ponechaný Slovensku; tým mu zostaly aj slovenské obce na pomedzí tohto ostrova: Pača, Uhorná a Hačava. Za Nižným a Vyšným Medzevom prechodí hraničná čiara maďarskou obcou Jasovom (s Jasovým Podzámkom), ktorá, súdiac podľa toho, ako je na mape vedená, by z väčšej časti pripadla Slovensku.

Veľmi silne bol porušený národnostný princíp tým, že Maďarsku bolo prisúdené druhé najväčšie mesto Slovenska, Košice, ktoré ešte r. 1880, i podľa maďarskej štatistiky, bolo väčšinou slovenské, a len pri nasledujúcich sčítaniach sa ukázalo prevažne maďarským, skutočné pomery jazykové objavily sa potom zasa pri sčítaniach česko-slovenských. S Košicami bolo však pripojené k Maďarsku i rozsiahle široké okolie, takže k tejto hranici bolo ním zabrané pri Košiciach ešte spolu 55 slovenských (alebo väčšinou slovenských) obcí.

Aj za košickým okresom bola vedená nová štátna hranica stredom slovenského územia jazykového, a to tak, že Maďarsku bolo prisúdené 17 slovenských obcí z okresu trebišovského. Až v okrese kapušanskom bola zasa rešpektovaná jazyková hranica slovensko-maďarská, a to až po hranice Podkarpatskej Rusi (Ukrajiny).

Územie, ktoré bolo arbitrážnym rozsudkom vienským zo Slovenska prisúdené Maďarsku, má spolu 10.317 km² a bolo na ňom

	1910	1921	1930
prítomných obyvateľov	729.550	760.848	853.884
z nich			
Slovákov (a Čechov)	81.468	174.867	272.166
Maďarov	633.056	543.954	504.141
Nemcov	9.203	7.061	8.953
Židov (nac.)	—	18.931	26.154

Slovensku potom zostalo (po odrátaní záboru maďarského, nemeckého a poľského) územie na celkovej výmere 38.455 km² a na ňom bolo napočítané

	1910	1921	1930
prítomných obyv.	2,182.754	2,224.926	2,450.965
z nich			
Slovákov (a Čechov)	1,597.882	1,830.589	2,056.299
Maďarov	259.705	90.253	65.753
Nemcov	184.351	129.788	134.542
Židov (nac.)	—	51.572	39.156

V území prisúdenom Maďarsku bolo r. 1930 272.166 Slovákov a Čechov, v území, ktoré zostalo Slovensku 65.753 Maďarov; rozdiel v neprospech slovenský činí 206.413 podľa našej štatistiky z r. 1930 a 84.614 podľa výsledkov sčítania z r. 1921. V českých zemiach boli brané za základ rozhraničenia rakúske štatistiky z r. 1910. Na Slovensku bolo podľa dát posledného predvojnového sčítania ľudu v území odstúpenom Maďarsku 81.468 obyvateľov slovenskej, v území, ktoré zostalo Slovensku, 259.705 obyvateľov maďarskej reči. Keby sme sa postavili striktne na posledná dáta predvojnové, bol by viedenský arbitrážny rozsudok pre Slovákov priaznivejší, ako rozhraničenie v českých zemiach pre Čechov; rodom Slovákov, ktorí sa pred vojnou hlásili za Maďarov, bolo na predvojnovom Slovensku, pravda, oveľa viac, ako Čechov, ktorí podľahli vplyvu nemeckému.

Spolu potom je v území, ktoré zo Slovenska pripadlo Maďarsku, 182 väčšinou slovenských obcí (podľa výsledkov posledného sčítania), o celkovej rozlohe 2.113,75 km².

R. 1930 bolo v nich napočítané	
prítomných obyvateľov	253.292
z nich Slovákov (a Čechov)	188.980
Maďarov	36.060
Nemcov	5.206
Židov (nac.)	9.589

Podkarpatskú Rus postihol ťažký úder tým, že viedenský arbitrážny rozsudok prisúdil hlavné mesto Užhorod a druhé najväčšie mesto Mukačevo, Maďarsku, hoci ani jedno ani druhé neleží na etnografickom území maďarskom.

Aby bolo dosiahnuté územného spojenia Užhorodu s územím maďarským, boly k nemu pripojené v užhorodskom najbližšom susedstve ruské obce Jovra, Radvanka a pre rozšírenie tohto spoja ďalej na juh ležiace ruské obce Dravce, Baranince a Korytňany. Ďalej bola už sledovaná rusko-maďarská jazyková hranica, len maďarská obec Čomonín v okrese mukačevskom bola ponechaná Podkarpatskej Rusi. Jazykové rozhranie bolo zasa opustené pri Mukačeve, s ktorým boly prisúdené Maďarsku i ruské predmestské obce Rosvegovo a Podmonastýr; aby bolo dosiahnuté územnej súvislosti s maďarskými obcami, dostalo Maďarsko i ruské obce Podhorod, Klučárky a Nižní Koropec a tri nemecké obce Palanok, Paušín a Nové Selo; ostatné nemecké obce zostaly na Podkarpatskej Rusi.

Za Mukačevom shoduje sa potom štátna hranica celkom s hranicou jazykovou, len v složitých národ-

nostných pomeroch na západ a na juh od Sevľuša bola spravená taká úprava, že Podkarpatskej Rusi zostaly väčšinou maďarské obce Vrbovec a Fančikovo, na južnom brehu Tisy boly však Maďarsku dané väčšinou ruské obce Čoma, Čepa a Černý Ardov. Od Černého Ardova a Chlumca bola už ponechaná stará hranica Podkarpatskej Rusi, takže jej zostaly za Sevľušou tri silne smiešané obce s maďarskou väčšinou Gud'a, Vyškovo a Slatinské Doly, lebo tieto obce hraničia už s Rumunskom, a nie s Maďarskom.

Z Podkarpatskej Rusi bolo Maďarsku prisúdené 1.523,24 km² územia, na ktorom bolo:

	1910	1921	1930
prítomných obyvateľov	134.611	140.483	173.233
z nich Rusov	8.588	24.257	33.435
Slovákov a Čechov	1.942	8.929	16.466
Maďarov	115.203	79.580	83.578
Nemcov	8.208	2.831	4.534
Židov (nac.)	—	21.270	25.427

Podkarpatskej Rusi zostalo 11.085,24 km² územia, na ktorom bolo napočítané:

	1910	1921	1930
prítomných obyvateľov	460.987	464.110	552.124
z nich Rusov	326.157	348.243	413.481
Slovákov a Čechov	5.786	10.846	17.495
Maďarov	61.091	24.110	25.894
Nemcov	55.338	7.495	8.715
Židov (nac.)	—	58.445	65.828

V území prisúdenom Maďarsku bolo r. 1930 33.435 Rusov, v území, ktoré ostalo 25.894 Maďarov, rozdiel v neprospech ruský je 7.541; podľa štatistiky z r. 1921 sú straty oboch národnostných skupín skoro rovnaké (24.257 Rusov v území teraz maďarskom, 24.110 Maďarov v území teraz ruskom). Keby sme vychádzali zo štatistiky maďarskej z r. 1910, bolo vtedy na terajšom území maďarskom 8.588 obyvateľov ruskej, na území ponechanom Podkarpatskej Rusi 61.091 obyvateľov maďarskej materinskej reči; medzi nimi bolo, pravda, veľmi veľa izrealitov, ktorí pri sčítaniach česko-slovenských hlasili sa k národnosti židovskej.

Konfrontácia týchto dát je poučná v nejednom smere. I keď Podkarpatská Rus stratila obe najväčšie mestá, je viedenský arbitrážny rozsudok pre Podkarpatských Rusov (Ukrajincov) priaznivejší ako pre Slovákov, ktorí zo svojho jazykového územia museli postúpiť Maďarsku relatívne oveľa viac než Rusi zo svojho; relatívne najväčšie straty majú však Česi. A. B.

Zemědělství.

Zásobování pšenící a žitem v novém Česko-Slovensku.

Hospodářská veřejnost si žádá mezi jinými náležitě potřebnými informacemi pro orientaci naší hospodářské politiky především také odpověď na otázku, jaký bude poměr mezi očekávanou spotřebou a výrobou pšenice a žita v novém státě.

Hledající odpověď na tuto otázku, provedli jsme několik propočtů, z nichž jeden dává pro možnost vzájemné kontroly dat z minulosti spolehlivé výsledky.

Nejobtížnější jest v této práci odhad očekávané spotřeby. Odhad spotřeby jen z dat o výrobě a z bilance zahraničního obchodu může podat jen velmi nepřesné výsledky, protože se z roku na rok přenášejí různě veliké zásoby obilní, protože se obilí také zkrmuje a konečně také proto, že průměrné výsledky z původního území státu nelze pro značné rozdíly v konzumních zvyklostech jednotlivých krajů přenést prostě na nové území. S použitím dat kon-

sumních statistik — zpracovávaných o městském obyvatelstvu Státním úřadem statistickým a o zemědělském obyvatelstvu Zemědělským ústavem účetnicko-spravodělným — dospěli jsme k výsledkům velmi nepravděpodobným. Data těchto statistik jsou vhodná pro zjištění přibližného vzájemného poměru mezi konsumovanými kvanty těch kterých statků, kteréžto zjištění se provádí pro určení vah jednotlivých spotřebních článků v indexu životních nákladů, nelze jich však jednotlivě použít pro odhad absolutní výše spotřeby toho kterého statku.

Jako východiska pro náš propočít o spotřebě pšenice a žita použili jsme dat mlýnské statistiky. Tato data jsou objektivně nejvhodnější k ilustraci naší spotřeby. Obilí, které již prošlo mlýnem, se zřejmě v krátké době spotřebovává. Kromě toho jsou zřejmě data naší mlýnské statistiky velmi spolehlivá; můžeme je v posledních letech kontrolovat nejen daty statistiky sklizňové, ale i daty o výkupu obilí Obilní společnosti. Spolehlivost dat mlýnské statistiky ověřuje přehled 1. Srovnáváme v něm sklizeň po odečtení výsevku a po připočtení resp. odečtení výsledků bilance zahraničního obchodu chlebovinami i moukou, jakož i po odečtení množství zpracovaného v průmyslu jiném než mlýnském s množstvím chlebovin semletých ve mlýnech. (Výsledek v pol. 8.) Pro event. jiné použití uvádíme v pol. 7. výsledek bilance mezi disponibilním obilím a množstvím chlebovin semletých ve mlýnech, umenšeným o vyvezené množství mouky.

V jednotlivých pozorovaných obdobích i v průměru všech tří období vznikají jak u pšenice tak i u žita diference mezi disponibilním množstvím obilí a obilím semletým. Tyto diference se vysvětlují buď spotřebou starých zásob v tom kterém období nebo

tím, že se v příslušném období z bohatší sklizně vytvořily zásoby pro období následující. V tom směru poskytují podrobnější vysvětlení data o zásobách pšenice a žita, jak je uvádí ve svých výročních zprávách Česko-Slovenská obilní společnost. První konečné zásoby za hospodářské období, končící 30. června, máme z hospodářství Obilní společnosti zjištěny v prvním hospodářském roce její působnosti, t. j. v období 1934/35. I když jsou kromě těchto zásob ještě i jiné obilní zásoby, přec jen se i v tomto i ve všech následujících obdobích vytvářely konečné zásoby Obilní společnosti prakticky stále stejným hospodářským režimem. Zásoby jiných držitelů se cenovým systémem Obilní společnosti snížily jistě — i když se to v prvním roce působnosti Obilní společnosti nestalo zcela — na nejmenší míru a jsou celkem asi stabilní, poněvadž není nikde důvodu než k udržování zásob minimálních. Pohyb zásob Obilní společnosti vyjadřuje tedy jistě celkem spolehlivě diference v zásobách jednotlivých hospodářských let. Přihlížejíce k těmto úvahám nemůžeme diferenci mezi disponibilním obilím a semelkem ve výrobním období 1934/35 vysvětlit z pohybu zásob vůbec, protože začáteční zásoby v tomto období nebyly spolehlivě známy a kromě toho se vytvořily ještě pod vlivem jiného hospodářského režimu. V období 1935/36 mohou již vysvětlit zmíněnou diferenci změny v zásobách Obilní společnosti, ale vysvětlení nemusí být v tomto období zcela přílehavé, protože za prvé, t. j. předcházející období hospodaření Obilní společnosti nemuselo ještě dojít k úplné likvidaci dřívějších zvyklostí v udržování obilních zásob, a je proto možno chovat podezření, že začáteční zásoba z tohoto období není výsledkem přesně stejných vlivů, které vytvořily zásobu konečnou. Teprve pro třetí pozorované období, t. j. hosp. roku 1936/37,

Přehled 1

Srovnání dat o sklizni a spotřebě pšenice a žita z produkční a mlýnské statistiky.

	P š e n i c e				Ž i t o			
	výrobní období				výrobní období			
	1934—1935	1935—1936	1936—1937	v průměru let 1934/35—1936/37	1934—1935	1935—1936	1936—1937	v průměru let 1934/35—1936/37
	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.
1. Sklizeň tržního zboží (po odečtení výsevku a výsledku bilance zahraničního obchodu)	107.365	142.007	92.025	113.799	118.652	126.310	102.935	115.966
2. Zpracováno v průmyslu jiném než mlýnském	— 479	— 500	— 394	— 458	— 5.000	— 5.000	— 5.000	— 5.000
3. Zbývá k spotřebě	106.886	141.507	91.631	113.341	113.652	121.310	97.935	110.966
4. Semleto ve mlýnech	107.209	121.417	133.181	120.602	92.903	99.742	109.330	100.658
5. Vývoz mouky k jídlu přepočítaný na hodnotu zrna	— 34	— 35	— 2.267	— 775	— 90	— 81	— 69	— 80
6. Zbývá k spotřebě	107.175	121.382	130.924	119.827	92.813	99.661	109.261	100.578
7. Rozdíl: položka 6. je větší (+) nebo menší (—) než pol. 3.	+ 289	— 20.125	+ 39.293	+ 6.486	— 20.839	— 21.649	+ 11.326	— 10.388
8. Rozdíl: položka 4. je větší (+) nebo menší (—) než pol. 3.	+ 323	— 20.090	+ 41.550	+ 7.261	— 20.749	— 21.562	+ 11.395	— 10.308

Všeobecně dlužno poznamenati, že všechna data se týkají hospodářského roku, t. j. od 1. července do 30. června následujícího roku.

K položce 1. Data pol. 1. jsou výsledkem tohoto výpočtu: Sklizeň tržního zboží pšenice resp. žita toho kterého roku snížila se o výsevek (určený tak, že plocha osevu v následujícím roce byla násobena 2 q u obou obilovin) a byla dále umenšena o vývoz resp. zvětšena o dovoz zrna pšenice nebo žita a mouky k lidskému požívání (u pšenice a bez krupice a semoliny); při tom bylo množství dovezené resp. vyvezené mouky přepočítáno na zrna za předpokladu, že výmelek u pšeničné mouky je 70%ní, u žitné mouky 67%ní. Výsledky byly zaokrouhleny na vagony à 100 q.

K položce 2. U pšenice jde o zrna, zpracované ve škrobárnách, u žita o zrna zpracované v pražírkách kávových náhražek. Tedy i toto žito je určeno k lidské výživě; odpočítáváme je v uvedené tabulce proto, abychom získali data srovnatelná s daty o mlýnské výrobě.

K položce 3. Položka 1. minus pol. 2.

K položce 4. Uvedená zde čísla byla vypočítána následovně: K mouce k lidskému požívání, získané z domácí sklizně ve mlýnech ve výrobním období připočítali jsme dovoz mouky k lidskému požívání. Tato množství mouky byla přepočítána na zrna za předpokladu, že výmelek u pšeničné mouky je 70%ní a u žitné 67%ní.

K položce 5. Mouka byla přepočítána na zrna podle výmeleků vpředu uvedených.

K položce 6. Položka 4. minus pol. 5.

měla by diference zásob Obilní společnosti vysvětlit zcela rozdíl mezi disponibilním a semletým obilím.

Žito se v úrodných letech spotřebovává nejen jako chlebovina, ale také jako krmivo. Pšenice však slouží u nás vždy prakticky výhradně k lidskému konsumu. Proto jen u pšenice a nikoliv také u žita je možno se pokoušet o vyčerpávající bilanci výroby a spotřeby s použitím dat o produkci, o semelku a o zásobách. V období 1935/36 zjišťujeme, že se semlelo o 20.090 vag. pšenice méně než co jí bylo ze sklizně a ze zahraničního obchodu pro semletí k dispozici. V tom období stouply pšeničné zásoby Obilní společnosti o 34.686 vag. Čísla o přebytku sklizně nad semelkem a o vzrůstu zásob mají zřejmě stejnou tendenci, ale liší se značně, pravděpodobně z důvodů vpředu uvedených. V období 1936/37 bylo po špatné úrodě semleto o 41.550 vag. pšenice více než co jí bylo ze sklizně a ze zahraničního obchodu k dispozici. Zásoby Obilní společnosti klesly za toto období o 42.928 vag. V tomto období se obě pozorovaná čísla prakticky shodují.

U žita, u něhož pro úplnou bilanci chybí přehled o zkrmených kvantech, musí k ověření spolehlivosti našich statistických pramenů postačit jenom zjištění o shodnosti tendencí rozdílů mezi disponibilním a semletým obilím a mezi množstvím zásob Obilní společnosti. V období 1935/36 se semlelo o 21.568 vag. méně žita než co ho bylo k dispozici z předcházející sklizně. Tato diference přešla do zásob Obilní společnosti jenom z malé části. Na začátku pozorovaného období měla Obilní společnost žita na zásobách 13.104 vag., na konci 16.361 vag. Protože, jak jsme vpředu řekli, je důvod k domněnce, že zásoby na začátku období nejsou ještě tak úplné jako na konci období, lze z uvedeného srovnání soudit, že se v tom roce zkrmlilo nejméně tolik žita, co činí rozdíl mezi sklizňovým přebytkem a vzestupem zásob, t. j. cca 17 tisíc vag. V období 1936/37 po špatné úrodě žita se semlelo o 11.395 vag. více než co jej bylo ze sklizně a ze zahraničního obchodu k dispozici. Zásoby Obilní společnosti klesly v tomto období ze 16.361 vag. na 1.117 vag.; tedy o 15.244 vag. Množství semletého žita za celé období bylo tedy ze zásob doplněno více než co bychom čekali podle dat o sklizni. I v tomto období se část žita zkrmlila.

Teoreticky jsou to 4 tisíce vag., ve srovnání s předešlým rokem dobré úrody tedy velmi málo.

Po této kontrole zjišťujeme, že jsou data mlynářské statistiky skutečně velmi dobře způsobilá pro vyhledání odpovědi na otázku, s jakou spotřebou chlebovin máme počítat v novém státě. V mlynářské statistice zjistili jsme za období 1936/37 také velmi přesné rozeskupení semelku na mletí zemědělské a na mletí obchodní a ostatní. Tato data umožňují nám zjistit za celý stát i za jednotlivé země a dokonce i za dřívější a nové území průměrnou spotřebu obou hlavních chlebovin na 1 obyvatele příslušného k zemědělství. Pro příslušníky ostatních povolání můžeme zjistit pro staré a nové území s jistou spolehlivostí pouze průměrnou spotřebu pšenice resp. žita v úhrnu celého státu. Nicméně můžeme předpokládat, že diference ve spotřebě nezemědělského obyvatelstva v různých zemích nejsou značné; rozhodně daleko nejsou tak markantní jako ve spotřebě zemědělského obyvatelstva. Koeficienty odvozené z poměrů v hosp. roce 1936/37 jsme ještě pro větší přesnost modifikovali poměrem semelku v tomto roce k průměrnému semelku za tříleté období, který pozorujeme v dřívějších propočtech.

V následujícím přehledu 2. uvádíme výsledky těchto propočtů a potřebná základní vysvětlení. I pro hodnocení těchto výsledků máme možnost účinné kontroly. Spotřeba obyvatelů ostatních, t. j. všech, kteří nepřísluší k zemědělství, měla by se za několikileté období shodovat v celku s množstvím chlebovin skutečně Česko-slovenskou obilní společností prodaných. Pro tříleté období, které tu sledujeme, sdělila nám Obilní společnost tato kvanta skutečně prodaných chlebovin:

	1934/35	1935/36	1936/37
pšenice . . .	64.818 vag.	77.798 vag.	99.305 vag.
žito	47.046 vag.	47.336 vag.	52.221 vag.

Průměr za všechna 3 období činí u pšenice 80.640 vag., u žita 48.868 vag.

Skutečný průměrný prodej pšenice souhlasí prakticky se spotřebou pšenice u nezemědělců v průměru pozorovaných 3 období, jak je uvedena pro původní území státu v přehledu 2. (Je třeba mít na mysli, že

Přehled 2

Spotřeba pšenice a žita na základě dat ze statistiky mlýnské výroby.
(V průměru let 1934/35—1936/37.)

Druh obilí Spotřeba podle kategorií obyvatelů	Česko-Slovensko			Čechy			Morava a Slezsko			Slovensko			Podkarp. Rus (Karpát. Ukrajina)			Úhrnem		
	původ.	nové	připoj.	původní	nové	připoj.	původ.	nové	připoj.	původ.	nové	připoj.	původ.	nové	připoj.	původ.	nové	připoj.
	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.	vag.
Spotřeba pšenice obyvatelů:																		
k zemědělství příslušných	41.323	29.154	12.169	16.765	14.332	2.433	10.384	7.810	2.574	12.487	6.421	6.066	1.298	524	774	40.934	29.087	11.847
ostatních	78.949	51.992	26.957	44.269	27.863	16.466	20.886	13.899	6.987	11.790	8.960	2.830	2.005	1.270	735	78.950	51.992	26.958
úhrnem	120.272	81.146	39.126	61.034	42.195	18.839	31.270	21.709	9.561	24.277	15.381	8.896	3.303	1.794	1.509	119.884	81.079	38.805
Spotřeba žita obyvatelů:																		
k zemědělství příslušných	54.077	37.273	16.804	28.740	20.184	8.556	15.066	9.763	5.303	9.839	6.701	3.138	721	443	278	54.366	37.091	17.275
ostatních	46.214	29.972	16.242	25.914	16.062	9.852	12.226	8.012	4.214	6.901	5.165	1.736	1.174	732	442	46.215	29.971	16.244
úhrnem	100.291	67.245	33.046	54.654	36.246	18.408	27.292	17.775	9.517	16.740	11.866	4.874	1.895	1.175	720	100.581	67.062	33.519

Z celkového množství pšenice resp. žita semletého ve mlýnech ve výrobním období 1936/37 (rozděleno na mletí zemědělské v jednotlivých zemích a na mletí ostatní jen v celostátním úhrnu a rozděleno na území původní a nové) bylo vypočítáno, kolik připadá zrna na 1 obyvatele zemědělského a nezemědělského (podle stavu obyvatelstva ze sčítání lidu ze dne 1. prosince 1930). Průměrná spotřeba na 1 obyvatele byla pak upravena poměrem semelku v období 1936/37 k semelku v průměru tří výrobních období 1934/35 až 1936/37.

Násobením počtu obyvatelů zemědělských a nezemědělských původního a nového území jak v jednotlivých zemích, tak i v celém státu upravenými čísly o spotřebě zrna na jednoho obyvatele, obdrželi jsme čísla přehledu 2.

Upozorňujeme jen ještě, že čísla v posledních třech sloupcích uvedeného přehledu jsou výsledkem součtu čísel o spotřebě dvou jmenovaných obilovin za jednotlivé země a nesouhlasí zcela s obdobnými čísly prvních tří sloupců, protože tato jsou získána vynásobením počtu obyvatel v celém státě průměrnou spotřebou pšenice nebo žita jednoho obyvatele v celém státě.

celkem malá diference se snižuje ještě as o 400 vag. použitých v jiném než mlynářském průmyslu).

Množství žita prodaného průměrně ročně za pozorované tříleté období je asi o 3 tisíce vag. vyšší nežli námi zjištěná spotřeba nezemědělského obyvatelstva. Protože počítáme se spotřebou asi 5 tisíc vag. žita v jiném průmyslu než mlynářském (pražírny kávy), lze konstatovat, že jsme dospěli i zde prakticky ke shodě obou údajů.

Protože nemáme důvodu k pochybnosti o tom, že se úhrnná data o novém území státu shodují se skutečností (nebo se k ní blíží) stejně jako data o dřívějším území, můžeme říci, že dat z přehledu 2. je možno vhodně používat jako východiska k úvahám o naší zásobovací a produkční politice v oboru chlebovin.

Při výpočtech spotřeby (přehled 2.) jsme použili dat o počtu obyvatelů z roku 1930. (Obyvatelstvo je tam rozděleno na kategorie podle povolání a také rozdělení obyvatelstva z té doby na území v nových hranicích a v postoupeném území bylo již provedeno).

V přehledu 3. uvádíme počet obyvatelů, jak pravděpodobně vzrostl podle výsledků statistiky o méně obyvatelstva, na původním území a v novém území podle stavu obyvatelstva ke konci roku 1935 (střed období, o němž máme data o spotřebě) a celkovou spotřebu pšenice a žita k výrobě mouky v průměru tří hospodářských let 1934/35 až 1936/37. Z těchto čísel vypočítáváme průměrnou spotřebu pšenice a žita na 1 obyvatele podle stavu dne 31. XII. 1935.

Pro výpočet předpokládané spotřeby v hosp. roce 1938/39 na novém území Čech, Moravy a Slezska bylo použito čísla o počtu obyvatelstva ke dni 30. VI. 1938 odhadnutého podle výsledků statistiky o méně obyvatelstva, t. j. 6,951.000; k tomu nutno přičíst odhadem získané číslo 242.000 obyvatelů emigrovaných z odstoupeného území (včetně očekávaných ještě státních zaměstnanců). Bylo tedy k uvedenému datu v zemích českých celkem 7,193.000 obyvatelů. Na Podkarpatské Rusi bylo k témuž datu vypočítáno 624.000 obyvatelů. Na Slovensku bylo zjištěno sčítáním obyvatelstva k 31. XII. 1938 2,709.000 obyvatelů. V celém státě je tedy v nových hranicích přibližně 10,526.000 obyvatelů.

Po pronásobení počtu obyvatelů v roce 1938 průměrnou spotřebou pšenice a žita jednoho obyvatele v průměru let 1934/35 až 1936/37 získáme tato kvanta předpokládané potřeby pšenice a žita k lidské výživě: v zemích českých 66.176 vag. pšenice, 56.105 vag. žita, na Slovensku 16.254 vag. pšenice, 12.461 vag. žita a na Podkarpatské Rusi 1.872 vag. pšenice, 1.186 vag. žita; v celém státě 84.302 vag. pšenice a 69.752 vag. žita.

Přehled 3.

Z e m ě	Počet obyvatelů stav 31./12. 1935		Spotřeba v průměru hospodářských let 1934/35—1936/37						ž i t a	
	na původním ú z e m ě	na novém ú z e m ě	p š e n i c e		na 1 obyvatele		celkem		na 1 obyvatele na původním ú z e m ě	na 1 obyvatele na novém ú z e m ě
			na původním ú z e m ě	na novém ú z e m ě	na původním ú z e m ě	na novém ú z e m ě	na původním ú z e m ě	na novém ú z e m ě		
	vag.	vag.	kg	kg	vag.	vag.	kg	kg		
Čechy, Morava a Slezsko	10,865.196	6,927.000	92.304	63.904	85	92	81.946	54.021	75	78
Slovensko	3,500.653	2,576.000	24.277	15.381	69	60	16.740	11.866	48	46
Podkarpatská Rus	792.933	603.000	3.303	1.794	42	30	1.895	1.175	24	19
Česko-Slovensko	15,158.782	10,106.000	119.884	81.079	79	80	100.581	67.062	66	66

Pokud běží o praktické upotřebení dat o spotřebě za jednotlivé země, měli jsme sami pochybnosti o zjištěné spotřebě na Slovensku a na Podk. Rusi. Tam zemědělské obyvatelstvo, pracující v sezonním zemědělském zaměstnání, získávalo jako součást mzdy jistá kvanta obilí, kterážto obilí bylo dováženo na nynější území Slovenska resp. Podkarpatské Rusi jednak z českých zemí, jednak z dosti značné části z území nyní okupovaného Maďarskem.

Je pravděpodobné, že se značná část tohoto obilí semílala na pracovním místě dělníků a dovážela do domovů ve formě mouky. Také je pravděpodobné, že se na Slovensku a na Podkarpatské Rusi semílalo obilí pro zemědělce z výše položených oblastí z části v lépe zařízených mlýnech na dolních tocích řek a vůbec v nížině, kterážto území jsme postoupili. Konečně lze se i důvodně domnívat, že v nejvýše položených krajinách zemědělci používají k výživě z části také obilí doma sešrotovaného, které ovšem není zachyceno ve statistice.

Všechny tyto okolnosti mluví pro to, že skutečný konsum zemědělců na Slovensku a na Podkarpatské Rusi je proti číslu, které jsme zjistili kalkulací na základě mlynářské statistiky poněkud vyšší. Naproti tomu dlužno však uvést, že konsum nezemědělského obyvatelstva (který ovšem má na Slovensku a na Podkarpatské Rusi menší váhu nežli v českých zemích) počítáme pro všechny země stejně, jakkoliv velmi pravděpodobně nezemědělské obyvatelstvo na Slovensku a na Podkarpatské Rusi konsumuje chlebovin méně nežli v českých zemích.

Nemajíce pro hodnocení všech těchto vlivů žádného konkrétního podkladu, ponechali jsme náš počet beze změny. Upozorňujeme však na tuto okolnost praktické zájemce a ponecháváme jejich rozhodnutí, zda pro své účely odhad pro východní země opraví. Upozorňujeme však na náš dojem, že i případné zvýšení odhadu pro východní země by mohlo být jen poměrně malé, a že z takové opravy není třeba odvozovat potřebu opravy údajů o celém státním území.

Po všech těchto vysvětleních mohou nyní praktičtí zájemci učinit pokus o stanovení bilance výroby a spotřeby chlebovin. Jako základ těchto prací doporučujeme následující přehled 4. Pohyby ve sklizni obilovin jsou působeny jednak změnami ploch osevu, jednak každoročně se měnícími stavy povětrnosti. Půjde-li praktickým zájemcům, jak se domníváme, o to, aby zjistili poměr mezi očekávanou výrobou a spotřebou pro průměr několika let (je to nyní tím spíše možné, že Obilní společnost vyrovnává udržováním zásob rozdílů ve sklizni různých let), je třeba odhadovat stejně jako možnosti konsumu i možnosti produkce podle průměrných dat o delším období.

V přehledu 4. opatřili jsme pro vyrovnání diferencí v plochách sklizně průměr ploch sklizně z let 1934 až 1936. Pro vyrovnání diferencí v hektarových výnosech napočítali jsme pak na základě neměnného se údaje o ploše sklizně celkové výnosy chlebovin za 2 pětiletá a 1 desetileté období.

Pokud nenastanou změny ani v počtu obyvatelstva (podle odhadu pro rok 1938), ani v jeho konsumních zvyklostech, a také změny ve výrobě, bude pravděpodobná bilance výroby a spotřeby resultovat z pravděpodobné výroby, odhadnuté podle desetiletého průměrného hektarového výnosu a pravděpodobné spotřeby, jak je odhadnuta v přehledu 3.

Očekávaná roční sklizeň pšenice (zmenšená o výsevek) v množství 90.651 vag., zmenšená spotřebou pro jiný než mlynářský průmysl na 90.351 vag., je o 6.049 vag. vyšší než očekávaná celková spotřeba 84.302 vag. potřebných k semletí ve mlýnech na mouku pro lidskou spotřebu. Očekávaná výroba žita (zmenšená o výsevek) v množství 89.923 vag. zmenšená o spotřebu pro pražírny na 86.623 vag., je o 16.871 vag. vyšší nežli očekávaná spotřeba 69.752 vag. žita potřebného k semletí na mouku pro lidský konsum.

Zásobovací situace je podle toho zřejmě příznivější u žita nežli u pšenice. V tom směru je důležité upozornit zájemce na rozdíly v údajích o průměrném hektarovém výnosu žita za pozorovaná 3 období. Poslední pětiletí zřejmě vydalo v průměru pod-

normální výnosy a jen tím se vysvětluje, že v posledních letech jsme neměli velkých zásob žita. Pšeničné zásoby rostly proto, že se hektarové výnosy v delších obdobích celkem vyrovnávaly, a že při tom soustavně vzrůstala plocha osevu. Část žita se v minulosti zřejmě zkrmovala. Zkrmování žita zjišťujeme i v posledním 5letí, kdy hospodaření obilím se řídí monopolně a kdy, jak jsme řekli, vydalo žito v celku podprůměrnou sklizeň. V pětiletém období před obilním monopoem, kdy byly hektarové výnosy žita značně vyšší než v poslední době, zkrmilo se této chleboviny jistě značně více. Zbývá snad ještě vyhledat použitelné statistické informace pro odpověď na otázku, jaké změny mohou nastat na straně produkce.

Plochy sklizně z průměru let 1934/36, s nimiž v předcházejících odhadech počítáme, jsou proti poměrům, jak byly zjištěny pro poslední sklizňový rok 1938, u pšenice o 4,9% vyšší a u žita o 0,9% nižší. Běží zřejmě o rozdíly malé, způsobené nejspíše jen náhodnými vlivy přírodními, z nichž proto nelze dosti spolehlivě soudit, že by zemědělci z ekonomických příčin měli snahu měnit podstatněji poměr mezi osemem pšenice a žita.

V bilanci naší výroby a spotřeby chlebovin mohou nastat dále změny z titulu zvýšení či snížení hektarových výnosů. V tom směru lze očekávat vzhledem k ohlášeným snahám po intenzifikaci zemědělství rozmnožení výroby v budoucnosti.

Přehled 4

Průměrné a celkové výnosy pšenice a žita (tržní zboží) ve dvou pětiletých a desetiletém průměru let 1928-37 při konstantní ploše sklizně z let 1934-36.

Z e m ě		P š e n i c e						Ž i t o					
		průměrné výnosy tržního zboží po 1 ha			celkové výnosy tržního zboží (bez výsevku)			průměrné výnosy tržního zboží po 1 ha			celkové výnosy tržního zboží (bez výsevku)		
		1928-32	1933-37	1928-37	1928-32	1933-37	1928-37	1928-32	1933-37	1928-37	1928-32	1933-37	1928-37
q	q	q	q	vag.	vag.	q	q	q	vag.	vag.	vag.		
Čechy:	původní území	19,3	17,5	18,4	60.088	53.770	56.929	17,5	15,5	16,5	78.927	68.916	73.921
	nové území	19,6	17,7	18,7	49.376	44.191	46.784	18,0	16,0	17,0	54.594	47.694	51.144
	území připojené k sousedním státům	18,1	16,4	17,2	10.712	9.579	10.145	16,4	14,6	15,5	24.333	21.222	22.777
Morava a Slezsko:	původní území	17,1	17,8	17,5	27.224	28.489	27.857	16,5	15,8	16,1	35.959	34.006	34.983
	nové území	17,4	18,1	17,7	19.173	20.059	19.616	16,9	16,1	16,5	22.208	20.996	21.602
	území připojené k sousedním státům	16,5	17,2	16,9	8.051	8.430	8.241	16,0	15,3	15,6	13.751	13.010	13.381
Slovensko:	původní území	12,1	13,9	13,0	38.051	44.744	41.397	12,1	11,8	12,0	21.975	21.443	21.709
	nové území	12,2	14,1	13,2	21.422	25.211	23.316	12,0	11,8	11,9	15.765	15.387	16.576
	území připojené k sousedním státům	11,9	13,6	12,7	16.629	19.533	18.081	12,3	12,0	12,2	6.210	6.056	6.133
Podkarpatská Rus (Karpát. Ukrajina):	původní území	8,8	10,6	9,7	2.394	3.037	2.716	10,0	9,8	9,9	2.165	2.107	2.136
	nové území	8,8	10,7	9,8	822	1.046	935	10,1	9,9	10,0	1.623	1.579	1.601
	území připojené k sousedním státům	8,7	10,5	9,6	1.572	1.991	1.781	9,6	9,4	9,5	542	528	535
Celý stát:	původní území	15,6	15,8	15,7	127.757	130.040	128.899	15,9	14,6	15,2	139.026	126.472	132.749
	nové území	16,5	16,4	16,5	90.793	90.507	90.651	16,1	14,8	15,5	94.190	85.656	89.923
	území připojené k sousedním státům	13,8	14,6	14,2	36.964	39.533	38.248	15,4	14,2	14,8	44.836	40.816	42.826

Plochy sklizně pšenice a žita v roce 1937 v jednotlivých zemích ČSR, rozdělené na území nové a připojené k sousedním státům, byly určeny přesně podle obcí. V roce 1936 a 1925 byly plochy sklizně určeny takto: v území jak novém, tak odstoupeném, tvořeném z celých soudních okresů, byly určeny součtem ploch sklizně těch kterých okresů. Části „dělených“ okresů byly vypočítány použitím poměrů z roku 1937. Průměru uvedených tří let 1935—1937 použili jsme ke stanovení ploch sklizně v rozdělených územích v letech 1928 až 1934 tím, že jsme poměry v tomto tříletém průměru vyjádřené relativními čísly aplikovali na původní data citovaných let. Celkový výnos tržního zboží byl vypočten tímž způsobem jako plochy sklizně. Vydělením celkových výnosů tržního zboží plochou sklizně v tom kterém roce získali jsme průměrné výnosy na 1 ha tržního zboží pšenice nebo žita v letech 1928—1937 v jednotlivých zemích a v územích nových a odstoupených.

Plocha sklizně, rozdělená na území nové a odstoupené v průměru tří let 1934 až 1936 byla násobena průměrnými výnosy 1928—1937, iichž výpočet jsme výšleu popsali. Obrázekl jsme tak celkové výnosy tržního zboží pšenice a žita v území původním, novém a odstoupeném v jednotlivých zemích a v jednotlivých letech 1928 až 1937 za toho předpokladu, že v těchto letech byla plocha sklizně konstantní, t. j. průměr tří let 1934 až 1936. (Zde jsme volili tříletí shodné s tím, kterého používáme ke stanovení spotřeby.) Celkové výnosy takto vypočítané sloužily nám pak za základ ke stanovení všech průměrů, uvedených v přehledu 4. Poznáváme jen ještě, že na výsevek, který je od celkového výnosu sklizně v přehledu všude již odečtený, bylo počítáno 2 q na 1 ha u pšenice i u žita a ploch sklizně v průměru let 1934 až 1936. Průměrné výnosy na 1 ha byly určeny vydělením příslušného průměru (5let. event. 10letého) zboží tržního plochou sklizně v uvedeném tříletí (1934 až 1936).

Pro odhad, jak je možno stupňovat hektarové výnosy, můžeme použít informace, která se podává ze srovnání dat o průměrných hektarových výnosech v Čechách. Pro teritoriální změny a hlavně pro rozdíly v metodách zjišťování nejsou pro tento účel použitelná data pro Moravu a pro Slovensko a Podkarp. Rus.

V Čechách byly zjištěny průměrné hektarové výnosy:

v desetiletí	pšenice	žita
	q	q
1894/03	14,2	11,7
1904/13	18,3	16,3
1928/37	18,4	15,5

Metoda zemědělské statistiky dosáhla v Čechách značné dokonalosti teprve v době působnosti Zemské statistické kanceláře; z této kanceláře pocházejí údaje pro střední z pozorovaných období. Lze se domnívat, že část zvýšení výnosů od prvního ke druhému pozorovanému desetiletí bylo by třeba přičíst na účet tohoto zdokonalení metody. Pro správné hodnocení uvedených šesti čísel je třeba upozornit, že z pozorování hektarových výnosů žita u ostatních střeoevropských států jde najevo, že byla sklizeň žita v posledních pěti letech skutečně téměř všude poněkud podnormální, zřejmě následkem všeobecné nepříznivé počasí.

Než i přes tyto výhrady lze z uvedeného přehledu odvodit poučení, že v poslední době nastala zřejmá stagnace ve stupňování hektarových výnosů. Intenzivnějším používáním strojních hnojiv, zvýšenou péčí o osivo a zejména větší péčí o přípravu půdy a rychlou i účelnou sklizeň, kterážto péče vzhledem k poměrům před světovou válkou značně poklesla pro nedostatek pracovníků a potahů, je možno u nás hektarové výnosy podstatně zvýšit. Pro odhad možného zvýšení výnosů poznamenáváme, že v Německu sklídili v pětiletí 1928/32 průměrně z hektaru pšenice 21,1 q a žita 17,3 q; v pětiletí 1933/37 pšenice 22,2 q a žita 17,1 q.

V současné době musí ovšem být určována naše produkční politika v oboru chlebovin nejen vyhlídkami na příští sklizeň, ale také zřeteli k současným zásobám pšenice a žita. bt.

Chladírny vajec.

Naše chladírny vajec, jichž nám zůstalo 13, mohou uložit asi 290 vagonů vajec. Docílené výsledky prokazují značný pokrok v organizaci sběru vajec domácího původu.

Otázce konzervace vajec v chladírnách byla u nás věnována širší pozornost teprve v posledních letech, přes to, že první závod tohoto druhu vznikl u nás již v r. 1926. Stalo se tak především proto, že bylo nutno v tomto oboru získati jednak potřebných zkušeností, dále pak zabezpečiti produkci a sběr hodnotných vajec domácího původu, jestliže podnikatelům byla současně uložena podmínka ukládat v chladírnách určitou kvotu vajec domácí výroby. Je nesporné, že chov drůbeže dosáhl u nás v posledních letech pozoruhodných výsledků i pokud jde o snůšku vajec, jak prokázalo také reprezentativní šetření Státního úřadu statistického.*) Dokazuje to však

také okolnost, že část domácí výroby vajec, dočasně uložená v chladírnách, dosahuje již 5 až 6%.

Pravidelná statistická šetření o speciálních chladírnách vajec začal Státní úřad statistický prováděti teprve počínajíc r. 1938. První šetření bylo provedeno tak, že za uplynulý rok 1937 byla zjištěna řada znaků týkajících se osoby podnikatele, kapacity, strojového a technického zařízení chladíren, spotřeby paliv, elektrického proudu i jiných materiálů a konečně, vedle některých retrospektivních dat, též data o zaměstnaných osobách. Šetření je od té doby prováděno každoročně a týká se pouze samostatných chladíren vajec (netýká se prozatím chladíren ovoce a zeleniny, nebo chladíren velkých tržnic, v nichž rovněž bývají z části ukládána vejce).

Základní data, charakterisující vývoj chladíren vajec od r. 1926, podáváme v tomto přehledu:

Rok	Počet chladíren	Chladicí prostor plochých	Počet uložených beden ¹⁾	Počet ukládačů vajec
1926 .	1	2.400	1.500	6
1927 .	1	2.400	1.500	6
1928 .	2	5.200	4.300	10
1929 .	2	9.400	8.509	19
1930 .	3	17.100	16.143	48
1931 .	3	26.100	16.800	53
1932 .	3	28.100	21.017	52
1933 .	4	47.100	43.060	81
1934 .	4	61.500	54.778	113
1935 .	8	93.100	69.653	145
1936 .	11	97.100	83.749	182
1937 .	16	121.127	104.845	202
1938 ²⁾	13	57.127	67.831	122

¹⁾ Plochá bedna = 12 kop vajec. — ²⁾ Pouze na novém území státu.

Zjištěná data svědčí o tom, že zejména v posledních letech vzrostla u nás kapacita chladíren vajec v míře značně vysoké, takže v roce 1937 již dosáhlo 16 závodů chlazeného prostoru pro více než 120 tisíc plochých beden (à 12 kop), t. j. asi 600 vagonů vajec. Z těchto 16 závodů bylo 14 v Čechách, 1 na Moravě a 1 na Slovensku. Po ztrátě území na podzim roku 1938 zmenšil se rovněž stav chladíren počtem sice pouze o 3 závody (Karlovy Vary, Lanškroun a Krásné Březno), kapacitou však o polovinu. Na dnešním území státu zůstalo v roce 1938 tudíž 13 chladíren vajec, které mohou uložit 57.127 plochých beden, t. j. asi 290 vagonů vajec. Z tabulky je patrné, že během roku 1938 bylo uloženo v těchto chladírnách 67.831 ploch. beden vajec, ačkoliv chladicí prostor činil jen 57.127; nutno však uvážiti, že tento celkový roční obrat nedosahoval v jednotlivých měsících roku uvedenou kapacitu chladíren, jak dále bude uvedeno.

Je známo, že snůška vajec není během roku stejnoměrně rozložena. Při zmíněném reprezentativním šetření o snůšce vajec zjistil Státní úřad statistický, že největší průměrná snůška je v dubnu a v květnu, kdežto nejmenší opět v listopadu a v prosinci. Jedním z úkolů chladíren je vyrovnávati tyto rozdíly, takže v době největší produkce vajec se chladírny naplňují (duben až červen), aby pak opět v zimním období zde uložená vejce postupně podle potřeby trhu vyklízovaly.

*) Viz Statistický zpravodaj, roč. 1938, seš. 3.

Postup naplňování a vyprazdňování chladíren vajec mohl Státní úřad statistický sledovati ve všech 16. závodech pouze do srpna 1938:

Měsíc	Počáteční stav	Přijato plochých beden (à 12 kop)	Vyklizeno	Konečný stav
Leden	10.299	745	9.930	1.114
Únor	1.114	810	389	1.535
Březen	1.535	9.840	—	11.375
Duben	11.375	33.543	220	44.698
Květen	44.698	27.632	795	71.535
Červen	71.535	25.716	—	97.251
Červenec	97.251	6.878	356	103.773
Srpen	103.774	2.355	2.305	103.824

V dalším období bylo však možno již získávati informace pouze z chladíren na dnešním území státu (13 závodů).

Celkový roční obraz pohybu vajec v těchto 13ti chladírnách uvádíme proto zvlášť v následujícím přehledu:

Měsíc	Počáteční stav	Přijato plochých beden (à 12 kop)	Vyklizeno	Konečný stav	Využití kapacity %
Leden	7.940	20	7.582	378	0,7
Únor	378	—	378	—	0,0
Březen	—	4.093	—	4.093	7,2
Duben	4.093	19.422	220	23.295	40,8
Květen	23.295	14.590	795	37.090	64,9
Červen	37.090	12.334	—	49.424	86,5
Červenec	49.424	2.458	356	51.526	90,2
Srpen	51.526	1.420	2.269	50.677	88,7
Září	50.677	3.876	7.700	46.854	82,0
Říjen	46.854	1.321	9.575	38.600	67,6
Listopad	38.600	247	15.922	22.925	40,1
Prosinec	22.925	110	16.444	6.590	11,5
Úhrnem	7.940	59.891	61.241	6.590	48,4

Z těchto dat vyplývá, že poměrně nejmenší provoz v chladírnách vajec bylo možno pozorovati v únoru. Počátkem března počínaly stoupati zásoby vajec a v červenci bylo dosaženo největšího procenta zaplnění chladicího prostoru, kdežto v srpnu a v září počínají se však chladírny opět pozvolna vyprazdňovati.

Podle zvláštních ustanovení mají dovozci vajec uložit v chladírnách na každých 70 plochých beden 30 plochých beden vajec původu domácího. Tento poměr, který se v letech dřívějších jen ztěžší dodržoval (množství domácích vajec kolísalo v chladírnách od 25 do 35%), stoupl v roce 1938 na výši dříve neobvyklou (60%). Svědčí to o dobré jakosti domácích vajec k účelům conservačním i o pokroku, který byl učiněn v organizaci domácího sběru vajec.

Je však zajímavě sledovati tento poměr ukládání vajec domácích a cizích v chladírnách, které zůstaly na dnešním území ČSR a na území připojeném k sousedním státům (v době od ledna do srpna 1938):

Původ vajec	Příjem vajec (plochých beden)		Na dnešním území státu	
	V území připojeném k sousedním státům	abs.	abs.	%
domácí	28.675	53,9	35.356	65,1
cizí	24.508	46,1	18.981	34,9
Úhrnem	53.183	100,0	54.337	100,0

Z těchto stručných čísel vyplývá, že chladírny vajec na dnešním území ČSR daleko pozorněji sledují

otázku conservace vajec domácích, z nichž některé se věnují výlučně sběru a ukládání vajec tuzemských.

Podrobnější data o chladírnách vajec přinese Státní úřad statistický podle možnosti v letošním ročníku svých „Zpráv“. Stj.

Výhrady k tabulkám, vztahujícím se k lesnictví.

V tabulkové příloze uvedený přehled základních dat o lesnictví v nových hranicích Česko-Slovenska může ovšem býti jen pouhým ukazatelem celkové situace tohoto oboru, vhodným sice pro povšechnou orientaci a celkové posouzení, nicméně však nestačícím plně na rozbor s hlediska všech aktuálních otázek, které nyní vznikají co přirozené důsledky těchto změn.

Příčina toho není jen v tom, že v omezeném rozsahu zmíněného přehledu bylo možno přihlížeti jen k nejdůležitějším číselným charakteristikám lesnictví, nýbrž i v tom, že sama povaha těchto dat a jejich vnitřní struktura připouští používati jich toliko s určitými výhradami. Jest třeba si totiž zejména uvědomiti, že tu jde o data, která představují v podstatě jenom výsek původních šetření, provedených na ploše býv. území státu, čímž ovšem jejich struktura nemohla zůstatí nedotčena.

Pro sestavení uvedeného přehledu bylo použito výsledků statistických šetření o lesních poměrech v r. 1934, pokud jsou toho času pohotové. Jde o statistická šetření: a) o lesních zaměstnancích a o organizaci správy lesních majetků větších než 50 ha a b) o produkčních poměrech a o těžbě lesních majetků větších než 250 ha, která byla provedena na základě usnesení výboru Statistické rady státní pro statistiku zemědělskou ze dne 21. února 1935 a vyhlášky předsedy vlády ze dne 9. dubna 1935 čís. 59 Sb. z. a n. Výsledky těchto šetření byly již uveřejněny ve „Zprávách S. Ú. S.“ (čís. 131—132, roč. 1936 a v čís. 4—5, 6, 11, 24—25, roč. 1937).

Kromě toho bylo použito pro majetky menší výměry, které uvedena šetření nezachycují, t. j. pro majetky menší než 50, resp. 250 ha, sekundárně dat o etátu (resp. programované těžbě) a o skutečné těžbě, kterážto data byla převzata z materiálu Státní lesní služby dohlédací.

Tímto způsobem bylo možno sestaviti obraz o celkovém stavu lesního hospodářství, jak patrně z uvedeného tabulkového přehledu, jen v omezené míře, t. j. jen pro nejzákladnější jeho hodnoty: lesní půdu a etát, resp. těžbu, které charakterisují jednak rozsah produkce, jednak i její výsledky (viz I. část uvedených tabulek přehledu). Podrobnosti, které lesní produkci blíže osvětlují po stránce její organizace (II. část tabulkového přehledu) bylo lze připojiti jen u majetků větších než 50 ha. Poněvadž však právě u těchto majetků jsou tyto podrobnější údaje nejvýznamnější, není toto omezení praktickému použití příliš na závadu.

Důležité je však, a toho jest zejména třeba při aplikaci dbáti, že jde jednak o data neodpovídající zcela poslednímu stavu (z r. 1934) a že podkladem pro rozdělení lesních majetků do velikostních skupin v uvedeném přehledu jest stav zmíněného roku. To znamená, že nebylo možno revidovati klasifikaci těchto majetků podle jejich příslušnosti do velikost-

ních skupin v novém stavu, se zřetelem na změny, které se nyní v nových hranicích nutně projevují. Jest proto míti vždy v patrnosti, že v rozdělení zmíněných majetků ve velikostních skupinách nutno očekávati velmi pravděpodobně ještě určité přesuny.

Za podklad výpočtu nynějšího rozsahu lesní produkce bylo lze použiti „Seznamu obcí a okresů republiky Česko-Slovenské, které byly připojeny k Německu, Maďarsku a Polsku“ (stav ke dni 28. XI. 1938), vydaného Státním úřadem statistickým. Tento seznam nezachycuje rozsah ztraceného území úplně, neboť neběře v úvahu území oněch obcí, které pozbyly pouze části svého katastru bez domů. Poněvadž pak jest velmi pravděpodobné, že tato území, ježto jde o území neobydlená, se vztahují právě na lesy, nebude zcela odpovídati vypočtený stav v nových hranicích skutečnosti, nýbrž bude ještě asi proti skutečnosti o něco nižší. V tomto případě jde ovšem o nedostatky, které by bylo lze již vyloučiti jediné novým šetřením. Dá se však očekávati, že tyto rozdíly nebudou příliš velké a proto pro posouzení celkové situace nynějšího stavu lesní produkce nebudou již míti rozhodujícího významu už proto, že při výpočtu uvedených změn bylo použito všech dosažitelných prostředků. Ježto bylo přihlíženo ke všem změnám, které byly až dosud úředně hlášeny, nutno uvedený přehled pokládati se zřetelem na dané poměry za nejobektivnější obraz nynějšího stavu.

Přihlížeje k vlastnímu obsahu tohoto přehledu, musíme ovšem zvlášť zdůrazniti, že tu jde o data, mající jen orientační účel. Je třeba zejména míti na paměti, že jsou to výsledky pouze jednoho roku a to z období, které nelze pokládati za normální. Nelze proto z těchto dat dovozovati závěry příliš všeobecné povahy.

Rý.

Ulovená zvěř v nových hranicích Česko-Slovenska.

Ztráta honební plochy je úměrná celkovému zmenšení státu. Při tom vystupují nyní výrazněji odlišné přirozené podmínky západních zemí proti východním zemím státu. V lovné zvěři vykazuje Slovensko převahu u jelenů a u zvěře černé, proti tomu Čechy mají největší podíl v úlovu srnců, zajíců, bažantů i koroptví.

Základem tabulkového přehledu o nynějším stavu česko-slovenských honiteb a ulovené zvěře bylo statistické šetření těchto poměrů v r. 1937. Tato statistika, prováděná prostřednictvím obecních úřadů, zachycuje totiž jednotlivé honitby i honební celky v rozsahu jednotlivých obecních katastrů. Tím lze

z tohoto materiálu zjistiti honební plochu na novém území, ovšem jen tím způsobem, že přihlížíme pouze k obcím jako celkům úplně zabraným a nikoliv k obcím, jejichž katastr byl zabrán jen částečně. Zvěř ulovená v jednotlivých honitbách je vykazována v celku, tedy v případech, kdy honitba leží v katastru několika obcí, z nichž pouze některé obce byly připojeny k sousednímu státnímu území, bylo nutno rozdělit ulovenou zvěř v přibližném poměru k zabrané honební ploše.

Změna honební plochy zjištěná v r. 1937 v jednotlivých zemích jest patrna z následujícího přehledu:

	v nových hranicích v 1.000 ha	v bývalých hranicích v 1.000 ha	ztráta	
			abs.	%
Čechy	4,850	3,009	1,841	38,0
Morava a Slezsko	2,542	1,596	946	37,2
Slovensko	4,582	3,604	978	21,3
Podkarp. Rus	1,170	1,044	126	10,7
Celý stát	13,144	9,253	3,891	29,6

Ztráta honební plochy odpovídá asi celkové plošné ztrátě v celém státě vůbec, což je přirozené, neboť přichází tu v úvahu společně jak lesní půda, tak i zemědělská.

Ztráta pohraničních hor a lesů v Čechách, na Moravě a Slezsku projevuje se v těchto zemích značným úbytkem zvěře vysoké srstnaté a to zejména jelenů a srnců, tedy zvěře, která vlastně byla v těchto horách domovem.

Naproti tomu ztráta nížin slovenských i karpato-ruských jest příčinou opět značné ztráty ostatních druhů zvěře spjaté s těmito nížinami, jako bažantů, koroptví, jakož i zajíců.

Celkové ztráty nejdůležitějších druhů lovné zvěře jsou asi tyto:

	abs.	%
jeleni	2.720	36,8
srnci	24.362	47,8
zajíci	406.528	36,5
bažanti	97.322	29,5
koroptve	539.143	27,6

Přes to, že v zemi Slovenské zůstává poměrně nejvíce honební plochy 3,604.000 ha (t. j. 39% z celého našeho území), jest tu převaha v lovné zvěři jen u jelenů (54%) a u zvěře černé (74%). U ostatních druhů jsou to zase Čechy, které mají největší podíl na celostátním úlovku. To platí zejména o úlovu srnců v Čechách (42%), zajíců (66%), divokých králíků (67%), bažantů (67%) a koroptví (78%).

Rý.

Průmysl a vnitřní obchod.

Větší průmyslové závody v Česko-Slovensku ve světle územních změn.

Při zjišťování bilance ztrát a při rekonstrukci dat ze stěžejních šetření prováděných Státním úřadem statistickým pro nové území Česko-Slovenska bylo do příslušné akce pojato přirozeně i sčítání živnostenských závodů z r. 1930. Tento první živnostenský census česko-slovenský dělí sice od dnešní doby mezera téměř desetiletá a spolu období světové krise hospodářské a mezníky politické přestavby střední

Evropy, přece však — s hlediska tak důležitého, jakým je odraz územních změn v základních hospodářských číslech strukturálních — stále nelze postaráditi jeho široce založeného a vyčerpávajícího rozhledu po výplni, rozsahu a vnitřním členění živnostenského podnikání v novém státě. Rekonstrukce jeho dat pro nynější území ukázala se ostatně nutnou již z toho důvodu, aby byl po ruce srovnávací

základ pro další sčítání. Zjištění dat pro nové území naráží u sčítání závodů ve srovnání s některými jinými šetřeními ovšem na velké překážky technické; rekonstrukce nemůže se z povahy věci omezit na pouhé zpracování dat již publikovaných podle okresů, nýbrž musí být uskutečněna původním zpracováním dotazníků podle obcí, a to nejen proto, že nová hranice téměř všude protíná okresy, nýbrž i z toho důvodu, že podle okresů byly zpracovány jen nejdůležitější a opravdu základní znaky, nikterak nepostačující zejména pro účely srovnávací. Přesné zpracování materiálu podle obcí pro území připojená a nyníší potrvá ovšem jistou dobu; snad budeme moci již v příštím čísle Zpravodaje otisknout alespoň základní data o počtu závodů (místních jednotek), počtu činných osob a ks pro jednotlivá odvětví podnikání. Ze zvláštního zpracování materiálu živnostenských závodů pro účely Atlasu republiky Československé byla však po ruce data o počtu závodů a počtu činných osob v průmyslu (ve větších průmyslových závodech) podle nejdůležitějších průmyslových oborů a podle obcí, a pokládali jsme za účelné zpracovati pro první potřebu alespoň tato data pro obě území, připojená a území státu nového. Výsledky této práce, odpovídající přesně současnému stavu hranice, podáváme v níže uvedených dvou sestavách; v jedné jsou uvedena data za skupiny i pododvětví průmyslu a za jednotlivé země, a to hlavně o počtu činných osob na území připojeném k cizím státům a na území zůstavším našemu státu, v druhé jsou uvedena úhrnem pro celý stát data o rozvrhu průmyslu připojeného ke třem státům, účastnivším se záboru.

Vymezení větších průmyslových závodů v jednotlivých oborech podnikání stalo se podle kritérií, sdělených veřejnosti svého času při původní publikaci těchto dat.¹⁾ Do průmyslu byly sčítány jen závody větší, opravdu průmyslové; to se řídilo většinou podle určitého minimálního počtu činných osob (18, 10 nebo 5 osob podle oboru), někde také podle pohonných sil, u některých oborů o celkovém rázu továrním byly pojaty všechny závody bez ohledu na velikost. Data jsou natolik podrobná, že berou zřetel k příslušnému podnikání, i když bylo případně součástí závodu kombinovaného svým celkovým založením spadajícího případně do jiného průmyslového oboru. Stavební podnikání nebylo pojato do průmyslu. Také domácí závody nebyly sem včítány

1) Data byla uveřejněna v Mimořádných zprávách Státního úřadu statistického v roč. II. (1932), a to v číslech 21—22, a v ročníku IV. (1935) v čísle 16. Hlavní kritéria byla tato: u průmyslu textilního, odívání, kožařského a kovoprůmyslu byly za větší závody pokládány jen ty místní jednotky, které vykazaly nejméně 18 činných osob; obdobně byl počet 10 osob kritériem u průmyslu zpracování papíru, u průmyslu kamenů a zemin a u průmyslu dřevařského kromě pil, počet 5 osob u průmyslu chemického, pryže a osinku, sklářského mimo skelné hutí, u průmyslu potravin a poživatin (kromě dále vytčených oborů) a u drobných průmyslů (soustružnického, kartáčnického, hračkářského a hudebních nástrojů). Bez ohledu na počet osob byly za průmyslové pokládány všechny závody hornické, dále všechny koksovny a briketárny, plynárny, samostatné elektrárny, všechny skelné hutí, papírny, všechny závody grafické (kromě fotografů). U průmyslu mlynářského a u pil byla samostatná kritéria podle určitého počtu ks. O charakteru většího průmyslového závodu rozhodovalo uplatnění se příslušného kritéria v základní jednotce místní.

přes to, že z největší části spadají na vrub velkých jednotek organizačních a tedy vlastně průmyslu; rozhodl jejich přece jen odlišný charakter po stránce provozní a rozptýlený ráz jejich sídel. Rozsah domácí práce v novém státě bude ostatně zpracován zvlášť.

K obrazu podávajícímu se z dat níže uvedené sestavy nutno předeslati ještě tuto připomínku: V posledním dvojčísle Statistického zpravodaje byla v tabulkové části přinášející první oficiální čísla pro území připojená k cizím státům a zbylá otisknuta také data ze statistiky výrobní, a to peněžní hodnota odbytu a počet zaměstnanců v jednotlivých výrobních oborech [kromě hornictví a zvláštních oborů zemědělského průmyslu šetřených zvláštními každoročními statistikami²⁾], a to podle provozních výsledků některého roku z období 1934—1936. Naskytá se otázka, zda data uvedená v této sestavě z doby nám i časově vesměs bližší by nestačila k založení obrazu o dosahu změn v našem průmyslu, a to snad tím spíše, že vedle dat o zaměstnancích jsou tam přímo také data o výrobě, byť vyjádřené společným měřítkem hodnoty. Máme za to, že není k neprospěchu sledovaného cíle podati celkový obraz o průmyslu z doby byť vzdálenější, ale zato ucelený s hlediska určitého běžného vymezení, a poskytující mimo to některé další podrobnosti (oddělená data pro Čechy a pro zemi Moravskoslezskou, oddělená data podle států, k nimž území bylo připojeno, data za země také pro některé typické podskupiny vedoucích průmyslů a j.); pozorovateli se tak předestírá a znovu obnovuje vyčerpávající obraz o skladbě průmyslu v jednotlivých zemích a reflexy politických změn na tuto skladbu. Každým způsobem je zajímavé srovnání počtu zaměstnanců v průmyslu zjištěné ve sčítání závodů z r. 1930 a ve statistice výrobní z období let 1934—1936, pokud ovšem rozsah pozorovaných oborů se s hlediska obou šetření alespoň přibližně kryje.³⁾ Statistika výrobní vykazuje počet zaměstnanců vesměs menší, což většinou skutečně odpovídá krizi; naproti tomu, jak se každý může lechce přesvědčiti, se velmi sobě přibližují čísla vyjadřující procenta počtu zaměstnanců, připadající na území připojená k cizím státům a území zbylá, což by svědčilo o tom, že průmyslové závody byly krizovým vývojem způsobivším absolutní pokles jejich aktivity přibližně stejně dotčeny v obou areálech. Stejně je zajímavé, že data ze statistiky výrobní ukazují (s typickými výjimkami u průmyslu sklářského a průmyslu odívání a obuvi) málo rozdílné hodnoty podílů ztrát v odbytu i v počtu zaměstnanců; i to je jistě důkazem velké vyrovnanosti v průmyslu v celém bývalém státním území a zejména svědectvím jeho organizační a tradiční vyspělosti na českém území.

2) Data za tyto zvláštní obory jsou otisknuta v témže dvojčísle Statistického zpravodaje v tabulkové i v textové části v jiné souvislosti a v jiném rámci; mezi jinými i základní data o zaměstnanectvu.

3) Dlužno v této souvislosti připomenouti, že hranice činných osob v závodech pro příslušný výrobní obor byla celkem nižší (pravidelně 6 osob); porůznu byla i jiná kritéria, na př. pro pily. Jisté i na vrub této odlišnosti spadá velký rozdíl mezi činnými osobami napočtenými zde v roce 1930 a v roce 1935 v průmyslu dřevařském.

I. Průmysl v bývalém a nynějším území Česko-Slovenska podle dat ze sčítání závodů z r. 1930:

(a) území bývalé, b) území připojené k cizím státům, c) území nynější

Počet činných osob ve větších průmyslových závodech

Počet větších průmyslových závodů*

	Čechy			Morava a Slezsko			Slovensko			Podkarpatská Rus			Celý stát						
	a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)				
	abs.	abs.	% z a)	abs.	abs.	% z a)	abs.	abs.	% z a)	abs.	abs.	% z a)	abs.	abs.	% z a)				
Skupiny průmyslu	a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)	a)	b)	c)				
I. Hornictví, koksování a br- ketárny	431	260	171	58.240	42.595	15.645	50.051	25.153	24.898	49.7	10.952	1.715	9.237	84,3	119.835	69.463	50.372	42,0	
II. Průmysl kamenů a zemín	2.901	1.090	1.811	88.415	41.055	47.369	34.606	15.787	18.819	54,4	14.807	3.961	10.846	73,9	139.583	61.944	71.639	55,6	
z toho: a) dobývání kamenů a zemín	1.222	507	715	26.551	8.982	17.569	11.244	7.081	4.163	37,0	6.353	2.164	4.189	65,9	44.730	18.313	26.417	59,1	
b) keramika, málo- viny, výrobky z maltovin	1.846	658	1.188	61.861	32.073	29.791	23.362	8.706	14.656	62,7	8.219	1.602	6.617	80,5	94.618	43.436	51.182	54,1	
III. Průmysl sklářský	1.010	750	599	20.012	20.661	9.430	6.567	779	4.768	86,0	3.294	234	2.485	98,6	48.237	31.475	16.762	34,7	
z toho: a) skelné huti	162	113	49	40.121	16.800	3.312	3.182	406	2.776	87,2	1.638	100,0	1.638	100,0	24.991	17.206	7.785	31,1	
b) rafinace a bižuter.	943	689	245	19.979	13.361	6.118	2.385	373	2.012	84,4	1.882	35	847	96,0	23.246	14.269	8.977	38,6	
IV. Kovoprůmysl	1.938	657	1.281	160.432	43.333	117.093	91.499	35.880	65.619	71,7	14.169	2.877	11.292	79,7	266.451	72.244	194.207	72,9	
z toho: a) výroba železa a kovářství	429	159	270	36.630	10.888	25.742	33.234	9.724	23.510	70,7	3.593	153	3.440	95,7	73.563	20.765	52.798	71,8	
b) zbrojí ze železa a kovů	1.078	378	700	43.887	17.358	26.523	19.964	7.235	12.729	63,8	6.357	2.100	4.257	67,0	70.441	26.841	43.600	61,9	
c) stroje, elektro- technika, doprav- ni prostředky	964	302	682	79.915	15.093	64.822	38.301	8.921	29.380	76,7	4.219	624	3.595	85,2	122.447	24.638	97.809	79,9	
V. Průmysl chemický	707	247	460	24.543	9.682	14.881	6.953	1.769	5.184	74,6	3.294	234	3.060	92,9	36.188	11.728	24.460	67,6	
VI. Průmysl textilní	1.686	1.055	631	212.434	134.650	78.784	72.302	42.023	30.279	41,9	10.939	771	10.168	92,9	296.675	177.444	119.231	40,2	
VII. Průmysl papírenský	544	275	269	23.494	14.929	8.920	5.843	3.362	2.451	42,5	5.554	544	5.010	90,2	35.320	18.903	16.417	46,5	
z toho: a) výroba papíru b) zpracování a zušlechťování papíru	159	111	48	12.001	8.974	3.027	3.466	2.928	1.138	32,8	4.825	365	4.460	92,4	20.298	11.667	8.631	42,5	
VIII. Průmysl grafický	408	180	228	11.848	5.955	5.898	2.377	1.034	1.343	56,5	799	179	550	75,4	15.022	7.236	7.786	51,8	
IX. Průmysl kožářský	1.283	460	823	19.129	4.989	14.140	4.473	1.176	3.297	73,7	1.773	298	1.375	73,9	25.578	6.737	18.841	73,7	
z toho: a) výroba kůže a ko- žšin	179	51	128	7.115	2.502	4.613	3.639	505	3.134	86,1	1.303	340	963	73,9	12.308	3.347	8.961	72,8	
b) zpracování kůže a ko- žšin	139	39	100	5.814	1.929	3.885	3.232	467	2.775	86,9	1.202	311	891	74,1	10.248	2.697	7.551	73,7	
X. Průmysl bavče a osamku	67	22	45	1.552	573	979	407	48	359	86,2	1.101	29	72	71,3	2.080	650	1.410	68,4	
XI. Průmysl dřevářský	3.662	1.306	2.356	43.760	17.259	26.461	29.509	8.500	21.009	71,2	14.351	875	13.457	93,9	91.445	27.244	64.201	70,2	
z toho: a) pily a hrubé zpra- cování dřeva b) ostatní průmysl dřevopráběcí, košíkářské a kor- kové zboží	2.274	839	1.435	13.055	5.396	7.659	8.450	3.333	5.117	60,6	10.467	352	10.115	96,6	35.006	9.227	25.779	73,6	
XII. Průmysl soustružnický	1.723	619	1.104	30.705	11.903	18.802	21.059	5.167	15.892	75,5	3.865	523	3.342	86,5	56.439	18.017	38.422	68,1	
XIII. Průmysl kartáčníký	214	71	143	4.781	2.529	2.252	1.071	443	623	58,2	788	9	100,0	9	5.861	2.977	2.884	49,2	
XIV. Průmysl hudebních nástrojů	175	119	54	1.339	316	1.023	428	70	13,1	50,3	763	52	701	89,1	2.611	801	1.810	69,3	
XV. Průmysl hračkářský	123	90	33	4.036	3.066	970	24,0	413	231	182	44,1	14	100,0	4	4.463	3.297	1.166	26,1	
XVI. Průmysl potravin, poživatin a nápojů	9.242	3.171	6.070	77.115	23.256	53.859	35.843	12.468	23.375	65,2	18.794	6.649	12.085	64,5	133.870	42.682	90.188	67,4	
z toho: a) mlátný b) cukrovary c) pivovary a sla- dovny d) lhovary e) tabákové tovary f) ostatní obory sen- spadající	2.130	714	1.416	5.932	1.436	4.496	2.969	1.218	1.751	59,0	4.382	2.371	2.011	45,9	13.903	4.309	8.594	61,8	
XVII. Průmysl odívání a obuvi	148	24	124	8.654	1.693	6.961	3.965	890	1.075	77,6	2.187	728	1.459	66,7	14.806	3.311	11.495	77,6	
XVIII. Plynárny	568	169	399	13.658	4.400	9.258	5.075	1.210	3.865	76,2	927	167	760	82,0	19.756	5.777	13.979	70,7	
XIX. Samostatné elektrárny	942	189	753	1.703	426	1.277	1.089	476	613	56,3	847	159	688	81,0	3.712	1.094	2.618	70,5	
Průmysl úhrnem	26	15	11	4.070	1.186	2.884	4.593	2.872	1.721	37,5	3.563	1.905	1.658	46,5	12.887	6.568	6.319	49,0	
Průmysl úhrnem	5.778	2.234	3.544	43.098	14.115	28.983	18.152	5.802	12.350	68,0	7.288	1.719	5.509	76,2	69.206	22.023	47.183	68,2	
XVII. Průmysl odívání a obuvi	857	267	600	35.554	10.724	24.830	28.776	6.516	22.260	77,4	1.241	272	960	78,1	65.591	17.632	48.059	73,5	
z toho: a) průmysl odívání b) výroba obuvi	661	221	440	24.482	9.138	15.344	62,7	11.841	6.414	5.427	45,8	830	272	598	67,2	37.173	15.844	21.329	57,4
XVIII. Plynárny	201	39	162	11.072	1.586	9.486	16.935	102	16.833	99,4	411	—	411	100,0	—	—	—	—	
XIX. Samostatné elektrárny	83	47	36	1.319	469	850	64,4	528	181	347	65,7	90	202	69,2	—	—	—	—	
Průmysl úhrnem	369	167	202	3.594	1.904	1.695	47,1	2.271	1.397	83,5	797	215	582	73,0	6.749	2.566	4.183	62,0	
Průmysl úhrnem	25.559	10.147	15.412	811.526	286.464	425.062	374.740	145.818	228.922	61,1	102.443	19.983	82.460	80,5	1.299.280	556.836	742.444	57,2	

* U těch skupin (označených římskými číslicemi) které se ještě dále dělí na odvětví (označená malými písmeny), znamená počet závodů u odvětví počet případů dotýkajícího odvětví, počet závodů u skupiny počet případů výskytu celé skupiny (místních jednotek). Na p. v jednom závodě kovoprůmyslovém je kombinována výroba strojů a výroba zboží ze železa. Závod je čítán v poloze IV. b) jako 1 případ. V poloze IV. c) jako 1 případ, ale současně i v poloze IV. (sebněrné položce za celou skupinu) jako 1 případ. V čísleku toho nesouhlasí pravidelné součet počtu zá- vodů vykázaných pro jednotlivá odvětví s podtem závodů vykázaných pro celou skupinu.

Jak legenda tabulky I. ukazuje, byly ty obory průmyslové, které slučují v sobě výrobu základní suroviny a její zpracování, rozděleny ještě podle tohoto hlediska. Mimo to byl rozdělen ještě průmysl potravinářský tak, aby vynikla typická odvětví zemědělského průmyslu, konečně vykazány také odděleně průmysly vlastního odívání a průmysl obuvi, v rozřídění podnikání jinak tradičně spojovaný v jednu skupinu.

V přehledu dat zajímá na prvním místě pořadí hodnot ukazujících participaci nynějšího státního území na průmyslu státu bývalého. Hodnoty ty (počítané v první řadě z počtu osob) ukazují rozpětí velmi značné, a to od 94.1% (u výroby obuvi) do 23.4% (u průmyslu hračkářského). Tato variace hodnot¹⁾ je stejně pochopitelná jako zajímavá u zjevu, jakým je rozložení průmyslu, tedy zjevu řídicího se nejen zvláštními tendencemi u jednotlivých oborů (jakými jsou na př. rozložení ubikvitní, výskyt při uhelných pánvích a při ložiscích užitečných nerostů, v horských oblastech, v zemědělských oblastech, u vodních cest, ve velkých městech, ve formě různých průvodních průmyslů, sklon k rozložení plošnému nebo zase sporadickému a j.), nýbrž namnoze i zvláštními důvody historickými i tradičními. U každé položky průmyslu mohli bychom tak zkoumat i ujasnit si pravý důvod přítomné situace průmyslu v promítnutí do světa základních hospodářsko-geografických a kulturně-geografických fakt, jakými jsou zejména členitost a hodnota půdy, užitková ložiska, populační a kulturní střediska. Je pochopitelné, že hlavní ráz úvah věnovaných našim datům, jakož i obdobným číslicím ze statistik výrobních již uveřejněných a hojně komentovaných denním a odborným tiskem vyhrocuje se na jejich celostátním významu obchodně-politickém a sociálně-politickém; smysl má ovšem také ujasnění si dosahu otázky vlastního geografického rozložení průmyslu jako problému regionalistického. Pro celek průmyslu ukazuje se podíl 57.2% pro nynější stát, tedy nižší hodnota než participace územní a obyvatel. — Zajímavé je ovšem také srovnání dat o činných osobách a o závodech; tyto hodnoty se někde oběma směry značněji liší, vlivy velkých závodů ukazují se tedy na území ztraceném i zbylém.

Nerovnoměrným úbytkem v jednotlivých oborech průmyslu je silně dotčena ovšem i průmyslová skladba státu. Na první místo v pořadí nastupuje v novém Česko-Slovensku kovoprůmysl s účastí

26.1%, následuje průmysl textilní s účastí 16.0%, průmysl potravinářský s 12.1%, kamenů a zemin s 10.4%, dřevařský s 8.6%, hornictví s 6.8%. V bývalém státě největší podíl činných osob soustřeďoval textil 22.8%, kovoprůmysl byl na druhém místě s 20.5%, následoval průmysl kamenů a zemin (10.7%), průmysl potravinářský (10.3%), hornictví s 9.2%, dřevařský průmysl se 7.0%. Těchto šest průmyslových skupin stále vede, změnilo se však pořadí jejich významu, jestliže ovšem tento význam měříme počtem činných osob. Částečné přesuny po této stránce způsobila ovšem již krize (podle dat výrobní statistiky za léta 1934 a 1935 postoupil textilní průmysl již tehdy své prvenství kovoprůmyslu), a je nepochybné, že některé z těchto krisových přesunů byly rázu trvalejšího. Změny v pořadí ukazují ovšem i ostatní průmyslové obory, a zejména dlužno zde poukázat k vzestupu hodnoty účasti u odívání a průmyslu chemického, k poklesu u průmyslu sklářského a papírenského.

II. Průmysl na území připojeném k cizím mocnostem podle států, k nimž byl připojen.

Skupiny průmyslu	Počet činných osob ve větších průmyslových závodech na území připojeném k		
	Německu	Polsku	Maďarsku
I. Hornictví, koksovny a briketárny	45.307	22.441	1.715
II. Průmysl kamenů a zemin	55.630	1.342	4.972
III. Průmysl sklářský	31.431	9	35
IV. Kovoprůmysl	59.039	10.978	2.227
V. Průmysl chemický	10.576	887	265
VI. Průmysl textilní	176.693	—	751
VII. Průmysl papíren.	18.030	319	554
VIII. Průmysl grafický	5.940	225	572
IX. Průmysl kožařský	3.007	—	340
X. Průmysl pryže a osinku	1.661	8	—
XI. Průmysl dřevařský	24.385	1.566	1.293
XII. Prům. soustružn.	2.977	—	—
XIII. Prům. kartáčnický	744	—	57
XIV. Prům. hud. nástr.	3.297	—	—
XV. Prům. hračkářský	2.043	—	—
XVI. Průmysl potravin, poživatin a nápojů	34.811	949	7.922
XVII. Průmysl odívání a obuvi	17.192	48	292
XVIII. Plynárny	618	32	20
XIX. Samost. elektr.	2.278	—	288
Průmysl úhrnem	495.659	38.804	21.373

Sestava o participaci jednotlivých tříd sousedních států na postoupeném území ukazuje, jak je přirozeno, všestranně průmyslový charakter oblastí připadnuvších Německu, na druhé straně spíše speciálnější ráz územních zisků ostatních dvou států s hlediska průmyslového vybavení. Vedoucími průmysly v území připadnuvším Polsku jsou hornictví a kovoprůmysl, v území postoupeném Maďarsku průmysl potravinářský.

Další úvahy, které výše uvedená sestava umožňuje, vedou nás k obrazu rozložení průmyslu a příslušných ztrát s hlediska jednotlivých zemí. Podle úhrnných dat vidíme, že nejvíce ztratily Čechy, a to téměř polovinu osob činných v průmyslu (ztráta

¹⁾ Pro lepší přehled otiskujeme zde data za jednotlivé průmyslové obory v sestavě uvedené podle pořadí procent posledního sloupce. Data za skupiny obsahující též podrobnější data za odvětví nejsou v této sestavě obsažena, nýbrž jen ona podrobnější data za odvětví:

výroba obuvi	94.1	zboží ze železa a kovů	61.9
stroje atd.	79.9	mlýny	61.8
cukrovary	77.6	dobýv. kamenů a zemin	59.1
průmysl grafický	73.7	průmysl odívání	57.4
výroba kůže a kožesin	73.7	pryž a osinek	55.0
pily	73.6	keramika atd.	51.1
výroba železa a kovů	71.8	zpracování papíru	51.8
pivovary a sladovny	70.7	průmysl soustružnický	49.2
lihovary	70.5	tabákové tovary	49.0
kartáče	69.3	výroba papíru	42.5
zpracování kůže	68.4	hornictví	42.0
ost. obory prům. potravn.	68.2	textilní průmysl	40.2
ostat. prům. dřevoobráb.	68.1	rafin. skla a bižuterie	38.6
průmysl chemický	67.6	skelné hutí	31.1
plynárny	65.4	průmysl hud. nástr.	26.1
samostatné elektrárny	62.0	průmysl hračkářský	23.4

47.6%), méně již země Moravskoslezská (ztráta 38.9%), nejméně Slovensko (19.5%); ztráta Podkarpatské Rusi je již zase citelnější, činíc 33.8%. Dosavadní vnitřní skladba průmyslu byla dotčena ovšem i v jednotlivých zemích, nejvíce v Čechách a na Moravě, ale i na Slovensku, kde vůdčí místo vystřídává si nyní s potravinářským průmysl dřevařský. V podrobném přehledu dat podle zemí ukazují se některé položky neúměrných ztrát, tak v Čechách (vedle průmyslu hudebních nástrojů a hračkářského, z největší části výskytem omezeného na tuto zemi) u skelných hutí, na Moravě u průmyslu kartáčnického; nejvíce takových položek ukazuje Podkarpatská Rus vzhledem ke ztrátě obou největších měst a části úrodné nížiny v Potisí. Zato Slovensko vykazuje vesměs nižší hodnoty úbytku, typické je jen vyšší ztrátové procento u mlýnů. Na Slovensku a v Podkarpatské Rusi ukazují se již obory, zůstávající zcela nebo téměř zcela na našem státním území; Slovensku se v tom dosti podobá země Moravskoslezská, kdežto Čechy jako země složením i regionálně mnohotvárné průmyslové skladby vykazuje (s výjimkou cukrovarů a strojnického průmyslu) téměř napařád vyšší podíly ztrát.

Účast zemí na průmyslu v dřívějším a nynějším Česko-Slovensku.

Skupiny průmyslu	Z celkového počtu čin. osob v dřívějším Česko-Slovensku připadalo na tehdejší území				Z celkového počtu čin. osob připadajících na nynější území Česko-Slovenska připadá na nynější území			
	Čech	Moravy a Slezska	Slovenska	Podk. Rusi	Čech	Moravy a Slezska	Slovenska	Podk. Rusi
	%	%	%	%	%	%	%	%
I. Hornictví	48.6	41.8	9.1	0.5	31.1	49.4	18.3	1.2
II. Průmysl kamenů a zemlu	63.3	24.8	10.6	1.3	61.0	24.2	14.0	0.8
III. Průmysl sklářský	83.1	11.6	5.2	0.1	56.3	28.6	14.8	0.3
IV. Kovoprůmysl	60.2	34.4	5.3	0.1	60.3	33.8	5.8	0.1
V. Průmysl chemický	67.8	19.2	9.1	3.9	60.8	21.2	12.5	5.5
VI. Průmysl textilní	71.9	24.4	3.7	—	66.1	25.4	8.5	—
VII. Průmysl papírenský	67.5	16.6	15.7	0.2	54.4	15.1	30.5	0.0
VIII. Průmysl grafický	74.8	17.5	6.9	0.8	75.0	17.5	7.3	0.2
IX. Průmysl kožařský	59.8	29.6	10.6	—	54.3	35.0	10.7	—
X. Průmysl pryže a osínku	52.4	21.9	25.7	—	71.5	28.5	—	—
XI. Průmysl dřevařský	47.8	32.3	15.7	4.2	41.2	32.7	21.0	5.1
XII. Průmysl soustružnický	81.6	18.3	0.1	—	78.1	21.6	0.3	—
XIII. Průmysl kartáčnický	51.3	19.3	28.8	0.6	56.5	4.2	38.7	0.6
XIV. Průmysl hudebních nástrojů	90.4	9.3	0.3	—	83.2	15.6	1.2	—
XV. Průmysl hračkářský	96.8	3.0	0.2	—	87.7	11.5	0.8	—
XVI. Průmysl potravin, požívatin a nápojů	57.6	26.8	14.0	1.6	59.7	25.9	13.4	1.0
XVII. Průmysl oděvní a obuvi	54.2	43.9	1.9	0.0	51.7	46.3	2.0	—
XVIII. Plynárny	61.7	24.7	13.6	—	60.8	24.8	14.4	—
XIX. Samostatné elektrárny	53.3	33.7	11.8	1.2	40.5	45.4	13.9	0.2
Průmysl úhrnem	62.5	28.8	7.9	0.8	57.2	30.8	11.1	0.9

Relativně vysoké oslabení průmyslu v Čechách má ve statistickém obrazu jeho rozložení podle zemí odezvu rovněž i v nižších podílech připadajících z celostátních úhrnů na Čechy u největší části všech položek; na druhé straně ukazuje se posílení polise Slovenska, v některých případech i země Moravsko-

slezské. (Srovnej níže uvedenou sestavu.) Výjimku tvoří jen průmysl pryže a osínku, kde Slovensko ztratilo celý dosavadní průmysl ve prospěch Německa a kde následkem toho silně stoupl význam tohoto průmyslu v Čechách a v zemi Moravskoslezské. Velmi málo se změnilo podílové hodnoty jednotlivých zemí v kovoprůmyslu, průmyslu grafickém a v průmyslu potravinářském. I takto představují ovšem Čechy rozsahem i skladbou průmyslu vedoucí zemi nového státního útvaru.

Zpracování dat o průmyslu pro účely Česko-Slovenského atlasu stalo se, jak napřed vysvětleno, podle obcí, a toto hledisko umožňuje nám nyní hodnocení ztrát i podle míry celkové industrialisace postoupených a zůstávších obcí. Pro účely tohoto článku byl rozhled omezen jen na obce s větším počtem činných osob v průmyslu, a to od 250 osob; tyto obce jsou ještě odstupňovány podle několika velikostních skupin, a připojeny k nim jako obce industrialisované i obce s cukrovarny, kde počet činných osob nedosáhl 250 (vzhledem k tomu, že první naše sčítání závodů bylo provedeno podle stavu z konce května, tedy období, kdy průmysl cukrovarnický plně nepracuje). Rozvrh dat ukazuje tato sestava:

Z e m ě	Počet obcí, v nichž úhrn větších průmyslových závodů vykazoval počet činných osob					(extrémní hodnota)	Počet obcí s cukrovarny, pokud počet činných osob v obci nedosáhl 250
	250-500	501-1200	1201-2500	2501-7500	7501-48441*		
Čechy:							
území dřívější	210	175	101	31	7	1	51
„ nynější	97	73	35	14	3	1	48
Morava a Slezsko:							
území dřívější	66	54	28	24	4	—	27
„ nynější	35	27	15	9	3	—	21
Slovensko:							
území dřívější	45	27	8	4	1	—	4
„ nynější	32	25	4	3	1	—	4
Podkarpatská Rus:							
území dřívější	5	6	—	—	—	—	—
„ nynější	5	3	—	—	—	—	—
Celý stát:							
území dřívější	326	262	137	59	12	1	82
z toho území připojené:							
k Německu	144	128	74	28	4	—	9
k Maďarsku	12	5	3	1	—	—	—
k Polsku	1	1	6	4	1	—	—
území nynější	169	128	54	26	7	1	73

*) Z této poslední velikostní skupiny (obce s více než 7.500 osobami činnými v průmyslu) vyloučili jsme podle běžné praxe hodnotu extrémní a vytyčujeme jí zvlášť. Hodnota počtu činných osob v obci 48.441 byla poslední hodnotou v souvislé vývojové řadě čísel; v poměru k této nejvyšší hodnotě souvislé řady jeví se poslední hodnota (104.939) jako hodnota opravdu mimořádná, z normálního vývoje se vymykající, tedy extrémní.

Ukazuje se, že bylo odstoupeno — s výjimkou obcí prvního a posledního velikostního stupně, obce s extrémní hodnotou a pochopitelně i s výjimkou industrialisovaných obcí s cukrovarny — víc obcí s větším průmyslem než jich zůstalo, a také v bilanci obcí prvního velikostního stupně je stav téměř rovnovážný. Je to pochopitelné, protože byl odstoupen právě pás při severozápadní, severní a severovýchodní hranici Čech, kde byly rozsáhlé plošné akumulace průmyslu, dále část Ostravska s tímž rázem rozložení. I tak však zůstávají na nově vymezeném státním území zajímavé plošné akumulace obcí s větším průmyslem (Kladensko, okolí Prahy,

podbrdský pás, cukrovarské oblasti v Polabí a v Pojizeří, Podkrkonoší, východní kout Čech, okolí Brna, zbytek Ostravska) a stejně ovšem široké oblasti bez význačnějšího průmyslu jako zásobní zdroj rekreačních sil a soustava přitažlivých středíšť pro novou orientaci v rozložení průmyslu. K. M.

Výroba čokolády a cukrovinek v roce 1935 a v letech 1928—1934.

Šetření o výrobě v průmyslu potravin, poživatin a nápojů, které bylo v rámci šetření o výrobě průmyslové provedeno Státním úřadem statistickým po prvé za rok 1935, bylo původně zpracováno za celé tehdejší území republiky Česko-Slovenské a v této formě připraveno pro tisk už v druhé polovici minulého roku. Po územních změnách, k nimž loňského roku došlo, ukázalo se nutným tato data upravit podle nových hranic. Stejně musel být vzat zřetel ke skutečnosti, že dnešní Česko-Slovensko skládá se vlastně ze tří autonomních celků. Všemi těmito úpravami zdrželo se publikování dat o výrobě v tomto průmyslu.

Průmysl potravin, poživatin a nápojů rozdělen byl pro účely šetření o průmyslové výrobě ve 24 výrobních odvětví, při čemž bylo použito 21 dotazníků. Výroba čokolády a cukrovinek byla šetřena jako první výrobní odvětví dotazníku XVI. 2, při čemž druhým výrobním odvětvím byla výroba perníku, perníkového zboží, oplatek a jemného pečiva. Poněvadž v tomto článku hodláme věnovat pozornost pouze výrobě čokolády a cukrovinek, tedy pouze prvnímu výrobnímu odvětví dotazníku XVI. 2, vzhledem k tomu, že závody s touto výrobou tvoří ucelený soubor výroben, budeme se muset při rozboru omezit na data, která byla šetřením zjištěna pouze pro tento druh podnikání. Jsou to data o spotřebě, výrobě a odbytu, o pracovních silách a vyplacených mzdách a platech. Nebude možno posoudit spotřebu topiva a látek pohonných, stejně jako spotřebu ostatního materiálu při výrobě, poněvadž při zjišťování těchto dat nemohlo být rozlišováno mezi prvním a druhým výrobním odvětvím, t. j. tato data byla zjištěna společně pro výrobu čokolády a cukrovinek a pro výrobu perníku, perníkového zboží, oplatek a jemného pečiva.

Spotřeba výroben čokolády a cukrovinek na původním území naší republiky činila v roce 1935 celkem 251,456.122K. Hlavními položkami ve spotřebě jsou kakaové boby, kakaové máslo, řepový cukr, škrobový cukr a sirup, jádra lískových, vlašských a cizokrajných ořechů, aromatické látky, trestí a oleje, kyselina vinná a citronová. Po připojení území k Německu, Maďarsku a Polsku činila spotřeba hlavních surovin, polotovarů a pomocných látek ve výrobních, které nám zůstaly v Čechách a na Moravě 197,203.588 K, ve výrobních, které nám zůstaly na Slovensku, 11,387.366 K, dohromady 208,590.954 K. Na Podkarpatské Rusi výroben čokolády a cukrovinek nebylo.

Pokud jde o výrobu uvádíme v následující tabulce výrobu v q podle jednotlivých druhů výrobků. V prvním sloupci tabulky uvedena je výroba, jak byla pro rok 1935 původně zjištěna, t. j. závodů na bývalém území celého státu. V druhém sloupci je výroba v roce 1935 pouze těch výroben, které zůstaly

na našem území. Data druhého sloupce rozvedena jsou ve třetím a čtvrtém sloupci podle výroben v Čechách a na Moravě a výroben na Slovensku.

	V ý r o b a v q			
	v bývalých hranicích v celém státě	v nových hranicích v celém státě	v Čechách, na Moravě a ve Slezsku	na Slovensku
Čokoláda, kakaová hmota a čokoládová poleva	157.458	129.992	122.975	7.017
Čokoládové cukrovinky	77.879	61.709	58.332	3.377
Kakaový prášek	15.944	12.694	11.146	1.548
Kakaové máslo	4.042	2.139	1.708	431
Kandity, karamelky, dražé	113.251	90.102	82.324	7.278
Cukrovinky orientální	15.445	14.363	13.636	727
" medicínální	9.026	8.401	8.401	—
" ostatní	22.273	20.151	19.506	645
Sumivě limonádové bonbony a prášky	3.377	2.895	2.875	20

Obdobně uvádíme data o odbytu v roce 1935 a to nejprve podle množství v q a pak podle hodnoty v K. K tomu budiž poznamenáno, že při odbytu nebylo rozlišováno, bylo-li prodané zboží z výroby roku 1935 nebo z výroby let předchozích.

	O d b y t v q			
	v bývalých hranicích v celém státě	v nových hranicích v celém státě	v Čechách, na Moravě a ve Slezsku	na Slovensku
Čokoláda, kakaová hmota a čokoládová poleva	158.688	131.996	125.002	6.994
Čokoládové cukrovinky	77.655	61.595	58.224	3.371
Kakaový prášek	15.809	12.628	11.095	1.533
Kakaové máslo	3.216	2.186	1.756	430
Kandity, karamelky, dražé	113.968	90.577	83.306	7.271
Cukrovinky orientální	16.565	15.453	14.726	727
" medicínální	8.843	8.218	8.218	—
" ostatní	20.351	18.291	17.637	654
Sumivě limonádové bonbony a prášky	3.498	2.998	2.978	20

	O d b y t v 1000 K			
	v bývalých hranicích v celém státě	v nových hranicích v celém státě	v Čechách, na Moravě a ve Slezsku	na Slovensku
Čokoláda, kakaová hmota a čokoládová poleva	180,334	147,361	139,210	8,151
Čokoládové cukrovinky	116,394	93,420	88,137	5,283
Kakaový prášek	14,424	10,999	9,438	1,561
Kakaové máslo	3,361	2,265	1,771	494
Kandity, karamelky, dražé	123,383	98,033	89,720	9,313
Cukrovinky orientální	16,950	16,002	15,294	708
" medicínální	12,413	12,086	12,086	—
" ostatní	27,604	24,688	23,938	750
Sumivě limonádové bonbony a prášky	3,922	7,275	7,249	26
Úhrnem	503,785	412,129	385,843	26,286

Při výrobě čokolády a cukrovinek zaměstnáno bylo v roce 1935 celkem 11,764 zaměstnanců. Z toho bylo 10,252 dělníků (pojištěných u Ústřední sociální pojišťovny) a 1,512 zaměstnanců ve vyšších službách (pojištěných u Všeobecného pensijního ústavu a náhradních ústavů). Dělníkům vyplaceno bylo na mzdách 49,842.364 K, zaměstnancům ve vyšších službách bylo na platech vyplaceno 22,395.995 K. Vezmeme-li v úvahu pouze výroby, které nám po připojení území k Německu, Polsku a Maďarsku zbyly, měly výroby v Čechách a na Moravě v roce 1935 celkem 9,120 zaměstnanců. Z toho bylo 7,977 dělníků a 1,143 zaměstnanců ve vyšších službách. Jim příslušné mzdy a platy činily 38,368.324 K a 16,579.637 K.

Ve slovenských výrobních bylo zaměstnáno celkem 580 lidí, z toho bylo 475 dělníků a 105 zaměstnanců ve vyšších službách. Jejich mzdy činily 2,017.066 K a platy 1,849.209 K.

Z těchto dat jeví se zřetelný obraz o poměrech při výrobě čokolády a cukrovinek v roce 1935. Šetření, z něhož tato data pocházejí, neomezilo se pouze na rok 1935, nýbrž výroba v množství byla

zjištěna i za léta 1928—1934. Těchto dat bude použito při konstrukci indexu průmyslové výroby, který se ve Státním úřadě statistickém připravuje. Sestavení indexu průmyslové výroby předpokládá vyřešení celé řady teoretických i praktických problémů. Přípravy ke konstrukci tohoto indexu nebyly sice u nás prozatím skončeny, poněvadž však při výrobě čokolády a cukrovinek všechny závody, které udaly data za rok 1935, udaly je také za léta předchozí a poněvadž ani jinak se při této výrobě neprojeví skutečnosti, na něž by bylo nutno vzít zvláštní zřetel, je možno předběhnout definitivní konstrukci indexu průmyslové výroby z na tomto poměrně jednoduchém úseku výrobní činnosti ukázat, jak asi budou vypadat indexy výroby pro jednotlivá výrobní odvětví. Tuto konstrukci dlužno ovšem považovat za provisorní.

Aby bylo tomuto indexu správně porozuměno, třeba si uvědomit: Podkladem jsou data o množství vyrobených druhů zboží sem spadajících v letech 1928—1935. Základem pro výpočet indexů je rok 1929 (= 100). To znamená, že výroba jednotlivých druhů zboží v jednotlivých letech je vyjádřena

v procentech příslušné výroby v roce 1929. Index sám je indexem váženým. Jako vah je použito podílů, které jednotlivé druhy výrobků měly na celkovém odbytě tohoto výrobního odvětví v roce 1935. Indexy byly vypočítány zvlášť pro výroby v Čechách a na Moravě, zvlášť pro výroby slovenské. Mimo to byl konstruován index pro celý stát. V úvahu byly vzaty pouze výroby, které se dodnes nacházejí na území našeho státu. Výsledkem těchto propočtů jsou následující řady indexů výroby čokolády a cukrovinek v letech 1928—1935:

	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Čechy a Morava	94,3	100,0	94,2	94,6	104,3	107,0	110,3	129,5
Slovensko	92,4	100,0	98,4	92,2	85,8	74,2	80,3	94,5
Celý stát	94,1	100,0	94,2	94,4	102,8	104,3	107,9	126,8

Jak je z uvedených indexů patrné, hospodářská krize nedotkla se citelně výroby čokolády a cukrovinek v Čechách a na Moravě. Zřetelné oživení nastává už v roce 1932; výroba roku 1935 stojí pak vysoko nad výrobou roku 1929. U výroben slovenských protáhla se hospodářská krize až do roku 1933. Teprve rok 1934 znamená zde obrát a zlepšení.

L. Š.

Zahranिční obchod.

Zahranिční obchod v posledním čtvrtletí roku 1938 podle zemí.

Dovoz uhlí z území připojeného k sousedním státům zatěžuje značně naši obchodní bilanci; pasivum zde vznikající musíme krýtí aktivem docleným ve styku se starou celní cizinou. Německo (se všemi připojenými územími) na prvním místě v našem dovozu a vývozu; po něm mají v čl. dovozu nejdůležitější postavení Spojené státy americké a ve vývozu Velká Británie.

Země zásilky	Říjen — prosinec 1938	
	Dovoz	Vývoz
	Hodnota v tisících K	
Německo	107,299	123,000
Německo — obsazené území	344,241	283,446
Hamburk	3,361	14,948
Rakousko	10,680	28,964
Polsko	21,720	24,376
Maďarsko	3,172	12,629
Rumunsko	83,810	109,750
Jugoslavie	71,543	72,787
Bulharsko	4,859	11,106
Belgie	20,405	37,441
Velká Británie	74,597	160,783
Francie	60,257	39,849
Itálie	56,903	37,166
Nizozemsko	54,107	69,415
Švýcarsko	45,098	58,504
Dánsko	7,263	8,759
Norsko	9,790	15,900
Švédsko	39,821	37,296
Finsko	3,226	20,141
Litva	6,181	7,204
Řecko	10,241	7,694
Turecko	16,169	35,486
Iran	1,898	10,513
Japonsko	1,811	2,774
Palestina	749	5,460
Brit. Indie	28,639	15,960
Nizozem. Indie	16,231	11,094

Země zásilky	Říjen — prosinec 1938	
	Dovoz	Vývoz
	Hodnota v tisících K	
Egypt	15,850	10,622
Jihoafr. Unie	5,333	17,541
Brit. Rov. Afrika záp.	12,263	2,643
Kanada	5,642	1,536
Spoj. státy amer.	132,538	61,508
Argentina	20,458	17,381
Brasílie	20,102	12,758
Uruguay	5,525	5,727
Australský Svaz	10,979	4,133

V posledním čtvrtletí roku 1938 jsme měli největší obchod s územím připojeným k Německu, kde se někdejší vnitrostátní obchod proměnil nyní v obchod zahraniční. Obchod s územím připojeným k Německu se plně rozvinul v prosinci, podporován vzájemným bezcelným stykem; jak náš dovoz odtud — za celý zmíněný kvartál — v částce skoro 350 milionů K, tak i náš vývoz tam za téměř 300 mil. K stojí nyní na prvním místě našeho úhrnného dovozu i vývozu. Bilance z tohoto obchodního styku je tedy pro nás pasivní částkou více než 60 milionů K; v tomto dovozu z území k Německu připojeného připadá na hnědé uhlí skoro 63 mil. K, čili zhruba čtvrtina celého našeho dovozu odtud. S říší Německou v jejích původních hranicích máme obrát 230 mil. K, z čehož na náš vývoz (per 123 mil. K) připadá o něco více než na náš dovoz odtud (per 107 mil. K); v našem dovozu i vývozu je na třetím místě. S bývalým Rakouskem byl náš obchod poměrně menší (dovoz necelých 11 mil. K, vývoz necelých 30 mil. K). Z přístavů Hamburk a Brémy jsme dovezli za 3¼ mil. K a vyvezli tam za 15 mil. K, zde ovšem jde v dovozu o zboží jiné proveniencie než německé, jako při vývozu o zboží určené do vzdálenějších odbytí než do Německa.

Souhrnem lze říci, že náš dovoz z celé říše Německé i s býv. Rakouskem a s územím od nás k Německu připojeným i s jejími hlavními přístavy činil 465½ mil. K, čili 31% úhrnného dovozu a náš vývoz do celé této říše 450 mil. K, čili 26% úhrnného čl. vývozu; obchodní bilance pak skončila schodkem ve výši cca 15 mil. K v náš neprospěch. Z těchto čísel je už patrné, že celá říše Německá jest naším největším dodavatelem i odběratelem.

Přecházíme nyní ke skupině států sousedících s námi na východě a jihovýchodě a pak vůbec ležících v Podunají a na Balkáně; se všemi těmito státy jsme nyní v clearingovém platebním styku (stejně jako s Německem), poněvadž v poslední době jsme uzavřeli i s Polskem úmluvu o placení clearingem. U Polska zase vedeme zvláště obchod s územím připojeným k Polsku; v obchodě s tímto územím jsme silně pasivní, poněvadž proti našemu vývozu per 6,737.000 K stojí dovoz v částce 83,287.000 K, z čehož přes 56 mil. K připadá na dovoz kamenného uhlí, zbytek hlavně na železářské výrobky, poměrně velmi málo na koks (jen něco přes 2 miliony K). Do Polska v jeho původních hranicích jsme vyvezli za 24 mil. K a dovezli odtud za necelých 22 mil. K; úhrnem jsme tedy v obchodu s celým Polskem pasivní 74 miliony K, což je v daném období obchodu s jednotlivými zeměmi největší naše pasivum vůbec.

S územím připojeným k Maďarsku byl obchod velmi nepatrný; dovoz činí necelý ½ milion K, vývoz necelý ¼ mil. K. Ale i s původním Maďarskem byl dlouho trvající uzávěrou hranic obchod velmi redukován; dovoz odtud činil jen něco přes 3 mil. K, vývoz tam něco přes 12 mil. K.

S Rumunskem jsme si udrželi přes všechny obtíže dopravy značný obchod, v dovozu částkou skoro 84 mil. K, ve vývozu téměř 110 mil. K. S Jugoslavií máme v pozorovaném období bilanci skoro vyrovnanou, dovoz i vývoz činí po 72 mil. K. S Bulharskem (dovoz skoro 5 mil. K, vývoz přes 11 mil. K) a s Tureckem (dovoz přes 16, vývoz téměř 35½ mil. K) jsme aktivní, s Řeckem (dovoz přes 10, vývoz necelých 8 mil. K) momentně pasivní.

Mezi nejvýznačnější clearingové země patří i Itálie; v pozorovaném období máme velmi vysoký dovoz z této země, skoro 57 mil. K, při vývozu ve výši jen 37 mil. K.

Státy západní a severní Evropy patří v podstatě mezi země s devisovým platebním stykem, byť i v některých nebyl tento platební způsob zcela volný, po příp. tu byly různé obchodně-politické překážky jako na př. ve Francii, v Nizozemsku a v Dánsku.

Zde jsme měli nejlepší obchod s Velkou Británií, která odebravši od nás zboží za více než 160 mil. K stanula tak na druhém místě našeho celkového vývozu. Poněvadž jsme pak dovezli z ní zboží za necelých 75 mil. K, pramenilo nám v daném období poměrně největší aktivum z obchodu s touto zemí, činící celkem přes 85 milionů K.

S Francií je náš obchod i v nových poměrech po stránce obchodní bilance neuspokojivý. Proti dovozu přes 60 mil. K stojí náš vývoz tam v částce

necelých 40 mil. K, takže zahajujeme čtvrtletí říjen až prosinec 1938 pasivem přes 20 mil. K.

S Nizozemskem (dovoz 54 mil. K, vývoz přes 69 mil. K) i se Švýcarskem (dovoz 45 mil. K, vývoz přes 58½ mil. K) jsme slušně aktivní.

Ze zámořských zemí (devisový platební styk, namnoze však četná omezení jeho volnosti s různými obchodně-politickými překážkami) jsou pro nás nejdůležitější Spojené státy americké, které náleží mezi naše hlavní dodavatele surovin. V pozorovaném období jsou také Spojené státy na druhém místě úhrnného našeho dovozu částkou 132½ mil. K, což je slušný výsledek. Bohužel však náš vývoz do nich je velmi slabý, činí jen 61½ mil. K, takže naše passivum tu činí přes 70 mil. K. Výhodná obchodní smlouva, kterou jsme na jaře 1938 se Spojenými státy uzavřeli, nemohla se dosud pro bouřlivý vývoj politických poměrů příznivě pro náš vývoz uplatnit. Musíme ovšem i pamatovati, že právě do Spojených států šlo také mnoho výrobků z území, připojeného k sousedním státům.

I v obchodu s jinými zámořskými zeměmi, které jsou našimi důležitými dodavateli surovin — tak Britská Indie pro bavlnu, jutu, kůže, Egypt pro bavlnu, Argentina pro vlnu a kůže, Austrálie pro vlnu atd. — jsme většinou pasivní.

Připojením tak rozlehlých území k sousedním státům stal se velký díl našeho dosavadního vnitřního obchodu obchodem zahraničním, pokud ovšem po vytyčení nových hranic někdejší vnitrostátní obchodní spojení nebylo přerušeno. V celku z úhrnného dovozu našeho zmenšeného státního území, který činil v posledním čtvrtletí 1938 1½ miliardy K, připadlo na dovoz ze všeho území, připojeného k Německu, Polsku i Maďarsku 428 milionů K, čili 28½%, kdežto z úhrnu našeho vývozu v řečeném čtvrtletí per 1.722 mil. K šlo do veškerého tohoto území zboží jen za 290 mil. K, čili 16,8%. Vychází nám tedy pro dané období z obchodu se vším územím připojeným k sousedním státům passivum skoro 140 milionů K. To není s podivem, vždyť toto území bylo naším hlavním dodavatelem uhlí, hnědého skoro veskrze a kamenného z velké části. Vskutku také z úhrnného dovozu z veškerého území připojeného k sousedním státům připadá na uhlí částka přes 120 mil. K; z tohoto dovozu uhlí tedy také pramení skoro celé naše pasivum v obchodu s právě řečeným územím, bez jeho dovozu by tu byla vzájemná obchodní bilance skoro vyrovnaná. Zde v oboru obchodní bilance, tak důležité pro celé národní hospodářství, je patrné, před jaké těžké úkoly nás postávala ztráta našeho území, poněvadž tyto dodávky uhlí, jež se nyní staly pro nás dovozem z ciziny, nemůžeme zaplatiti jinak než stupňovaným vývozem.

Odečteme-li pro poslední čtvrtletí r. 1938 od úhrnného našeho obchodu veškerý obchod s územím, připojeným k sousedním státům, dostaneme číslce česko-slovenského zahraničního obchodu se starou cizinou. Ve styku s ní činí v řečeném období náš dovoz 1.072 milionů K a náš vývoz 1.432 milionů K, takže z obchodu se starou cizinou vyplývá pro nás aktivum 360 milionů K. To znamená jinými slovy: musíme udržovati, mimo jiné podstatně důležité důvody, náš obchod se starou cizinou

i proto, abychom mohli platiti své odběry z území od nás připojeného k sousedním státům, ve styku s nímž budeme asi pro dohlednou dobu pasivní.

Pokud jde o obchod se starou cizinou, můžeme tu činiti i jistá srovnání našeho nynějšího zahraničního obchodu s obchodem Česko-Slovenska v jeho původním územním rozsahu. Poněvadž v říjnu 1938 byl náš styk se zahraničím skoro úplně zastaven, srovnáváme tu jen výsledky měsíců listopadu a prosince jednak z roku 1938 (zmenšené státní úze-

mí) a jednak z roku 1937 (původní státní území). Česko-Slovensko za tyto poslední dva měsíce v roce 1937 dovezlo zboží za 2057 milionů K a vyvezlo za 2.247 milionů K. V posledních dvou měsících roku 1938 činil dovoz zmenšeného Česko-Slovenska ze staré celní ciziny 977 milionů K a vývoz do ní 1232 milionů K; v procentech vyjádřeno činí v daných obdobích ve styku se starou cizinou ve zmenšeném Česko-Slovensku dovoz 47,5% a vývoz 54,8% dřívějšího obchodu Česko-Slovenska. Rž.

Ceny.

Vývoj velkoobchodních a maloobchodních cen na podzim 1938 a na počátku roku 1939.

Vývoj indexu citlivých cen v druhé polovině ledna 1939; vzestup cen lněné příze. — Index stavebních nákladů na podzim r. 1938. — Index velkoobchodních cen profesora Dr. Mildschuha. — Ceny živého dobytka na Ústředním dobytčím trhu v Praze; rychlý vzestup jich v září—říjnu 1938, vystřídáný později reakcí, kterou ceny vepřového dobytka ztratily zhruba polovici svého podzimního cenového náskoku. — Zvýšení cen u náradí potřebného pro zemědělskou výrobu. — Vývoj indexů velkoobchodních cen v různých státech od podzimu do konce r. 1938; vzestup ve Francii. — Indexy maloobchodních cen potravin; Praha měla do konce r. 1938 poměrně ještě nejmírnější zdražení cen potravin. — Indexy životních nákladů v různých státech.

Ve Statistickém zpravodaji, č. 11—12, listopad—prosinec 1938, jsme uveřejnili ve stati „Vývoj velkoobchodních a maloobchodních cen od září 1938 do ledna 1939“, str. 363—366, data našich hlavních cenových indexů za právě uvedenou dobu, t. j. indexu velkoobchodních cen, indexu citlivých cen a indexu životních nákladů. V této stati pokračujeme hlavně ve sdělení výsledků dalších našich cenových šetření v daném období, po případě tu přinášíme nová indexní čísla z poslední doby.

1. Index citlivých cen. Celková stabilita citlivých cen, kterou jsme zaznamenali v prosinci uplynulého roku, byla vystřídána v lednu t. r. cenovým vzestupem. Při základu: ceny k 1. IX. 1927 = 100 vykazoval index citlivých cen před polovicí ledna (12. I. t. r.) 69,4 bodů. Podle výsledků posledního šetření pak stoupl do 26. ledna na 70,0 bodů. Tento vzestup byl dán hlavně dalším zvýšením cen lněné příze a zpevněním na trhu starých kovů. Lněná příze patří k statkům, jichž ceny se zvýšily během podzimu 1938 a ledna 1939 nejvíce: od počátku září 1938 do konce ledna 1939 stouply ceny standardních druhů, a to lněné příze č. 40 Line o 46,2% a koudelové příze č. 20 o 24,7%. Zde se projevují jednak důsledky územních ztrát (na Trutnovsku a na severu země Moravsko-Slezské jsme ztratili většinu svých vřeten na předení lnu) a jednak vzestup cen suroviny doma i na světovém trhu. Rusko, druhdy největší dodavatel lnu pro evropské přádelny, omezuje prodej surového lnu a zpracovává jej rostoucí měrou ve svých domácích přádelnách.

2. Index stavebních nákladů. Veřejnost nebyla dosud také obeznámena s výsledky šetření o výši stavebních nákladů v Praze na podzim roku 1938. Index těchto nákladů, vypočítávaný vždy jednou za čtvrt roku v období stavební sezony (k 1. dubnu,

1. červenci a 1. říjnu), vykázal na jaře 1938 proti podzimu 1937 vzestup s 877 na 902 bodů (tato a následující indexní čísla se rozumí vesměs při základu ceny z července 1914 = 100). Tento vzestup byl dán zdražením stavebních hmot (cihel, kamene, stavebního dříví, železných potřeb) a řemeslných prací (zvláště truhlářských). V dalším průběhu roku 1938 se index stavebních nákladů zvýšil jen nepatrně: k 1. červenci činil 903 a k 1. říjnu 907 bodů. K 1. červenci stouply lehce mzdy tesařů (index 941 bodů), k 1. říjnu při zcela stabilních mzdách všeho stavebního dělnictva (index 986 bodů) podražily opět některé stavební hmoty (kámen, písek, stavební dříví, jednoduchá okna) i práce řemeslnické (truhlářské a zámečnické); dílčí index cen stavebních hmot a řemeslných prací činí takto k 1. říjnu 1938 843 bodů.

3. Index profesora Dr. Mildschuha. Státní úřad statistický vypočítává také index velkoobchodních cen podle schématu založeného původně (od r. 1922) nedávno zesnulým prof. Dr. Mildschuhem. Při základu ceny z července 1914 = 100 vykazoval tento index k počátku září 1938 796 bodů (naš úřední index velkoobchodních cen 737 bodů) a do ledna 1939 stoupl na 839 (úřední index na 772 bodů). Úřední index je vždy o dosti značný počet bodů nižší, ježto obsahuje po vzoru t. zv. klasických indexů ve svém schématu převahou suroviny a polotovary, jichž ceny stouply proti době předválečné méně než ceny hotových výrobků, které jsou opět četněji zastoupeny v indexu prof. Mildschuha. Jinak ovšem při skrovném rozsahu schématu posledně jmenovaného indexu — toliko 11 indexových položek, z nichž každá arci shrnuje ceny několika příbuzných statků — jsou články v tomto indexu zahrnuté obsaženy z největší části i ve schématu úředního indexu. Rozdílné statky jsou ve schématu obou indexů nejvíce ve skupině textilií, která v úředním indexu je reprezentována přírodními surovinami a přízemi, v indexu prof. Dr. Mildschuha však hotovými látkami bavlněnými a umělým hedvábím. Tato textilní skupina indexu prof. Dr. Mildschuha vykazuje od počátku září 1938 do počátku ledna 1939 vzestup s 857 na 880 bodů, t. j. 2,7%.

4. Státní úřad statistický vyšetřuje ještě pravidelně řadu velkoobchodních cen různých statků, jichž ceny však již neshrnuje do souborných indexů. Uvádíme zde ceny oněch artiklů, které nejsou zařazené do nynějšího úředního indexu velkoobchodních cen a jichž vývoj cenový jsme tudíž nekomentovali v posledním dvojčísle Statistického zpravodaje při popisování vývoje právě zmíněného indexu od podzimu 1938 do počátku 1939.

Jedná se tu hlavně o ceny živého dobytka a pak ceny různých zemědělských potřeb.

Ceny živého dobytka níže uvedené se rozumějí za 1 kg živé váhy a jsou vzaty ze záznamů ústředního dobytčího trhu v Praze; máme zde ceny pro hovězí a vepřový dobytek. Na podzim r. 1938 vykazovaly tyto ceny ostrý vzestup, nejvíce od srpna do září až do října, po případě někde až do listopadu, pak se toto zdražování zastavilo a bylo — hlavně u vepřového dobytka — vystřídáno cenovým snížením, které často trvalo až do počátku ledna letošního roku a přineslo částečnou ztrátu cenového náskoku z podzimu r. 1938. Všeobecně lze říci, že u cen vepřového dobytka byl cenový vzestup na podzim r. 1938 prudší než u dobytka hovězího, avšak také cenová reakce dostaví se na konci roku stlačila zase více ceny u tohoto dobytka než u hovězího, jehož ceny zůstaly po předchozím, poměrně mírnějším vzestupu, celkem stabilní.

U jednotlivých druhů nebyl ovšem tento cenový vývoj stejný. V hovězím dobytku stouply ceny českých a moravských volů s 3,50—5,20 K z počátku srpna na 4,75—6 K k počátku října (+ 23,6%), v lednu letos pak činí 4—6,90 K. Ceny slovenských volů podražily více, se srpnových 4,90—6,50 K až na 6,70—8,40 K k počátku ledna 1939 (+ 32½%). Ceny krav českých a moravských stouply prudce ze srpnových 1,50—4,10 K na 2,50—5,30 K v září (+ 39,3%), do počátku r. 1939 však zase oslabily v horních hranicích na 2,50—4,80 K. Ceny jalovic (počátek srpna 3,30—6 K u českého a u moravského zboží) stouply poměrně nejmírněji, jejich ceny jsou počátkem ledna 1939 (3,80—6,50) asi o 11% vyšší než srpnové. V hrubém průměru lze říci, že počátkem ledna t. r. jsou na pražském dobytčím trhu ceny hovězího dobytka o necelou čtvrtinu vyšší než počátkem srpna loňského roku.

Ceny vepřů domácích stouply ze srpna do září—října 1938 o 45—50%, a zde zase více ceny vepřů slovenských. U těchto posledních však nastala opět ostřejší reakce cenová, takže počátkem r. 1939 jsou jejich ceny o cca 30% vyšší než byly v srpnu 1938; zato ceny českých a moravských vepřů až do počátku ledna 1939 ještě trochu stoupaly, takže jsou proti srpnovým cenám vyšší o více než 50%. Příslušné ceny tu činí v K:

	1938		1939	
	VIII.	IX. X.	I.	
vepřů čeští a moravští	4—7,50	8—8,70	7—9,50	8,60—8,90
„ slovenské	6,10—6,90	7—8,30	9,80	8,45—8,50

Ceny rumunských vepřů stouply od srpna (7,25 až 7,60 K) do listopadu 1938 (9,60 K) skoro o 30%, aby potom do ledna 1939 (7,75—9,40 K) téměř polovinu tohoto cenového náskoku zase ztratily. Zcela obdobně se pak vyvíjely i ceny jugoslávských a rumunských bagounů; příslušné ceny tu činí v K:

	1938		1939
	VIII.	XI.	I.
bagounů jugoslávských	6,10—7,40	9,10—10	7,70—8
proti srpnu 1938		+ 41½%	+ 23,7%
bagounů rumunských	6,65—7,25	9,60	7,50—9,20
proti srpnu 1938		+ 38,1%	+ 20,1%

V hrubém průměru lze zase říci, že ceny všeho vepřového dobytka stouply na pražském dobytčím trhu od srpna do září—října o cca 40%, a po později

nastalém oslabení jsou na počátku r. 1939 proti srpnu 1938 vyšší o cca 28%.

Často tu můžeme pozorovati u všeho dobytka, že se neudržely po podzimním vzestupu cenovém horní hranice daných cenových rozpětí, t. j. zvýšené ceny pro zboží nejlepší jakosti. Pokud pak tu můžeme, ovšem jen co nejstručněji, poukázat i na příčiny zvýšení cen dobytka, sluší tu nejdříve uvést, že toto není nějakým našim lokálním zjevem; i na světovém trhu má dobytek a všechny živočišné produkty vůbec již delší dobu pevnou cenovou tendenci, v ostrém rozporu s deroutou světových cen obilnin, hlavně pšenice.

V našich přehledech je také patrné, že i ceny dovažovaného dobytka se vydatně účastnily cenových vzestupů.

Dále, jak obecně známo, byl chov dobytka v r. 1938 krutě postižen a stav jeho zmenšen epidemiemi zvířecích nemocí, kterýmižto nákazami nebyly postiženy jen naše země, nýbrž i sousední. Ovšem u nás přispěly k prudšímu zvýšení cen, jak jsme je konstatovali zejména pro dobu srpen až září—říjen 1938 i mimořádné události tohoto podzimu, kdy očekávání válečného konfliktu hnalo ceny náhle do výše. K tomu pak přistoupily i obtíže dopravní, uzavření hranic a pod. Jakmile však nastaly zase normálnější poměry, prudce vzestupná tendence cenová se rychle zlomila. Konečně by pak bylo nutno uvážit i situaci na trhu krmiv (na př. enormní vzestup cen sena v důsledku ztráty pícninářských oblastí), než bližší srovnávání by tu již přesahovalo rámec této stati. Ceny svrchu citované a procentuální čísla z nich vypočtená mohou také poskytnouti jen povšechný obraz o vývoji cen živého dobytka na pražském trhu, pro přesnější rozbor by bylo třeba použití cenových průměrů vážených počtem prodaných kusů za jednotlivé ceny.

Z cen různých zemědělských potřeb sledujeme ceny některých krmiv dle záznamů plodinové bursy v Praze, pak umělých hnojiv, hospodářských strojů a různého nářadí potřebného pro zemědělskou výrobu. Pokud jde o umělá hnojiva a hospodářské stroje, nemáme tu v celku hlášeny od srpna 1938 do ledna 1939 významnější změny, za to však vydatně podražily různé druhy nářadí, jak patrné z tohoto přehledu:

	srpen 1938		leden 1939	
	ceny v K			
srpy	2,30—3		2,70—3,55	
kosy	18,55—25,30		20,85—28,60	
rýče	424,50—496,30		475,40—580	
krumpáče	330—348,95		338,05—360	
motyky	338,05—526,10		373,40—680	
lopaty	421,35—535,50		471,85—550	
trakaře	179,50—192,10		195—230.	

5. Indexy velkoobchodních cen v různých státech. Bulletin mensuel de statistique, vydávaný Společností národů v Ženevě, přináší pravidelně data cenových indexů jednotlivých států světa přepočtená vesměs na základnu ceny z r. 1929 = 100. Při této základně vykazuje náš úřední index velkoobchodních cen od srpna do prosince 1938 tento vzestupný vývoj:

VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
80,3	80,7	82,5	82,9	83,7.

K povlovnému zvyšování naší velkoobchodní hlady ceny tu přispívají především různé hospodář-

ské důsledky připojení částí našeho státního území k jiným státům, jak bylo o tom blíže pojednáno v cit. již stati o cenovém vývoji v č. 11—12 Statistického zpravodaje. Vedle toho však působí zde i některé vzestupné pohyby cenové na světovém trhu, které se pak arci uplatňují různou měrou i v indexech jiných států. V poslední době vykazuje největší vzestup svých velkoobchodních cen Francie, jejíž index — stále při základně ceny z r. 1929 = 100, kterážto základna jest i při dalších citacích indexních čísel v tomto oddělu sub 5. používána — stoupá ze srpnových 103,5 bodů na 109,1 bodů v prosinci 1938, což je vzestup o 5,4% (naš index stoupl ve stejné době o 4,2%). U Francie jsou to ovšem vedle vlivů světových i některé vnitřní důvody vedoucí ke zvyšování její hladiny cenové. U jiných zemí jsou na podzim r. 1938 pohyby velkoobchodních cen celkem nepatrné. Lehké zvýšení tu má ještě Německo (září 77,0, prosinec 77,5), Jugoslavie (říjen 76,3, prosinec 77,0), Švýcarsko (srpen 74,6, prosinec 75,1), Egypt (srpen 78,4, listopad 81,0), Japonsko (srpen 114,6, listopad 115,5). Jiné státy mají klesající indexy, zejména ony, v jejichž cenách se uplatňují na př. poklesy cen obilnin na světovém trhu. Sem patří Velká Británie; zatímco úřední index Board of Trade je skoro úplně stabilní (86,1), klesá index Statistů od srpna do listopadu se 77,6 na 76,5 bodů, index Economistu se srpnových 76,2 na 74,2 bodů v prosinci. Ve Spojených státech amerických jde úřední index Bureau of Labor Statistic se srpnových 82,0 bodů na 81,3 v listopadu, obdobné lehké poklesy máme u Belgie, Nizozemska, Kanady. V našem sousedství klesá od září (81,8) do listopadu (77,7) index maďarský a od srpna (57,2) do listopadu (56,7) i index polský. U ostatních zemí bychom konečně shledali většinou neurčité a nepatrné kolísání oběma směry.

6. Indexy maloobchodních cen potravin. V cit. stati o vývoji velkoobchodních a maloobchodních cen v č. 11—12 Statistického zpravodaje jsme podali na str. 365 přehled vývoje indexů životních nákladů u rodiny dělnické a úřednické v Praze. Zde teď doplňujeme tuto stať přehledem o vývoji indexů maloobchodních cen potravin v rámci celého státu, při čemž chceme upozorniti zvláště na regionální rozdíly tohoto vývoje.

Uvedli jsme již v naposled cit. dvojčísle Statistického zpravodaje, že ceny tyto, stejně jako ve velkoobchodě, od srpna do konce roku stoupaly, nejvíce u živočišných potravin, a to zvláště v září, kdy obecenstvo konalo náhlé a velké nákupy do zásoby. Nemůžeme však udati ani pro průměr celé republiky ani pro jednotlivé její země zcela přesně procenta vzestupu maloobchodních cen potravin mezi polovicí srpna a polovicí prosince 1938, poněvadž ztrátou rozsáhlých územních oblastí ve všech našich zemích se zmenšil v říjnu—listopadu počet obcí, z jejichž cen jsou vypočítávány cenové průměry jednak pro jednotlivé země a jednak pro celý stát. To tedy znamená, že cenové indexy jak pro celý stát tak i pro jednotlivé země jsou na př. pro polovici prosince 1938 vypočteny z menšího počtu míst než pro polovici srpna r. 1938. Jestliže přesto v následujícím srovnáváme stav těchto indexů pro polovici srpna a pro polovici prosince 1938, musíme s touto výhradou počítati. Indexy maloobchodních cen potravin činily:

	střední týden srpna (celé území)	střední týden prosince (zmenšené území)	vzestup o:
Celý stát	715	745	4,2 ⁰ / ₀
Čechy	724	755	4,3 ⁰ / ₀
Morava a Slezsko	700	722	3,1 ⁰ / ₀
Slovensko	719	739	2,8 ⁰ / ₀
Podk. Rus (Karp. Ukrajina)	771	821	6,5 ⁰ / ₀

Pro jednotlivá největší města můžeme již sledovati vývoj maloobchodních cen potravin bez hořejších výhrad, poněvadž u nich se v uváděném období podklady výpočtu přísl. indexů nezměnily. Příslušné indexy tu činily:

	střední týden srpna	střední týden prosince	vzestup o:
Praha	696	723	3,9%
Brno	667	700	4,9%
Bratislava	688	722	4,9%
Plzeň	667	704	5,5%
Moravská Ostrava	677	712	5,2%.

Je zajímavé, že hlavní město Praha mělo poměrně nejmírnější vzestup maloobchodních cen potravin. V Praze a v Brně stouply tyto ceny nejvíce ze srpna na září (v Praze + 2,4%, v Brně + 4,2%), pak se do prosince jejich vzestup, zvláště v Praze, zpomaloval, až zastavoval. Bratislava měla tu ze srpna na září dokonce lehký pokles o 0,4%, v následujícím vzestupu byl tento největší do října (+ 1,9%) a do listopadu (+ 2,0%). V Plzni stouply tyto ceny nejvíce, o 2%, až v prosinci, v Moravské Ostravě v říjnu (+ 3,5%), kdy město obsazením krajů zásobujících je z valné míry potravinami a poruchami v dopravě se ocitlo ve svízelné situaci. (V tomto odstavci citovaná procenta znamenají vždy vzestup proti měsíci předchozímu.)

Při bližším rozboru dat o tom, jak stouply maloobchodní ceny potravin v průměru celostátním a v jednotlivých zemích, bychom shledali, že poměrně největší vzestup tu byl z listopadu na prosinec 1938, ač v předchozím odstavci bylo mluveno o tom, že největší města — Praha a Brno — která pro velký počet svých obyvatel mají značný vliv na výsledek výpočtu jak celostátního tak i zemských cenových průměrů, zaznamenala nejprudší podražení maloobchodních cen potravin už ze srpna na září. To můžeme vysvětliti tím, že všechny cenové změny se pravidlem nejdříve projevují v hlavních městech a teprve postupně průběhem kratší či delší doby se přenášejí i na trhy ostatních obcí.

7. Indexy životních nákladů v různých státech. Tyto indexy jsou uváděny zase v přepočtu na základ ceny z r. 1929 = 100, jak to činí cit. již Bulletin mensuel de statistique i pro indexy velkoobchodních cen. Při tomto základu činí v polovici srpna 1938 náš index životních nákladů u rodiny dělnické 98,3 a u rodiny úřednické 103,1 bodů, v polovici prosince 102,0 bodů u rodiny dělnické a 106,7 u rodiny úřednické; to je vzestup o 3,8% u rodiny dělnické a o 3,5% u rodiny úřednické. Obdobná, mírně vzestupná tendence se projevuje i v indexech životních nákladů řady jiných států v době od srpna do prosince r. 1938; tak u Belgie, Italie, Jugoslavie, Rumunska, Japonska. Celkem stabilní životní náklady mají v uvedené době: Velká Británie, Německo, Norsko, Polsko, Švýcarsko, Spojené státy americké.

Rž.

Peněžní a kapitálový trh.

Výhrady k tabulkám o peněžnictví.

Rozdělení dat ve statistice peněžnictví podle nových hranic naráží na velké nesnáze, neboť jsou to statistiky sestavované z bilančních údajů celých ústavů. Pro teritoriální rozdělení jsou k dispozici pouze data o výši vkladů na knížky u jednotlivých poboček. Ovšem i tato data o vkladech na knížky nedávají úplně správný obraz o skutečném vlivu nových hranic.

Působí tu dvě důležité okolnosti, jejichž praktický dosah nelze zatím přesně ocenit, jejichž přítomnost nás však upozorňuje, jakým asi směrem se mohou skutečné poměry odchylovat od výsledků hrubého rozboru, provedeného za pomoci údajů o vkladech na knížky:

Předem nutno upozornit, že mezi vkladateli na knížky je mnoho podniků, spolků, různých institucí i jednotlivců, kteří měli hlavní sídlo v Praze, kde ukládali své kapitály, ačkoli těžiště jejich obchodní činnosti leželo na území nyní připojeném k Německu, Polsku a Maďarsku. Tento vliv hlavních sídel velkých podniků na správnost teritoriálního rozdělení dat o statistice peněžnictví bude se nesporně vyskytovat v rozsahu ještě větším u v k l a d ů n a b ě ž n é ú č t y. Příklad tohoto jednostranného vlivu hlavního města poskytuje řada větších ústavů, jejichž vklady na knížky z poboček, které ležely na nynějším území, při mechanickém rozdělování podle poboček vykazují značné procento vkladů z nynějšího území, ačkoli nemůže být pochybností o tom, že jde o kapitály hospodářsky patřící převážně do území, připojeného nyní k jiným státům.

Z těchto důvodů jsou v tabulkové části rozdělena hlavní bilanční data pouze pro lidové peněžnictví, nikoli též data akciových bank a zemských peněžních ústavů. Avšak i v tabulce lidového peněžnictví pozorujeme, že se provedené hrubé rozdělení bilančních dat podle hlavního sídla nehodí dobře na ty ústavy, jejichž oblast obchodní činnosti přesahuje snadno zjištělný místní obvod. Ke kontrole spolehlivosti provedeného hrubého rozdělení jsou proto v tabulce uvedeny v vkladů na knížky dvojí údaje: jednak rozdělení těchto vkladů podle hlavního sídla ústavu, jednak rozdělení podle údajů o výši vkladů u jednotlivých poboček. Z rozdílu mezi daty o vkladech na knížky, rozříděných podle sídla ústavu, a daty o vkladech zpracovaných podle poboček, může si čtenář učinit přibližnou představu o tom, do jaké míry asi odpovídá, resp. se odchyľuje od skutečnosti provedené hrubé rozdělení bilančních dat podle hlavního sídla též u ústavů lidového peněžnictví. Jen menší rozdíly mezi rozdělení vkladů podle poboček a podle hlavního sídla mají přirozeně skupiny ústavů malých. Větší rozdíly však již vyžaduje skupina občanských záložen a spořitelů, mezi nimiž je několik ústavů větších.

K rozdělení bilančních dat velkých akciových bank nehodí se dobře ani tato jediná pomůcka, vklady na knížky podle poboček. U velkých bank akciových a podobně též u zemských peněžních ústavů tvoří mnohem větší část mezi svěřenými prostředky položky „věřitelů“, v nichž jsou obsaženy přechodně uložené volné prostředky jiných peněžních ústavů a

průmyslových podniků. Odchylné složení zákazníků, ukládajících na běžné účty, od zákazníků, ukládajících na knížky, nedovoluje, aby se použilo k rozdělení dat o bankách předpokladu, že by teritoriální rozložení „věřitelů“ bylo shodné s rozložením vkladů na knížky podle poboček. Ani při hrubém rozdělení by nebyl tento postup správný. O teritoriálním rozložení přechodně uložených přebytků lidových peněžních ústavů a bank dalo by se snad předpokládati, že přibližně bude odleskem jejich podílu na správě svěřených prostředků. Velkou neznámou složkou však zůstává význam přechodně uložených přebytků velkých průmyslových podniků, jejichž obchodní činnost má těžiště v připojeném území, ale jejichž ústřední kanceláře byly na nynějším území. O této neznámé poloze lze říci, že zvýší dosti značně podíl území připojeného k jiným státům na datech velkých peněžních ústavů, což se projeví teprve v příštím šetření po konečném uspořádání poměrů.

Tyto úvahy nás nutí, abychom při posuzování hrubého rozdělení dat o peněžnictví pamatovali, že obraz získaný provedeným rozbořem dat zvětšuje jednostranně podíl nynějšího území, jak tomu jinak být nemůže se zřetelem ke vlivu hlavních sídel podniků, ležících v r. 1937 spíše na nynějším území. Opačným směrem může působiti vliv přistěhování většího počtu osob z připojeného území do území nynějšího.

K těmto výhradám technické povahy bude jistě užitečné připojit též několik poznámek obecného rázu. Bylo by velkým omylem vyvozovat z dat o úbytku prostředků v našem peněžnictví následkem změny hranic nějaké pesimistické závěry o „kapitálovém zchudnutí“ a pod. I když ve skutečnosti výsledná bilance změn v našem peněžnictví ukáže větší úbytek spravovaných prostředků, než naznačuje předběžný hrubý rozbor, nebylo by správné odvozovat z toho závěry, že toto zmenšení prostředků našeho peněžnictví zmenší možnosti poskytovat úvěr.

Jednotlivé velké peněžní ústavy budou mít nesporně své problémy během přizpůsobování se novým poměrům, avšak v celku není třeba se obávat obtíží v naší úvěrové organizaci ani v ostatním hospodářském životě pro nedostatek kapitálu. Velkým usnadněním při řešení těchto otázek je okolnost, že značná část celkových prostředků našeho peněžnictví je spravována místními ústavami a že decentralisace naší úvěrové organizace přispívá k udržování zdravé rovnováhy mezi tvorbou úspor a místní úvěrovou potřebou krajů.

Výhrady k měsíčním datům v peněžnictví.

Z opatrnosti připomínáme, že náhlý pokles v údajích o vkladech za měsíc říjen souvisí se změnou území, neboť počínaje říjnem jsou ve statistice vkladové pouze data od ústavů na nynějším území republiky. Vysvětlení tohoto poklesu najde čtenář v tabulce, obsahující rozdělení vkladů na knížky podle poboček v nynějším a bývalém území. km

Doprava.

Úkoly dopravní statistiky v novém státě.

Nový náš stát, definovaný převážně situací národnostní hranice v mezích posavadního z největší části historického a hospodářského jednotného celku, má novou a velmi obtížnou orientaci dopravně-geografickou. Jde nejenom o to, že dosavadní tradiční síť dopravních cest byla na některých citlivých místech hlavních spojnic porušena a tím dotčen význam těchto cest; jisto je, že i jednotlivé oblasti nového státu s novými změněnými funkcemi politickými i hospodářskými budou mít nyní odlišné požadavky na dopravní plánování, a tak se přeorientuje i váha jiných dopravních cest, zůstávajících zcela na našem území, a mimo to vznikají velmi časové problémy nových cest a spojnic železničních, vodních i silničních. Mění se zkrátka skladba dopravních potřeb nového státu, a to geograficky i obsahově, zde hlavně také k vůli přesunům v energetickém hospodářství nutným vzhledem k citelnému úbytku vlastních uhelných zásob. Souvislost dopravy s hospodářským a kulturním životem jednotlivých oblastí našeho státu ukáže se teď znovu velmi intenzivně, má-li nyní národ na půdě opravdu své a ve zúženém prostoru dokázat schopnost své další zdárné existence a svého svérázu, a musí-li za tím účelem bezpodmínečně soustřediti a koordinovati všechny síly své půdy a svého lidu. Dopravní plánování, vždycky obtížné, poněvadž nákladné dopravní investice jsou vždy na řadu let a předpokládají proto odpovědné hodnocení budoucího vývoje, čekají proto nyní nové úkoly; spolu ovšem i nová base, a bude možno snad budovat výhodně, protože také opravdu od počátku a organicky.

Bylo již zdůrazněno v posledním čísle tohoto časopisu a právem, že v této soutěži očekávají i statistiku nové a čestné úkoly. Jejím přednostním smyslem musí být i teď pohotovost uplatnění se v nové výstavbě, a to stejně na poli ideovém, jako organizačním, stejně v originalitě myšlenky jako v pohotovosti informační služby. Dnešní doby mělo by být využito k tomu, aby byl přezkoumán smysl a metody dosavadních tradičních statistických šetření. Nový stát v oblasti statistické služby potřebuje v první řadě rychlou hospodářskou a sociální inventuru toho, co zůstalo, pak rozumnou a strážlivou bilanci potřeb a úkojných zdrojů. V mezích tohoto nového úsilí měly by být pochopeny a položeny plány k nové orientaci statistik dopravních, které až na některé výjimky statistik resortních podrobně vybudovaných neměly u nás žádnou pevnou osнову. V literatuře se k tomuto zajímavému oboru, soustřeďujícímu stejně statistiku hospodářské jako kulturní, poukazuje jednak na zásadní nutnost jejich doplnění, tedy aby celý dopravní zjev, všechny druhy doprav a všechny její úkoly byly statisticky postiženy, jednak na nutnost přeorientování těchto statistik z jejich funkcí čistě odborných na důležité statistiky hospodářské v plném smyslu slova. Právě zmíněný požadavek dovede nás k silnější regionální orientaci statistik dopravních a tato orientace ke zvážení jiných dopravních prostředků vedle železnice a vody, auta a letadla.

Nejnáléhavější a nejaktuálnější problémy naší dopravní statistiky týkají se statistiky motorových vozidel, statistiky spadající také z největší části do příslušnosti a pracovního programu Státního úřadu sta-

tistického. Doposud se naše činnost zde omezovala hlavně na zjišťování stavu motorových vozidel. Tato statistika má starou tradici, sahající až k r. 1922 a ovšem i pestrá historií, neboť její metoda se zřeteltem na sekundární charakter jejich podkladů musila býti několikrát měněna. Také dnes ocitáme se zde před problémem nové metody šetření vzhledem k tomu, že dosavadní velmi účinný a výkonný zdroj zpravodajství (příhlášky vozidel a ohlášky změn činné majiteli finančním úřadům) letos odpadá. V souvislosti s touto statistikou je dosud zcela ještě nevyřešeným problémem otázka zpracování materiálu stavu motorových vozidel k 31. prosinci 1938 pro nové území s hlediska podrobnějšího zpracování všech znaků zjištěných touto statistikou (hlavně znaků kapacitních a povolání majitele vozidla). Právě tak nevyčerpá se otázka další statistiky stavu motorových vozidel jen novou metodou šetření, znova bude nutno uvážiti i její obsah, zejména i s hlediska případných nových znaků vztahujících se k výkonnosti vozidel. Dalšími problémy jsou funkční statistiky sem zapadající, zejména statistika dopravy zboží nákladními auty a dopravy osob autobusy. Ve statistice vodní dopravy pokládáme za vhodné uvést do diskuse otázku zjišťování zázemí labských a vltavských přístavů (podobně jako již řadu let se děje na Dunaji) a případnou spolupráci na zjišťování zázemí projektovaných vodních cest. — Také resortní statistiky dopravní (hlavně statistiku železniční) čekají jistě nové problémy organizační i věcné, a jistě by bylo záhodno vypracovati zde široký plán kooperace. Důležitá je i evidence, souhra a jednota statistik silničních, právě tak jako organické vybudování řádné statistiky letecké. V přítomné době jedná se také o odstoupení poštovní statistiky, kterou od počátku a v nejužší spolupráci s ministerstvem pošt zpravodával Státní úřad statistický, soustředěnému ministerstvu dopravy. Statistika poštovní má vedle své resortní funkce i důležité poslání celostátní a mezinárodní (některá čísla zde zjištěná mají vysokou hodnotu měřítek konjunkturálních a kulturních), a proto i zde bude na místě další spolupráce a kontakt.

Po stránce organizační je třeba docílit zpravodajství rychlého a přehledného, a to znamená zase řadu dalších úkolů: vymezit pole statistik strukturálních a dynamických, a stejně oblast šetření vyčerpávajících a reprezentativních. Je dnes už nesporné, že vývoj spěje k rozšíření okruhu reprezentativních šetření a anket a tato tendence uplatní se i ve statistikách dopravních, a to hlavně s hlediska jejich nových úkolů. Reprezentativní šetření hodí se zvláště dobře pro drobnější, jemnější rysy a vztahy pozorovaných skutečností, ale ovšem i pro velké úkoly rázu strukturálního; tak s dobrým úspěchem bylo loni provedeno reprezentativní šetření o celkovém rázu dopravy závodové, a je jen litovati, že výsledky pro události politické zatím nastavší nemohly být lépe veřejností zužitkovány. Bude ovšem třeba teoretického úsilí o uvědomění si předpokladu a dosahu jejich hodnot a platnosti, a statistikům se zde otevírá jistě vědecké pole působnosti; nutno i dodat, že německá dopravní statistika nám zde může být dobrým vzorem.

K. M.

Práce.

Trh práce.

Prosinec 1938.

Podstatně zlepšení proti roku 1936 a 1937, sezonní zhoršení proti listopadu 1938.

Přehled trhu práce ve srovnání s minulým měsícem:

	Listopad 1938	Prosinec 1938
Uchazeči	181.311	203.059
Přihlášená místa	71,740	46.188
Obsazená místa	61.837	37.514
Na 100 přihlášených míst připadá uchazečů	252,7	439,6
Na 100 uchazečů připadá obsazených míst	34,1	18,5
Volná místa koncem měsíce	5.200	5.582
Neumístění uchazeči koncem měsíce	103.685	148.152

Situace na trhu práce v prosinci 1938 v porovnání s měsícem předchozím se zhoršila jako obvykle v tomto měsíci z důvodů sezonních, a to zejména koncem měsíce, kdy nastalé mrazy a silné sněhové srážky byly příčinou přerušení prací konaných pod širým nebem (v zemědělství, lesnictví a zahradnictví, v průmyslu kamenném, zeminném a hlinářském, v živnostech stavebních, u nádeníků a nepřímo v některých průmyslových odvětvích na stavebním ruchu závislých, jako v dřevoprámyslu, kovoprámyslu a pod.). Zhoršení, projevující se v některých průmyslových oborech propuštěním nebo vysazením dělnictva z práce na určitou dobu následkem přerušování výroby v období vánočním a povánočním (inventurní práce), neprojevovalo se letos tou měrou jako v letech minulých. Proti měsíci listopadu stoupl počet neumístěných uchazečů v prosinci o 44.467 osob, z toho pak připadá na třídy povolání, jichž práce jsou vysloveně sezonní povahy, 39.408 osob, t. j. 88,6%, nepočítaje v to tedy ona povolání, která jsou částečně na sezonně nepřímo závislá. To dokazuje, že v ostatním průmyslu na sezonně nezávislém se poměry proti listopadu nezhoršily, naopak v některých průmyslových odvětvích nastalo zlepšení, jak patrně z tohoto přehledu:

Třídy povolání	Vzestup, resp. pokles počtu neum. uchazečů v prosinci 1938 proti listopadu 1938.
Zemědělství, lesnictví a zahradnictví	+ 4.692
Hornictví	+ 506
Průmysl kamenný, zemin. a hlinářský	+ 1.980
Průmysl sklářský	+ 1
Hutnictví, zpracování kovů a strojnictví	+ 1.204
Průmysl dřevařský a řezbářský	+ 1.289
Výroba zboží z kaučuku, celuloidu a pod.	— 2
Průmysl koží, usní, štětín a pod.	+ 101
Průmysl textilní	— 468
Čalounictví	+ 64
Průmysl oděvní	+ 1.227
Průmysl papírnický	— 194
Průmysl potravin a poživatin	+ 929
Hostinství	+ 33

Třídy povolání

Vzestup, resp. pokles počtu neum. uchazečů v prosinci 1938 proti listopadu 1938.

Průmysl lučební	+ 83
Živnosti stavební	+ 10.299
Odbory grafické	— 131
Zaměstnanci v různých odvětvích výroby (převážně strojnici, topiči a nekvalif. pomoc. dělnictvo tovární)	+ 1.646
Zaměstnanci obchodní	+ 234
Nádeníci	+ 21.148
Zaměstnanci dopravní	+ 155
Služebnictvo domácí	— 210
Svobodná povolání	— 76
Učňové	— 43

V jednotlivých zemích jeví se proti listopadu 1938 tento vzestup počtu neumístěných uchazečů:

v zemi České	+ 10.017, t. j. o 17,7%
v zemi Moravskoslezské	+ 13.854, t. j. o 52,2%
v krajině Slovenské	+ 20.288, t. j. o 100,5%
na Podkarpatské Rusi	+ 308, t. j. o 76,8%
v Česko-Slovensku	+ 44.467, t. j. o 42,9%

I z tohoto obrazu je zřejmo, co shora bylo odůvodněno, totiž že vzestup počtu neumístěných uchazečů v měsíci prosinci 1938 je povahy sezonní. Tak v zemi České, která i po ztrátě území zůstala zemí převážně průmyslovou, stoupl počet neumístěných uchazečů proti listopadu jen o 17,7%, kdežto v krajině Slovenské, kde převládá dělnictvo svým povoláním odkázané na práce rázu sezonního, o 100,5%.

Jak již v předešlé zprávě uvedeno (Statistický zpravodaj, roč. 1938, čís. 11—12, str. 367), bylo zpracování statistického materiálu za minulá léta, aby odpovídalo dnešnímu území, provedeno z technických důvodů toliko pro řadu neumístěných uchazečů v roce 1936 a 1937. Na nynějším státním území bylo zjištěno koncem měsíce prosince neumístěných uchazečů v roce

1936	317.362
1937	229.853
1938	148.152

Přesto, že v počtu 148.152 neumístěných uchazečů o práci, vykázaném v prosinci 1938, jsou zahrnuti jednak uprchlíci ze zabraného území, kteří se přihlásili u veřejných zprostředkovatelen o práci a koncem měsíce zůstali neumístění, jednak neumístění uchazeči zařazení do pracovních útvarů (koncem prosince 1938 v počtu 8.398), je počet neumístěných uchazečů koncem měsíce prosince 1938 podstatně nižší nežli v předešlých dvou letech. Svědčí to o zlepšené situaci na trhu práce.

Koncem měsíce ledna 1939 bylo podle předběžných výsledků veřejných zprostředkovatelen práce 180.071 neumístěných uchazečů, z toho 10.029 zařadeno do pracovních útvarů. Ftr.

Stav trhu práce ve významných třídách povolání.

V zemědělství bylo pracovní příležitosti již jen poskrovnu a obstarávaly se pravidelně domácí práce v hospodářství, případně konaly se přípravy pro příští sezonu. V důsledku toho ustala poptávka po sezonním dělnictvu. Téměř všude projevoval se však nedostatek stále zemědělské čeledi, takže počet přihlášených míst převyšoval nabídku pracovních sil. V lesnictví bylo využito vhodné zimní doby k pracím dřevorubeckým a ke svážení dříví. Zaměstnanost byla v některých krajích velmi slušná a místy bylo nutno k této práci přibrati i nádeníky. Přerušeni dopravy v Podkarpatské Rusi mělo za následek omezení práce v lesích a tím poptávka po lesních dělnících byla tam nepatrná. Sezonní zhoršení proti listopadu vyjádřeno je v této třídě povolání vzestupem počtu neumístěných uchazečů o 115%.

Hornictví vykazuje vesměs zvýšenou zaměstnanost. Nedostatek uhlí způsobil, že se projevila potřeba využití zařízení stávajících dolů plnou měrou, aby mohla být kryta poptávka po uhlí a udržely provoz průmyslových závodů. Otvírají se nové doly a počet osazenstva se doplňuje horníky propuštěnými ze zabraného území. Z počtu 2.450 neumístěných horníků koncem prosince připadá převážná část na uprchlíky.

Průmysl kamenný, zeminový a hlinářský. Zaměstnanost jak v kamenných lomech, tak i v cihelnách byla v první polovině měsíce celkem příznivá. Uspokojivý byl odbyt šterku i kostek a v cihelnách práce spíše přibýlo, poněvadž některé závody chtěly využití pěkného počasí k důkladné přípravě na příští období. Teprve s nastalými mrazy koncem měsíce bylo nutno práce vesměs zastaviti a došlo k propouštění dělnictva ve značném rozsahu. Podobné poměry byly i v cementárnách a vápenkách. Těžení písku následkem zamrznutí řek bylo téměř všude zastaveno a také v pískovnách na kopaný písek se omezeně pracovalo. V průmyslu keramickém a hrnčířském se zaměstnanost místy zlepšila. Vzestup počtu neumístěných uchazečů o 114% je rázu sezonního.

Průmysl sklářský byl dobře zaměstnán. Přesto, že panuje dosud nedostatek uhlí, byla výroba téměř všude zvýšena. V dohledné době budou uvedeny v chod nové podniky a odstraněním nedostatku uhlí a surového skla se zaměstnanost dále zlepšila. Zbývá ještě umístiti přes 5.000 sklářů, v jejich řadách je mnoho uprchlíků.

Kovoprůmysl. Pracovní poměry v jednotlivých odvětvích a krajích byly nestejněměrné a celkovou úroveň výroby možno označiti za dobrou. Teprve koncem měsíce došlo k sezonnímu oslabení. Na Olomoucku byla v kovoprůmyslu tak příznivá situace, že bylo možno umístiti i část dělnictva propuštěného z továren v zabraném území. Rovněž i v průmyslu strojním byla slušná úroveň zaměstnanosti, ačkoliv i zde sklonek sezony byl příčinou postupného omezování práce, zejména ve velkých strojárnách. Místy se zlepšila situace v továrnách na hospodářské stroje, v některých závodech do té míry (Pelhřimov), že bylo nutno pracovati přes čas. Továrna na šicí stroje v Soběslavi byla velmi dobře zaměstnána objednávkami z ciziny. Na Německobrodsku a Chotěbořsku vykazuje velmi podstatné zlepšení výroba plynových masek v důsledku znač-

ných zakázek ze zahraničí. Sezonní oslabení zaměstnanosti jeví se zvýšením počtu neumístěných uchazečů asi o 1.200 osob.

Dřevoprůmysl. Také v tomto průmyslovém odvětví není zaměstnanost stejná. V nábytkářství panovala v některých závodech stagnace a byly vyřizovány jen práce na pevnou objednávku, v jiných však byla zaměstnanost dobrá a provoz byl rozšířen. Nadprůměrně byla zaměstnána továrna na sudy v Hluboké n. Vlt., a to jak pro tuzemsko, tak zvláště pro své sudetské odběratele. Dobře byla též zaměstnána, pro tuzemsko i export, výroba dřevěných podpadků. Pilařství mělo sníženou zaměstnanost a některé pily z nedostatku řeziva práci vůbec zastavily. Sezonní zlepšení bylo pozorovati ve výrobě sáněk a lyží, zhoršení ve stavebním truhlářství. Zvýšení počtu neumístěných uchazečů o 1.290 osob je sezonního charakteru.

Průmysl textilní. Zaměstnanost textilu v Čechách byla ve všech jeho složkách celkem lepší než v listopadu; důvodem tu bylo vedle mírně stoupnuvší poptávky konsumentů také hladší dovoz topiva a surovin. Ve velmi dobré situaci je zpracování bavlny a juty, kde závody i delší dobu již stojící anebo velmi omezeně pracující zahájily čilejší provoz a přijímají postupně dělnictvo. Některé ladem ležící továrny byly vykoupeny firmami ze zabraného území a provoz v nich buď již zahájen nebo k tomu dojde v nejbližší době. Rada závodů pracuje ve dvou směnech, některé oznámily dokonce úmysl přistoupiti ke směně třetí. Obdobně, třeba ne tak pronikavě zlepšení je hlášeno i ve zpracování lnu, hedvábí a vlny, z pletáren, továren na přízi a také z pomocných závodů textilních. V továrnách na sukna je stav vesměs příznivější, třebaže normální zaměstnanosti nebylo všude ještě dosaženo. V zemi Moravskoslezské byla v textilním průmyslu zaměstnanost nestejněměrná. Brněnský textil byl zaměstnán uspokojivě, jinde nebyla patrna v tomto odvětví nějaká větší nezaměstnanost. Neumístěných uchazečů ubylo téměř o 500 osob.

Průmysl oděvní. Tovární výroba konfekčního zboží se nezměnila a zaměstnanost byla celkem dosti slušná. Na Prostějovsku pracovalo se jak pro tuzemsko, tak i pro zabrané území. Výroba prádla zůstala na úrovni z minulého měsíce. V továrnách na obuv v důsledku dosti značných zahraničních objednávek, zejména u hodnotnější obuvi, byl zvýšen stav dělnictva. Také stoupá poptávka po rukodílné obuvi; podstatnou překážkou je tu nedostatek vyučených obuvníků. Výroba pletené obuvi poněkud kolísá; příčinou jsou dosti citelné obtíže rázu finančního. Výroba bačkor měla sezonu, odbyt byl však slabší nežli léta předešlá. Továrny na kožesiny skončily sezonu a propustily část dělnictva. Továrny na klobouky pracovaly uspokojivě. Oživení, které v této třídě povolání přinesla doba předvánoční, ochablo koncem měsíce, což se projevilo vzestupem počtu neumístěných uchazečů asi o 30%.

Průmyslová výroba potravin a poživatin. Pracovní úroveň se snížila, ježto byla skončena sezona v cukrovarech, sušárnách čekanky, kysárnách zelí a místy končila již kampaň v lihovarech; mimo to došlo k obvyklému omezení povánočnímu v továrnách na cukrovinky. Zvýšenou zaměstnanost, ob-

vyklý to zjev při prováděných ledocacích pracích, vykazují pivovary a sladovny. Celkem se dá říci, že zaměstnanostní poměry byly ucházející. Týká se to zejména mlýnů, pekáren, továren na uzeniny a jiných odvětví tohoto průmyslu. Ukončení prací v některých odvětvích tohoto průmyslu obráží se ve vzestupu počtu neumístěných uchazečů o 900 osob.

Ve stavebních živnostech bylo patrné ukončení pracovní sezony. Soukromých staveb provádělo se v prosinci již velmi málo a pokud se ještě některé práce dodělávaly, museli je podnikatelé koncem měsíce pro nepříznivé počasí zastavit. Zůstaly pak opět hlavně veřejné práce produktivní a investiční, ale i tyto bylo nutno přerušit, takže větší počet stavebních dělníků a nádeníků byl propuštěn. Počet neumístěných stavebních zaměstnanců stoupl přibližně o 10.000, nádeníků o 21.000. Část pomocného dělnictva našla přechodné zaměstnání při ledování a odklizení sněhu.

U zaměstnanců obchodních, třebaže vánoční období přineslo určité zlepšení, nebylo dosaženo očekávaného výsledku, takže počet neumístěných uchazečů stoupl koncem prosince o další 3%. Ftr.

Zaměstnanost koncem roku 1938.

Z příčin, vyložených v posledním sešitě minulého ročníku Statistického zpravodaje, nelze prozatím sledovat celkovou pojištěnost, t. j. podle dat všech nositelů veřejnoprávního nemocenského pojištění. Proto není možno určit, kolik obyvatelů na zmenšeném území našeho státu je odkázáno na námezdní práci, ani sledovat sezonní vývoj těchto čísel uvnitř roku.

Je proto nutno se spokojit s počtem pojištěnců u nemocenských pojišťoven, podléhajících dozoru Ústřední sociální pojišťovny, který je ostatně daleko největší složkou celkové pojištěnosti, neboť počet dělnictva u těchto pojišťoven z ní podle poměrů v roce 1937 tvořil plně dvě třetiny v zimě a přes 70% v období letním, všichni pojištěnci těchto pojišťoven pak (včetně soukromých zaměstnanců ve vyšších službách) v roce 1937 průměrně dokonce plně tři čtvrtiny.

V prosinci 1938 bylo podle zákona č. 221/1924 pojištěno (i s dobrovolnými pojištěnci, avšak bez domácíků dělníků) průměrně 1,363.341 osoba, t. j. o 41.150 (2,9%) méně než v listopadu 1938 a o 848.307 (38,4%) méně než v prosinci 1937. I v prosinci 1938 se v zaměstnanostních poměrech obrážely důsledky kritického podzimu, avšak jejich reflex byl proti předcházejícím měsícům již značně oslaben, neboť — zejména v druhé polovině měsíce — se již většina záložníků vrátila. V jednotlivých zemích — v nichž se již ovšem projeví všechny důsledky územních změn — bylo pojištěno (v tisících osob):

Země	Prosinec 1938	Prosinec 1937
Čechy	764	1,270
Morava a Slezsko	377	582
Slovensko	211	323
Podkarpatská Rus	11	37
ČSR	1,363	2,212

takže ze 100 pojištěnců připadalo na

	v prosinci 1938	v prosinci 1937
Čechy	56,0	57,4
Moravu a Slezsko	27,7	26,3
Slovensko	15,5	14,6
Podkarpatskou Rus	0,8	1,7
ČSR	100,0	100,0

Jak bylo již patrné z obdobných čísel z října a listopadu 1938, nastal zábořem přesun ve prospěch země Moravskoslezské a Slovenska a to na úkor země České. Data o pojištěncích v Podkarpatské Rusi nelze prozatím považovat za představitele zaměstnanosti v této zemi, neboť odpovídají pouze obvodu chustské nemocenské pojišťovny, kdežto zbytky obvodů ostatních dvou nemocenských pojišťoven, jichž sídla se octla mimo hranice našeho státu, nejsou statisticky zachyceny.

Na 100 mužů v prosinci 1938 připadalo 56,2 žen; v prosinci 1937 byl obdobný poměr 59,4 a v prosinci 1929, kdy byla zjištěna nejnižší prosincová kvota žen posledního desetiletí, 56,1.

Pojištěnců, na něž se vztahuje zákon č. 117/1926, t. j. soukromých zaměstnanců ve vyšších službách, bylo v prosinci 1938 pro případ nemoci u nemocenských pojišťoven, podléhajících dozoru Ústřední sociální pojišťovny, pojištěno průměrně 118.198, t. j. o 75.604 (39,0%) méně než v prosinci 1937. Poněvadž je zaměstnavatelům ponecháno na vůli pojišťovny své zaměstnance vyšších služeb pro případ nemoci buď u nemocenských pojišťoven dělnických nebo úřednických, nelze tento pokles přičítat výlučně důsledkům zúžení hranic; tyto budou moci býti zhodnoceny, až budou získána data i od ostatních nositelů tohoto pojištění. Na 100 pojištěnců při tom připadalo 53,5 žen proti 46,0 z prosince 1937.

Při závěru dat o zaměstnanosti v roce 1938 se připojují tabulky, v nichž je pro posledních pět měsíců tohoto roku otisknuto počet pojištěnců v jednotlivých zemích podle pohlaví. Data za srpen 1938 odpovídají původnímu území Česko-Slovenska, avšak z technických důvodů se říjnový zábor projevil již v datech za září 1938, stejně jako listopadové územní změny ovlivnily pojištěnost v říjnu 1938. Při sledování čísel v těchto měsících dlužno ovšem brát zřetel na jejich sezonní vývoj i na všechny speciální vlivy, které v tomto období působily na okruh pojištěnosti.

Průměrný měsíční počet pojištěnců podle zákona č. 221/1924 Sb. z. a n. (dělníci) u nemocenských pojišťoven, podléhajících dozoru Ústřední sociální pojišťovny.

Měsíc		Čechy	Morava a Slezsko	Slovensko	Podkarp. Rus	Č. S. R.
Srpen 1938	muži	836.709	409.562	279.763	29.991	1.556.025
	ženy	538.865	234.269	108.884	8.098	890.116
	dohromady	1.375.574	643.831	388.647	38.089	2.446.141
Září 1938	muži	530.375	287.095	261.057	28.949	1.107.476
	ženy	326.936	161.773	101.204	8.037	597.950
	dohromady	857.311	448.868	362.261	36.986	1.705.426
Říjen 1938	muži	409.978	215.908	149.859	8.205	783.950
	ženy	296.202	143.714	78.252	1.890	520.058
	dohromady	706.180	359.622	228.111	10.095	1.304.008
Listopad 1938	muži	481.069	246.909	152.441	9.721	890.140
	ženy	301.300	140.639	70.769	1.643	514.351
	dohromady	782.369	387.548	223.210	11.364	1.404.491
Prosinec 1938	muži	473.925	241.324	148.070	9.278	872.597
	ženy	289.669	136.142	63.304	1.629	490.744
	dohromady	763.594	377.466	211.374	10.907	1.363.341

Průměrný měsíční počet pojištěnců, na něž se vztahuje zákon č. 117/1926 Sb. z. a n. (soukromí zaměstnanci ve vyšších službách) u nemocenských pojišťoven, podléhajících dozoru Ústřední sociální pojišťovny.

Měsíc		Čechy	Morava a Slezsko	Slovensko	Podkarp. Rus	Č. S. R.
Srpen 1938	muži	89.236	29.283	12.008	1.444	131.971
	ženy	42.395	11.689	3.300	315	57.699
	dohromady	131.631	40.972	15.308	1.759	189.670
Září 1938	muži	49.893	20.104	11.976	1.574	83.547
	ženy	29.192	9.047	3.570	470	42.279
	dohromady	79.085	29.151	15.546	2.044	125.826
Říjen 1938	muži	46.354	18.066	9.135	655	74.210
	ženy	29.208	8.861	3.176	211	41.456
	dohromady	75.562	26.927	12.311	866	115.666
Listopad 1938	muži	47.808	18.331	9.099	647	75.885
	ženy	29.129	8.751	3.178	249	41.307
	dohromady	76.937	27.082	12.277	896	117.192
Prosinec 1938	muži	48.401	18.641	9.188	794	77.024
	ženy	29.043	8.767	3.077	287	41.174
	dohromady	77.444	27.408	12.265	1.081	118.198

jh.

Mzdy v prosinci 1938.

Relativní čísla o zařazení pojištěnců nemocenského pojištění podle zákona č. 221/1924 do mzdových tříd v prosinci 1938 mohou již — spolehlivěji než v předchozích podzimních měsících roku 1938 — ukázati, jaký přesun způsobily územní změny ve výdělkových poměrech námezdně činných osob. Avšak i při tom nutno mít na mysli všechny výhrady, na něž bylo upozorněno ve zprávě o mzdových poměrech v posledním sešitě minulého ročníku Statistického zpravodaje, neboť i v prosinci 1938 byla zaměstnanost ovlivňována postupnou demobilisací.

Ve srovnání s prosincem 1937 připadalo na jednotlivé třídy procent:

Třída	Prosinec 1938	Prosinec 1937
1.	12,46	12,08
2.	18,34	20,01
3.	14,14	14,13
4.	10,87	11,63
5.	10,50	11,35
6.	7,30	7,31

Veřejné finance.

Přímé daně a obrátová daň na území zbylém a připojeném k sousedním státům podle stavu roku 1936.*)

Odhadujeme-li velikost ztrát vzniklých zmenšením státního území, musíme býti pamětlivi tří vážných překážek takových odhadů: předně je to nedostatek statistik, zvláště pak jejich místních podrobností. Za druhé jsou odhady takových ztrát tím nejněsnější, čím je závislost pozorovaného zjevu s místem a přírodou volnější: jen zmenšení plošné výměry se dá vyjádřit přesně, neboť tu běží o prostý (abstraktní) prostor; zemědělství, hornictví, některé zvláštní průmysly jsou více poutány na místo než na př. drobné živnosti, řemesla, obchod nebo úvěr a je tedy o nich odhad spolehlivější. Konečně, což je ještě důležitější, stát, jeho národní hospodářství a finance jsou organický, nikoli mechanický celek, a, i když známe sebe přesněji velikost některého místního zjevu, velikost přesně lokalizovanou,

Třída	Prosinec 1938	Prosinec 1937
7.	4,31	4,61
8.	3,66	3,44
9.	3,55	3,23
10.	14,87	12,21
1.—10.	100,00	100,00

Meziroční vývoj se tedy projevil v podstatě zvýšením procenta v nejvyšších třech třídách. Nelze tvrdit, že k tomuto přesunu došlo snad jedině územními změnami, neboť postupem roku 1938 i v původních hranicích našeho státu docházelo, počínajíc 5., resp. 6. třídou, k obdobnému příznivému odklonu od roku 1937 za současného zeslabování tříd nižších. Není však sporu o tom, že zejména hustota obsazení nejvyšší (10.) třídy zvláště nápadně vzrostla a je nejvyšší z celého desetiletí od roku 1929, kdy byla vyjádřena dosud nejvyšším procentem 14,60%.

Průměrná denní započitatelná mzda (v K), vypočtená na základě rozvrstvení pojištěnců do mzdových tříd, byla

	v prosinci 1938	v prosinci 1937
u mužů	21,37	20,43
u žen	12,11	12,30
dohromady	18,04	17,40

takže u mužů nastal značný vzestup, u žen mírný pokles.

V jednotlivých zemích byla v prosinci 1938 průměrná denní mzda:

země	muži	ženy	dohromady
Čechy	21,92	12,07	18,18
Morava a Slezsko	21,74	12,91	18,55
Slovensko	19,28	10,70	16,71
Podkarpatská Rus	17,33	9,04	16,09

Mzda mužů byla tedy nejvyšší v Čechách a ve směru na východ se postupně snižovala, kdežto mzda žen byla nejvyšší v zemi Moravskoslezské; poněvadž pak u mužů nebylo v českých zemích prudkého rozdílu, jest na Moravě se Slezskem i mzda, vypočtená pro úhrn všech pojištěnců, nejvyšší ze všech zemí.

jh.

nesmíme zapomínat, že toto zjištění platí pouze pro minulost, tudíž právě jen v souvislosti se všemi ostatními zjevy a jejich velikostmi v bývalém státním, národohospodářském a finančním celku. Ztráta části státního území může tu znamenat ostrou změnu možností a živnotních podmínek pozorovaného případu, který může takto rázem přestat být tím, čím byl dosud v bývalém celku.

Zdanění, jehož se naše tabulka týká (viz tabulkovou přílohu), je většinou určeno bydlištěm poplatníka (fysické osoby) nebo sídlem podniku; místní poměry se uplatňují dosti rozhodně ve výši daňového předpisu resp. výnosu i v jeho složení, ale souvislost

*) Rok 1937 neběfeme za základ, ježto důsledkem změn berního roku u přímých daní obsahuje data za 2 roky.

určité daně s místem není tak těsná a také ne stejná u každé daně. Daň pozemková a domovní souvisí s místem velmi těsně. Všeobecná daň výdělková je daní více lokalizovanou než zvláštní daň výdělková, neboť prvá je daní fyzických osob výdělečně činných, převážně tedy menších podniků omezených na jednu obec, druhá je daní společenských podniků (zvláště akciových společností), jejichž vedení (sídla) se soustřeďují do hlavních měst, které však mívají i větší počet provozoven a pobočných závodů v různých obcích. Má-li podnik provozovny mimo své sídlo, nastává ovšem dělba daně podle § 58 ev. 85 zákona o přímých daních. Rovněž obrátová daň je lokalizována dosti volně a obrát ve smyslu daňovém (základ daně) se odpoutává od místa skutečného obrátu (ve smyslu národohospodářském) tím více, čím více se zdanění soustřeďuje u velkých podniků a daň se paušalisuje, takže se zvětšuje místní rozdíl mezi plátcem této daně a spotřebitelem, na nějž se eventuálně daň přesunuje. Taková různá souvislost daně s místem (resp. zdanění nebo placení daně) se projevuje i uvnitř téže daně, ne pouze mezi různými daněmi: důchodová daň je sice místně vázaná bydlištěm poplatníka, avšak i jednotlivý poplatník může čerpat svůj důchod z různých míst než jen z místa svého bydliště, je-li majitelem pozemků, domu, podniků a kapitalů. Poměrně nejtěsnější souvislost s bydlištěm poplatníka má příjem ze služebního poměru, neboť mezi služebním místem (které bývá zároveň místem výplaty mzdy nebo služného) a bydlištěm není zpravidla velké vzdálenosti. Poněvadž se důchodová daň vyměřuje jen výjimečně z příjmů plynoucích ze zdrojů, jež se nalézají v cizině (§ 1 zákona o přímých daních), je zřejmo, že ztráta státního území neznamená jen ztrátu poplatníků, kteří zůstali na odstoupeném území, nýbrž i částečné zmenšení poplatného důchodu těch poplatníků, kteří bydliště zůstali na zbylém území. Tato výhrada plynoucí z mezinárodní úpravy daňových věcí, kterou má být vyloučeno dvojí zdanění, platí ovšem i u jiných daní a hlavně u zvláštní daně výdělkové může mít dosti značné důsledky na poplatnost i těch podniků, jejichž sídla zůstala na zbylém území (§ 70 zákona o přímých daních). Při tom nepřehlédneme k dalším hospodářským následkům změny hranic.

Už jen z těchto stručných náznaků vidíme, oč jsou odhady daňové nejistější než na př. odhady zemědělské, zvláště polnohospodářské výroby nebo těžby uhlí a podobně. Jsou to redukce velmi hrubě mechanické, které zdaleka nevystihují to, co bychom právě rádi znali, totiž daňové platební způsobilost určitého území, a pokud jí aspoň jakž takž naznačují, činí i to velmi nestejnou měrou. Reální daně (daň pozemková a domovní), které jsou sice dosti lokalizovanými daněmi, jsou zase příliš speciálními daněmi, z ostatních daní nejspíše ještě může být pokládána za takový náznak všeobecná daň výdělková, nejméně pak zvláštní daň výdělková. Z toho plyne, že ani odhadované poměry pozorovaných daní podle jednotlivých autonomních částí našeho státu v nových hranicích nemohou být pokládány za více než náznak velmi nejistý; i to jsou odhady čehosi již minulého, dnes už neexistujícího, na jejichž spolehlivost má vliv nejen neschopnost odhadu pro území připojené k sousedním státům, nýbrž i ústavní změna, jež se uplatnila v hranicích nového státu.

Aby bylo patrné, na jaké potíže narážel i tento

odhad pro minulost (to jest pro rok 1936) vztahující se na území připojená v jednotlivých čtyřech zemích našeho státu k státům sousedním, naznačíme tu stručně postup tohoto odhadu: hledali jsme nejprve základní pomůcku pro tento odhad a shledali jsme, že největší místní podrobnosti nám poskytuje statistika samosprávných přírážek. Základnu samosprávných přírážek jsme mohli sledovat i podle obcí nebo osad majících samostatné hospodářství. Bylo tedy možno vypočítat přírážkové základny pro zbylé území podle stavu r. 1936 poměrně přesně a potíže vznikaly jen z toho, že nová hranice namnoze rozdělávala obce i osady a bylo tedy nutno některé takové obce pokládat buď za úplně odstoupené nebo za nedotčené.

Pro odhad předpisu daní přímých a daně obrátové za r. 1936 jsme měli jednak úhrny předpisů za Čechy, Slovensko a Podkarpatskou Rus, za bývalou Moravu a za bývalé Slezsko, jednak daňové bilance berních úřadů. Nejmenší územní jednotka, za kterou tato data bylo možno použít, byl tedy obvod berního úřadu. Pro berní úřady dělené novou hranicí bylo nutno odhadnout onu část předpisu, která připadala na pozůstalé území berního úřadu. Klíč, podle kterého tento odhad byl proveden, byl vzat z výsledků přepočítané statistiky samosprávných přírážek a to i pro odhad předpisu daně obrátové, ačkoli se samosprávné přírážky vztahují jen k některým přímým daním. Daňové bilance slezských a podkarpatoruských berních úřadů nebylo už možno dostat od finančního ředitelství v Opavě ani od hlavního finančního ředitelství v Užhorodě a odhad byl proveden z úhrnu za bývalé Slezsko, resp. ze zemského úhrnu za Podkarpatskou Rus.

Úhrnná přírážková základna činila ve všech obcích a osadách se samostatným hospodářstvím na území bývalého státu r. 1936 403 miliony, na odstoupeném území 121 milion, což znamená snížení o víc než 30%. Největší podíl mělo území připojené k sousedním státům na základně pozemkové daně z lesů a daně rentové (přes 37%). Základna všeobecné daně výdělkové, kterou jsme považovali za zvlášť charakteristickou pro berní způsobilost určitého území, činila v odstoupených obcích skoro 35%; malý podíl území připojeného k sousedním státům na základně zvláštní daně výdělkové, ne celých 23%, ukazuje centralistické vedení podniků podléhajících této daní a zároveň zakrývá skutečné ztráty, které postihnou tuto daň tím, že ze zdanění odpadnou na příště provozovny a závody nalézající se na území připojeném k sousedním státům, i když sídlo podniku zůstalo u nás.

V Čechách byl podíl území připojeného k sousednímu státu největší u pozemkové daně z lesů (skoro 45%) a rentové daně (přes 39%), na Moravě a Slezsku u pozemkové daně z lesů (40%) a domovní daně třídní a daně rentové (skoro 36%), na Slovensku u pozemkové daně z ostatní půdy kromě lesů (skoro 41%) a domovní daně třídní (přes 31%). Nejvíce postižena byla Podkarpatská Rus: podíl ztraceného území na úhrnné přírážkové základně činí přes 51% a poměrnou jeho zámožnost (danou několika většími městy) ukazuje i jeho vysoký podíl na základně všeobecné daně výdělkové (skoro 60%), domovní daně činžovní (přes 74%) a daně rentové (přes 61%).

Vzájemný poměr jednotlivých zemí v bývalém a zmenšeném rozsahu se mnoho nemění: úhrnná přírážková základna činila r. 1936 u obcí:

	všech		na zbylém území	
Čechy	258,4 mil.	64,1%	179,9 mil.	63,9%
Morava a Slezsko	84,8 mil.	21,1%	60,3 mil.	21,4%
České země	343,2 mil.	85,2%	240,2 mil.	85,3%
Slovensko	55,0 mil.	13,6%	39,0 mil.	13,9%
Podkarp. Rus	4,7 mil.	1,2%	2,3 mil.	0,8%
Celý stát	402,9 mil.	100,0%	281,5 mil.	100,0%

Ze základny obcí připojených k sousedním státům (121,4 mil. K) připadá

na Německo	99,2 mil.
na Polsko	4,1 mil.
na Maďarsko	18,1 mil.

Původní předpis přímých daní r. 1936 činil 1.367 mil., pro území připojené k sousedním státům odhadujeme předpis na 409 mil. (skore 30%), původní předpis obrátové daně činil 1.713 mil. K, odhad pro území ztracené 523 mil. K (skoro 31%). Podle zemí se rozděloval takto (v mil. K)

	přímé daně		obratová daň	
	původní předpis	odhad pro zbylé území	původní předpis	odhad pro zbylé území
České země	1.169 822	85,7%	1.525 1.050	88,3%
Slovensko	183 129	13,5%	172 132	11,1%
Podkarp. Rus	15 7	0,8%	16 8	0,6%
Celý stát	1.367 958	100,0%	1.713 1.190	100,0%

Základem přímých daní je daň důchodová, jejíž podíl na zbylém území odhadujeme pro rok 1936 v českých zemích na 62,0% (509,8 mil. z 821,8 mil.), na Slovensku na 53,6% (69,2 mil.) a na Podkarpatské Rusi na 52,4% (3,9 mil. K). F. F.

Různé.

Celovečerní hrané filmy v č.-s. kinech.

Základem filmové výroby a filmových představení jsou t. zv. celovečerní hrané filmy o průměrné délce 2000 m, které tvoří sice jen třetinu veškerého počtu u nás promítaných filmů, avšak dohromady zaujímají plně tři čtvrtiny celkové jejich metráže. To znamená, že při dvouhodinovém představení trvá promítání celovečerního hraného filmu průměrně něco málo přes 1½ hodiny a zbývající asi ½ hodiny připadá na ostatní druhy filmů, zvláště časové aktuality (asi 18 minut) a filmy přírodní (asi 5 minut).

Celovečerní hrané filmy podle země původu.

(Pramen: Filmové statistiky min. obchodu.)

Země původu filmu	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	Úhrn
	Absolutně							
Česko-Slovensko	26	43	39	36	33	53	43	273
Spojené státy amer.	56	21	25	157	135	142	176	712
Německo s Rakouskem	90	95	89	100	107	101	55	637
<i>V tom Rakousko</i>	4	6	12	20	25	17		
Francie	23	30	24	18	20	24	26	165
V. Británie	1	8	37	13	11	7	11	88
SSSR	8	3	1	6	9	6	7	40
Maďarsko	3	—	1	5	4	11	5	29
Itálie	5	5	—	7	—	3	2	22
Polsko	6	6	6	—	—	1	1	20
Ostatní země	3	3	4	4	3	1	—	18
Úhrn	221	214	226	346	322	349	326	2.001

V procentech

Česko-Slovensko	11,8	20,1	17,3	10,4	10,3	15,2	13,2	13,6
Spojené státy amer.	25,4	9,8	11,1	45,4	41,9	40,7	54,0	35,5
Německo s Rakouskem	40,7	44,4	39,4	28,9	33,3	28,9	16,9	31,8
<i>V tom Rakousko</i>	1,8	2,8	5,3	5,8	7,8	4,9		
Francie	10,4	14,0	10,6	5,2	6,2	6,9	8,0	8,2
V. Británie	0,4	3,7	16,4	3,8	3,4	2,0	3,4	4,4
SSSR	3,6	1,4	0,4	1,7	2,8	1,7	2,1	2,0
Maďarsko	1,4	—	0,4	1,4	1,2	3,1	1,5	1,5
Itálie	2,3	2,3	—	2,0	—	0,9	0,6	1,1
Polsko	2,7	2,8	2,7	—	—	0,3	0,3	1,0
Ostatní země	1,3	1,5	1,8	1,2	0,9	0,3	—	0,9
Úhrn	100	100	100	100	100	100	100	109

V připojené tabulce, sestavené z výročních filmových statistik ministerstva obchodu, uvádíme vý-

voj této nejdůležitější skupiny promítaných filmů, to jest hraných filmů celovečerních, sestavený podle států jejich výroby. Tabulka především ukazuje, jak se po filmové dohodě se Spojenými státy v roce 1935 obohatil náš filmový repertoár a jak v důsledku této dohody počet u nás promítaných amerických filmů daleko převýšil všechny ostatní. Na druhém místě v úhrnu posledních sedmi let zůstaly filmy německé, načež teprve na třetím místě následují filmy původu česko-slovenského, poté filmy francouzské, anglické, ruské, maďarské, italské, polské a ostatní, z nichž bylo 7 filmů švýcarských, 4 dánské, 3 švédské, 2 japonské a po 1 belgickém a nizozemském.

Zajímavá jsou data o původu filmů během loňského roku u nás povolených k veřejnému předvádění, naznačující též, k jakým asi změnám v původu filmů dojde během roku letošního. V důsledku územních změn došlo k citelnému poklesu v počtu povolených filmů původu německého a maďarského, naproti čemuž filmy americké zaznamenaly další vzestup, takže tvoří přes polovinu celého repertoáru našich kin. Kvota filmů německých klesla za loňský rok na jednu šestinu, avšak i tak zůstává stále ještě vyšší nežli podíl, který připadá na filmy vlastní domácí výroby a který činí pouhou osminu z úhrnu všech filmů připustěných k veřejnému předvádění. — bvk —

Nynější délka našich železnic.

Podle „Časopisu čsl. úřednictva železničního“ z 29. XII. 1938 bylo z celkové délky česko-slovenských drah ve státním provozu 13.560 km postoupeno sousedním státům celkem 4.758 km tratí (35,1%), z čehož plně tři čtvrtiny (3.525 km) připadlo Německu. V zemi České a Moravskoslezské bylo zabráno 3.678 km tratí (38,6%), na Slovensku 930 km (27,2%) a na Podk. Rusi 150 km (24,2%), takže česko-slovenským drahám ve státním provozu zůstává nyní 8.802 km tratí, z čehož v zemi České a Moravskoslezské 5.843 km, na Slovensku 2.488 km a na Podk. Rusi 471 km. —bvk—

Přehled časopisů a knih.

Obyvatelstvo.

Ústav pro péči o uprchlíky. (Dr. Jar. Šíma.)
(Sociální revue, roč. XIX., č. 11—12.)

Přehled opatření učiněných k řešení uprchlické otázky, zejména v oboru činnosti ministerstva sociální a zdravotní správy. Obsahuje statistiku uprchlíků v Čechách a na Moravě ke 4. prosinci 1938, a to podle národnosti, náboženství a zaměstnání (na základě policejních hlášení).

Mezinárodní konference pro pátou revisi mezinárodního názvosloví příčin úmrtí. (M. Huber.)
(Revue de l'Institut Int. de Statistique, roč. 6., sešit 3., str. 428—454.)

Zpráva o zasedání konaném v Paříži 3.—7. října loňského roku. Připojen text podepsané mezinárodní úmluvy, doporučení týkající se revise a používání mezinárodního názvosloví příčin úmrtí a chorob, text názvosloví příčin úmrtí ve znění podrobném (200 položek) a dvojnásobným znění zkráceném (87 a 44 položek), jakož i názvosloví příčin mortalitativy.

Naše obnova hospodářská a sociální (Ant. Boháč.)
(Lidové noviny, 7. ledna 1939.)

Článek se zabývá hospodářskou situací Česko-Slovenska po mnichovské dohodě, probírá příčiny našich současných hospodářských nesnází a upozorňuje na důležitost sociální přestavby našeho obyvatelstva, která je nezbytná, nemá-li se podstatně snížit jeho životní úroveň.

Návrat k půdě (Dr. Aug. Mencák.)
(Venkov, 12. ledna 1939.)

Ukazuje na státní význam zvýšení životní úrovně venkovského obyvatelstva.

Otázka nejdůležitější: populace (Dr. Josef Talacko.)
(Národní Politika, 20. ledna 1939.)

Zdůrazňuje politický a mocenský význam početné populace a doporučuje radikální obrat v populační politice česko-slovenské.

Počet sebevražd v Praze stoupá (Sd.)
(Národní Práce, 21. ledna 1939.)

Vlivem pohnutých událostí loňského roku stoupl měsíční počet sebevražd v Praze z průměru 26 v roce 1937 na 43 v říjnu 1938.

Problém společenské rovnováhy (Ant. Boháč.)
(Lidové noviny, 24. ledna 1939.)

Pokračování článku ze 7. ledna. Autor vyslovuje požadavek, aby rozvrstvení obyvatelstva bylo přizpůsobeno nynějším předpokladům česko-slovenského hospodářství, a jedná dále o nadbytku studované inteligence, kterého si všiml už Havlíček, a který vedle touhy po vzdělání je i projevem snahy rodičů ulehčit dětem živobytí.

(Lidové Noviny, 3. února 1939.)

Sociální skladba obyvatelstva českých zemí byla v minulém století úplně změněna industrialisací. Vítězství hospodářského nacionalismu a ztráta hospodářské svobody staví nás před otázku, kde jsou hra-

nice dosavadního vývoje a je-li ještě možný návrat k půdě a k domácím zdrojům výživy.

V dětech je národ věčný.
(Národní Práce, 28. ledna 1939.)

V zájmu populace třeba zvýšit základní platy mužů a zavést vysokou mládeňskou daň.

Připravuje se sčítání lidu (vm.)
(Národní Listy, 31. ledna 1939.)

Článek jedná o přípravách celostátního sčítání lidu, jehož úkolem bude získat především informaci o sociální struktuře obyvatelstva a o jeho přesunu po loňském zúžení státních hranic.

Jsou opodstatněné obavy, že v Čechách budeme vymírat? (Dr. Josef Talacko.)
(Národní Politika, 1. února 1939.)

Lineární pokles porodnosti od let poválečných při ustálené úmrtnosti hrozí, že bude obyvatelstvo v Čechách v příštích letech vymírat. Jde o chronickou národní nemoc, jejíž léčení je nutné, na kterou však nestačí pouhá technická opatření.

Židovská otázka (—jtm—).
(Národní Politika, 1. února 1939.)

Židovská otázka je v podstatě otázkou hospodářskou, nikoli rasovou, a její řešení je nutné i u nás. Půjde především o likvidaci židovské emigrace a o omezení hospodářských výsad těch domácích židů, kteří se nedovedli asimilovat.

Odproletarisovat rodinu (Miloš Krejza.)
(Polední Lidové listy, 3. února 1939.)

Přimlouvá se za podporu porodnosti zavedením rodinných příplatků.

Vymíráme? (Dr. M. Vojta.)
(Venkov, 4. února 1939.)

Porodnost v českých zemích rapidně klesá. Za posledních deset let klesl počet živě narozených dětí téměř o 50%! Přírozený přírůstek činil v roce 1925 na 10.000 Čechů 66 dětí, v roce 1937 už jen 5 dětí. Je čas změnit dosavadní chybnou populační politiku a umožnit mladým lidem, aby zakládali rodiny.

Průmysl a vnitřní obchod.

Hospodářská spolupráce s Německem. (Re.)
(Zlín, 11. ledna 1939.)

Článek ukazuje podle německých statistik, že nejlepšími zákazníky německého zboží jsou průmyslové státy západní Evropy, nikoli zemědělský východ a jihovýchod. Nemá tedy průmyslový stát nejlepší vyhlídky na odbyt svého zboží ve státě zemědělském, nýbrž opět ve státě průmyslovém. To je přirozené, protože obchod je v podstatě výměna a ten, kdo má více zboží na výměnu, kdo je bohatší, je nutně lepším obchodním partnerem. Toho jsou si vědomi i v Německu, jak patrně též z objednávek došlých v poslední době, které — jak se proslýchá — vztahují se převážně na průmyslové výrobky. Protože Německo zaplatí cestou clearingu, zatím co my budeme musít potřebné suroviny zaplatit devizami, nezbyvá nám, chceme-li se stát hodnotným partnerem říše, než rozšířit svůj vývoz průmyslového zboží do ostatní ciziny.

Náš hospodářský poměr k sousedům (Ing. Dr. Vl. Klimecký).

(Národní Listy, 26. ledna 1939.)

Dnešní Česko-Slovensko podřazuje tutéž hospodářskou a sociální strukturu, jakou mělo dříve. V obilní produkci nenastaly, až na kukuřici, žádné významnější změny, a právě tak jako Sudetsko, musíme dovážet pšenici. Protože také zůstáváme nadále průmyslovým státem, nemůžeme se hospodářsky doplňovat se státy průmyslovými (kromě některých odvětví). Rozvoj našich hospodářských styků se sousedy závisí tudíž na naší kupní síle, která je nadále spjata s prosperitou našeho průmyslu.

Zahraněční obchod.

Německé a české hospodářství.

(Die Industrie. Offizielles Organ der österreichischen Industriellen. Nr. 43. 9. XII. 1938.)

Projevuje se názor, že Česko-Slovensko bude mít prospěch z hospodářské spolupráce s Německem. Zkoumá vývoz textilií, při nichž Česko-Slovensko může počítati s vývozem za 1 miliardu K. U kovoprůmyslu hlavními zákaznicí byly oblasti sudetské, které nemohou být nahrazeny odbytem do zámoří. Zabývá se též uhelnou otázkou.

Ceny.

Změny cen v Sudetském území.

(Wirtschaft und Statistik, č. 23, 1. XII. 1938, str. 957.)

Pojednává o zvýšení cen a důchodů v sudetském území vlivem směnného kursu koruny a říšské marky, zkoumá, jaké cenové přesuny se projevují včleněním sudetského území do německé říše.

Obchodní politika v Dunajské pánvi.

(Der deutsche Volkswirt, č. 12—13, 23. XII. 1938.)

Bývalý ministerský předseda maďarský Dr. Kalman v. Daranyi pojednává o velikém poklesu obrátu zahraničního obchodu Česko-Slovenska se sousedními státy, zvl. s Maďarskem. Doporučuje navázání přirozených obchodních styků. Maďarsko by se mohlo stát zelinářskou zahradou a vybudovat lidový průmysl konzerv.

Udržet souvislost se světovou cenovou hladinou.

(Dr. Ing. M. Horna.)

(České slovo, 21. ledna 1939.)

Blahobyť Česko-Slovenska, právě tak jako jiných malých států, závisí na vývozu, a to nejen do sousedního Německa, nýbrž i do veliké oblasti států volných devisově i hospodářsko-politicky, v kterých jsou také rozloženy hlavní suroviny, potřebné našemu průmyslu. Do těchto států můžeme vyvážet jen udržíme-li domácí cenovou hladinu na světové úrovni. Odklon od světových cen uzavřel by česko-slovenskému exportu volné trhy, což by mohlo ohrozit i naši úzkou hospodářskou součinnost s Německem. Dosud známé výsledky zahraničního vývozu za poslední čtvrtletí opravňují k optimismu.

Spotřeba.

Světová výroba potravin.

(České slovo, 9. února 1939.)

Přehled soběstačnosti v potravinách 36 států celého světa.

Doprava.

Statistika motorových vozidel.

(Schriften des Instituts für Konjunkturforschung, 11. roč. Týdenní zpráva č. 50, 14. XII. 1938.)

Obsahuje odhady počtu motorových vozidel r. 1938, které lze považovat u osobních vozů za podceňené (místo 90.000 má jich být asi 95.000), u nákladních za přeceněné. Stupeň motorisace sudetské oblasti zjišťuje sice nad celostátní průměr, ale nižší než v české oblasti země české. Přehlíží vliv hl. města Prahy, po jejímž vyloučení by se získal správnější obraz.

Česko-Slovensko se zapojí do středoevropské soustavy automobilových drah. (V. Naxera.)

(Obzor národohospodářský, roč. 44., č. 1—2.)

Silniční problém byl od počátku jedním z nejchoulostivějších problémů česko-slovenské investiční a dopravní politiky, neboť scházel kapitál i porozumění pro velkorysejší řešení, kterému bránila i řevnivost krajů. Nyní se konečně přikročuje k trasování dálnice Praha—Chust, které umožní nejen těsnější spojení mezi autonomními zeměmi republiky, nýbrž i spojení státu s Německem na západě a s Rumunskem, Černým mořem a Ukrajinou na východě. Vzniká nová tepna hospodářského významu pro celou střední Evropu.

Práce.

Světová statistika zaměstnaného obyvatelstva a jeho rozložení. (J. W. Nixon.)

(Revue de l'Institut International de Statistique, roč. 6., sešit 3., str. 377—393.)

Autor zjišťuje, že úplná data o výdělečně činných osobách existují toliko pro Evropu, kdežto statistika ostatních světadílů je dosud velmi neúplná. V celku chybí data o činných osobách asi pro 40% všeho lidstva (z čehož velká část připadá na Čínu). Autor odhaduje počet výdělečně činných osob v celém světě na 550 milionů, z čehož 60% připadá na zemědělství, necelých 12% na průmysl. Výdělečně činných žen je asi 25%.

Jak budeme čelit nezaměstnanosti.

(Lidové noviny, 4. února 1939.)

Ve svém výkladu před novináři prohlásil ministr Dr. Klumpar za nejnaléhavější úkol ministerstva sociální a zdravotní správy potírání nezaměstnanosti. Má se tak díti vypisováním veřejných prací, zaměstnáváním pracovních sil v Německu a rozvojem stavebního ruchu. V některých oborech bude nadbytek sil odstraněn přeškolením. Nutno však též pracovat preventivně. K tomu účelu bude třeba vybudovat řádně poradenství pro volbu povolání a reformovat statistiku zprostředkování práce. Vhodnějším vybavením veřejných zprostředkovatelů bude lze vybudovat spolehlivou statistiku nezaměstnanosti, která by byla základem pro legislativní i administrativní zásahy a pro regulaci pracovního trhu.

Školství.

O lepší školu (prof. Dr. B. Němec).

(Národní Listy, 29. ledna 1939.)

Žádá jednotnou osmitřídní střední školu s duchovní a reální větví na vyšším stupni, která by

připravovala k studiu na vysoké škole a byla přístupna jen opravdu nadaným jedincům. Taková škola, samozřejmě odpolitizovaná, zajišťovala by výchovu potřebného počtu vynikajících jednotlivců pro všechny obory národního života.

Hospodářství.

Školení a uvědomování obecnstva o hospodářství a technice.

(Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft“ 1938, III. seš. str. 396.)

Školení a uvědomování obecnstva o hospodářství a technice bylo na základě ankety pořádané švýcarskou národohospodářskou společností uznáno za stejně potřebné jako politická, národní i tělesná výchova.

Postupující složitost hospodářství a ustavičný pokrok techniky ztěžují širokým vrstvám obyvatelstva přehled o hospodářském dění a jeho souvislostech, což má za následek, že se často věnuje pozornost jednostranným požadavkům bez přehledu celku.

V demokracii je však bezpodmínečně nutno, aby porozumění pro tyto souvislosti proniklo do nejširších kruhů. Má se tak díti hlavně podporou institucí, které se věnují hospodářské lidovému a kromě toho přednáškami, přírůbčováním školské osnovy vyučovací hospodářskému uvědomování, pořizováním vhodných učebních a názorných pomůcek a vydáváním populárních spisů, návštěvami v závodech, aby se získaly vědomosti, jak se vyrábějí předměty naší denní spotřeby a aby se vzbudila úcta k výrobní práci.

Také se usiluje o lehce srozumitelný výklad hospodářského zákonodárství a úředních vyhlášek.

Působí industrialisace rušivě na obchody?

(Wirtschafts-Dienst XXIV. roč., seš. 1, str. 14.)

Dr. Fritz Duhle (Berlín) zkoumáním hospodářství svob. státu Irského dospívá k názoru, že industrialisace neruší obchod, nýbrž toliko mění jeho strukturu. Klesl dovoz potravin, textilu a skla, za to stoupl u železa a neželezných kovů a příslušného zboží, u zemědělských strojů, motorů, vozidel a textilních strojů.

Formou nového hospodářství je hospodářství ve velikém prostoru.

(Wirtschafts-Dienst, seš. 49, 9. XII. 1938.)

Připojením nových území zesílilo Německo geopoliticky směrem k jihovýchodu a značně stoupl jeho podíl na vývozu do jihovýchodní Evropy, který se asi ještě zvýší. Evropská celní unie by pak vyřešila i osudové společenství evropské.

Hospodářství Velkoněmecka a ve staré říši.

(Schriften des Instituts für Konjunkturforschung, týdenní zprávy č. 50, 14. XII. 1938, str. 347.)

Srovnáváje průmysl v Sudetech s poměry v území Saarském a v bývalém Rakousku, dochází k názoru, že Sudety vykazují ještě vyšší výrobu spotřebních statků. Asi 60% všech zaměstnaných je činné při této výrobě průmyslové nebo řemeslné.

Průměrná velikost závodů je charakterisována číslem 6,4 činných osob. Na jednoho zaměstnance připadá 1:15 Ks proti 1:33 v Rakousku. Technická výkonnost sudetských podniků byla asi menší než v Německu, ale jich závislost na vývozu r. 1930 byla větší.

Přestavba státu a hospodářství Česko-Slovenska.

(Wirtschaftsdienst, seš. 50, 16. XII. 1938, str. 1704.)

Zabývá se vlivem územních změn na státní příjmy, státní dluhy a na potřebu dovozu, kterou odhaduje ročně na 7½ miliardy K. Zdůrazňuje potřebu zdokonalení zemědělské výroby a opatření všeho druhu surovin. V úvahách o spotřebě uhlí zastává názor, že vodní díla brzy převládnu. Dřívější kartelové úmluvy o regionálních kvotách zůstávají až do nové úpravy v platnosti. Při úvahách o dopravě upozorňuje, že Morava se stane dopravní křižovatkou zcela mimořádné důležitosti.

Nové Česko-Slovensko, jeho hospodářská a sociální povaha, nynější situace, potřeby a vyhlídky.

(Obzor národohospodářský, 18. ledna 1939.)

Skupina známých hospodářských odborníků (Dr. R. Horna, Dr. V. Klimecký, Dr. J. Kratochvíl, Dr. E. Mayer, Dr. L. Suchý, vr. řed. Fr. Špíčka a j.) pojednává na více než 100 stranách o územních, populačních, hospodářských a státoprávních změnách, které postihly Česko-Slovensko při loňském zúžení státních hranic, snaží se zjistit jejich rozsah a dosah a stanovit program národohospodářské výstavby státu. Vedle čísel Státního úřadu statistického slouží jim za základ úvah výpočty Svazu česko-slovenských průmyslníků, odhady Dra Mayera ze Svazu statkářů a ovšem i data jiných institucí. Shoda všech těchto čísel je místy pozoruhodná. V celku docházejí autoři studie k těmto závěrům:

Hospodářsko-sociální skladba obyvatelstva zůstává stejná jako dříve. Úkolem příští hospodářské politiky musí být zastavení odlivu z venkova do měst a zajištění výživy rostoucí populace. K tomu cíli bude třeba zvýšit rentabilitu zemědělského podnikání, nikoliv však na úkor dostatečného rozvoje průmyslu. Zůstávajíce nadále státem průmyslovým a vývozním, musíme se snažit o udržení a zvýšení aktivity zahraničního obchodu, abychom mohli přebytků použít k získání surovin, potravin a jiných potřeb, v jejichž opatrování jsme závislí na cizinu. Výrobnost nutno zaříditi podle možností odbytu doma i za hranicemi. Jen tak budeme se moci vyhnout nerentabilním investicím. Nedostatek kapitálu nutno vyvážit zahraničním úvěrem, zároveň je však nezbytno podporovat vhodnou politikou tvorbu domácích úspor. Slovensko a Podkarpatská Rus, které jsou převážně zemědělské, mohou zajistit výživu své rostoucí populace jen intenzivnějším zemědělským hospodařením a podporou průmyslu, v čemž budou odkázáni na součinnost s kapitálově bohatšími Čechy nebo s cizinou. Opravdového úspěchu lze však dosáti toliko harmonickou součinností všech tří autonomních území v rámci republiky a cílevědomou hospodářskou politikou.

Otiskování článků a statí ze „Statistického zpravodaje“ jest vítáno, je-li citován pramen.

1. Obyvatelstvo.

a) Přirozená měna obyvatelstva v letech 1930—1937.
(Data za nové území republiky).

Rok	Sňatky	Narození		Zemřelí	Přirozený přírůstek	Sňatky	Živě narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Sňatky	Narození		Zemřelí	Přirozený přírůstek	Sňatky	Živě narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek																			
		živé	mrtvé								živé	mrtvé							na 1000 obyvatelů																		
Čechy, Morava a Slezsko																			Slovensko																		
1930	64.956	132.307	2.875	90.472	41.835	9.50	19,35	13,23	6,12	21.346	73.408	1.437	38.687	34.721	8,75	30,09	15,86	14,23																			
1931	62.292	125.325	2.624	92.396	32.929	9,07	18,24	13,45	4,79	20.375	71.026	1.440	40.505	30.521	8,27	28,81	16,43	12,38																			
1932	62.028	122.555	2.762	91.664	30.891	8,99	17,76	13,28	4,48	19.419	70.618	1.503	39.134	31.484	7,79	28,33	15,70	12,63																			
1933	59.623	114.256	2.605	90.172	24.084	8,60	16,49	13,01	3,48	19.187	64.735	1.314	37.596	27.139	7,61	25,61	14,92	10,77																			
1934	57.579	110.431	2.411	87.174	23.257	8,28	15,88	12,54	3,34	18.847	63.442	1.309	37.051	26.391	7,41	24,95	14,57	10,38																			
1935	55.529	104.602	2.337	89.875	14.727	7,97	15,01	12,90	2,11	18.656	62.643	1.325	37.023	25.620	7,27	24,42	14,43	9,99																			
1936	57.356	101.817	2.313	89.174	12.643	8,21	14,58	12,77	1,81	19.028	62.187	1.389	36.079	26.108	7,36	24,01	13,95	10,10																			
1937	60.311	100.926	2.260	88.842	12.084	8,63	14,43	12,70	1,73	19.752	60.991	1.385	36.981	24.010	7,58	23,42	14,20	9,22																			
Podkarpatská Rus (Karpatská Ukrajina)																			Česko-Slovensko																		
1930	5.387	23.766	272	10.683	13.083	9,85	43,47	19,54	23,93	91.689	229.481	4.584	139.842	89.639	9,33	23,36	14,24	9,12																			
1931	4.883	23.594	342	10.638	12.956	8,76	42,30	19,07	23,23	8.550	219.945	4.406	143.539	76.406	8,85	22,23	14,51	7,72																			
1932	5.113	23.551	377	11.315	12.236	8,99	41,40	19,89	21,51	86.560	216.724	4.642	142.113	74.611	8,69	21,75	14,26	7,49																			
1933	4.444	21.901	327	10.946	10.955	7,68	37,83	18,91	18,92	83.254	200.892	4.246	138.714	62.178	8,30	20,03	13,83	6,20																			
1934	4.166	21.648	325	10.515	11.133	7,08	36,79	17,87	18,92	80.592	195.521	4.045	134.740	60.781	7,99	19,39	13,36	6,03																			
1935	4.415	21.984	317	10.674	11.310	7,28	36,76	17,85	18,91	78.600	189.229	3.979	137.572	51.657	7,76	18,68	13,58	5,10																			
1936	4.395	21.486	331	11.759	9.727	7,24	35,39	19,37	16,02	80.779	185.490	4.036	137.012	48.478	7,94	18,23	13,47	4,76																			
1937	4.631	21.869	369	10.407	11.462	7,53	35,54	16,91	18,63	84.694	183.786	4.014	136.230	47.556	8,29	18,00	13,34	4,66																			

b) Pohyb obyvatelstva a příčiny úmrtí v roce 1937 a 1938 podle měsíců.
(Data za nové území republiky).

Rok	Měsíc	Narození		Zemřelí														Vystěhovalci			
		živé	mrtvé	podle věku			podle nejdůležitějších příčin úmrtí											Přirozený přírůstek	do stáří evropský chý)		úhnrnem
				pod 1rok	1—14 let	65 let a více	morbi infectio-si (tuberculosis excepta)	morbi tuber-culosis	carci-noma et alii tu-mores maligni	morbi circula-tionis sangui-nis	pneu-moniae	morbi gra-viditatis, partus et post partum	suici-dium	do stáří evrop-ský chý)	do zámoří						
Čechy, Morava a Slezsko																					
1937:	I.	4.545	8.199	211	9.538	1.049	438	4.682	564	777	855	2.101	1.061	51	154	-1.339	46	50	91		
	II.	4.255	7.881	213	7.947	1.007	375	3.645	393	743	739	1.697	900	38	161	66	311	19	330		
	III.	3.541	9.218	201	8.422	1.256	385	3.718	290	852	833	1.669	903	38	183	796	263	27	290		
	IV.	5.489	8.699	187	7.763	1.030	368	3.494	250	830	827	1.559	718	33	211	936	111	44	155		
	V.	3.454	9.359	197	7.788	1.055	367	3.330	226	846	846	1.585	666	36	211	1.571	37	37	74		
	VI.	5.165	8.769	203	6.933	752	314	3.068	157	827	807	1.343	419	58	223	1.836	39	60	99		
	VII.	4.477	8.525	174	6.548	660	292	2.922	175	686	886	1.390	411	32	188	1.977	48	38	86		
	VIII.	4.452	8.043	167	6.229	682	250	2.731	219	583	846	1.275	328	31	184	1.814	65	55	120		
	IX.	5.612	8.300	175	6.236	621	315	2.735	241	591	844	1.319	377	36	160	2.064	124	61	185		
	X.	6.689	7.898	172	6.723	702	337	3.063	267	584	835	1.406	489	36	179	1.175	63	54	117		
	XI.	6.510	7.634	166	6.809	711	352	3.129	289	596	804	1.557	507	32	152	825	12	42	54		
1938:	I.	4.122	8.401	194	7.906	781	341	3.835	282	696	891	1.763	735	35	143	495	13	51	64		
	II.	3.825	8.546	192	8.720	823	398	4.390	367	772	802	2.041	893	31	142	1.174	30	40	70		
	III.	6.580	8.290	162	7.269	796	325	3.497	258	689	791	1.607	666	35	140	1.021	182	41	223		
	IV.	2.560	9.215	223	8.280	1.060	346	3.874	293	840	886	1.719	890	43	222	935	341	53	397		
	V.	6.040	9.357	244	8.004	941	355	3.638	249	832	801	1.768	714	36	190	1.353	102	60	162		
	VI.	8.226	9.297	185	8.097	981	351	3.661	250	853	837	1.761	790	34	207	1.240	21	59	80		
	VII.	5.540	9.180	187	7.302	846	373	3.262	202	748	815	1.604	546	31	225	1.878	65	71	136		
	VIII.	6.358	8.843	212	6.862	615	345	3.133	223	680	909	1.546	469	29	201	1.881	32	59	91		
	IX.	4.459	8.263	182	6.560	698	288	3.000	223	638	806	1.423	398	31	178	1.703	27	79	106		
	X.	5.070	8.125	155	6.443	699	269	2.886	225	562	814	1.379	374	43	209	1.682	24	73	97		
	XI.	3.843	8.369	148	7.501	847	332	3.286	201	626	841	1.629	578	25	209	868	11	14	25		
		5.088	8.520	198	7.490	996	337	3.364	256	565	844	1.650	695	33	210	1.030	96	111	207		
Slovensko																					
1937:	I.	1.287	5.234	153	3.861	997	371	1.412	227	285	178	387	683	32	21	1.373	38	113	151		
	II.	2.728	4.977	122	3.543	920	361	1.265	261	265	152	337	689	16	28	1.434	149	160	309		
	III.	1.277	5.467	110	3.447	871	367	1.176	216	318	148	316	571	12	34	2.020	185	265	450		
	IV.	1.139	5.203	123	3.164	774	302	1.123	150	319	157	321	474	15	47	2.039	494	296	790		
	V.	1.508	5.112	105	3.090	802	323	1.018	141	318	157	334	434	23	49	2.022	756	426	1.182		
	VI.	1.855	4.985	123	2.783	640	276	957	119	304	163	305	308	14	46	2.202	1.041	394	1.435		
	VII.	1.559	4.973	97	2.814	789	265	894	153	239	167	302	265	9	32	2.159	622	392	1.014		
	VIII.	1.158	4.888	114	2.867	886	274	810	139	217	157	286	262	16	26	2.021	494	262	756		
	IX.	1.216	5.264	107	2.621	767	253	812	142	195	149	384	254	14	22	2.643	133	395	628		
	X.	1.448	5.068	98	2.816	679	309	1.015	183	210	176	305	302	24	39	2.222	172	458	630		
	XI.	2.190	4.797	97	2.825	574	282	1.057	193	213	190	332	305	16	16	1.972	119	388	507		
1938:	I.	2.387	5.023	136	3.120	547	298	1.289	167	245	156	373	427	18	22	1.395	36	202	342		
	II.	890	5.206	113	3.811	695	346	1.568	196	295	181	432	556	16	22	1.807	77	184	261		
	III.	2.117	4.942	104	3.135	697	303	1.168	183	254	175	362	507	23	33	1.851	85	697	782		
	IV.	2.535	5.501	144	3.650	896	390	1.265	218	319	187	415	663	13	29	1.838	499	516	1.015		
	V.	1.033	6.188	120	3.290	719	371	1.209	169	307	179	395	517	20	40	1.996	1.810	416	2.226		
	VI.	1.363	5.267	125	3.271	774	370	1.114	158	303	172	368	490	17	36	2.380	97	313	410		
	VII.	1.538	5.029	124	2.849	676	282	932	119	278	186	345	306	18	28	2.473	64	339	403		
	VIII.	1.405	4.951	105	2.632	603	229	895	98	245	165	331	230	12	21	2.168	25	291	316		
	IX.	1.422	5.107	110	2.783	777	208	909	110	205	165	298	242	11	24	2.466	26	311	337		
	X.	1.058	4.964	128	2.762	673	200	1.026	116	222	148	319	297	4	31	2.202	19	11	30		
	XI.	898	6.095	116	2.915	726	257	1.055	117	199	171	350	404	18	26	2.180	29	248	277		

b) Pohyb obyvatelstva a příčiny úmrtí v r. 1937 a 1938 podle měsíců.

(Dokončeno.)

Rok Měsíc	Šňatky	Narození		Zemřelí										Vystěhovalci				
		živé	mrtvé	podle věku			podle nejdůležitějších příčin úmrtí							Přirozený přírůstek	do st. tů evropských ¹⁾	do zámorí ²⁾	úhrnem	
				úhrnem	pod 1 rok	1-14 let	65 let a více	morbi infectio- si (tuber- culosis excepta)	morbi tuber- culosis	carci- noma et alii tu- mores maligni	morbi circula- tionis sangui- nis	pneu- moniae	morbi gra- viditatis, partus et partum					suici- dium
Podkarpatská Rus (Karpatská Ukrajina)																		
1937: I.	199	1.925	38	976	300	148	244	56	111	26	63	259	3	1	949	5	34	39
II.	538	1.840	32	903	321	121	199	44	131	20	53	194	8	—	937	17	11	28
III.	849	1.853	36	980	323	145	224	50	127	22	64	248	5	2	873	17	19	36
IV.	278	1.849	25	879	270	136	218	54	117	25	50	185	5	8	970	52	29	81
V.	200	1.747	29	769	260	102	175	35	109	29	54	133	4	—	978	10	17	27
VI.	302	1.947	23	706	281	101	133	35	88	19	36	76	6	5	1.241	177	45	222
VII.	870	1.798	33	928	363	181	169	81	74	19	55	102	9	5	870	148	31	179
VIII.	324	1.777	27	885	324	181	168	98	75	20	43	118	6	3	892	957	24	981
IX.	286	1.731	23	788	285	150	156	106	67	19	45	106	9	1	943	107	54	161
X.	321	1.839	26	973	308	215	202	160	79	27	52	127	5	4	866	7	19	26
XI.	531	1.912	36	808	236	169	187	83	53	19	59	153	3	5	1.104	43	27	70
XII.	433	1.651	41	812	206	105	225	70	81	23	61	146	7	—	839	26	34	60
1938: I.	185	1.643	28	886	254	106	235	44	92	17	59	186	8	6	757	43	32	75
II.	553	1.749	24	819	225	112	206	37	99	24	58	192	10	2	930	23	35	58
III.	712	1.879	43	1.047	330	138	279	57	110	22	68	273	7	2	832	13	56	69
IV.	236	1.689	36	991	318	148	251	35	121	24	58	262	5	—	698	38	26	64
V.	181	1.754	29	855	287	123	201	40	76	19	50	219	4	1	899	45	27	72
VI.	276	1.660	34	676	204	116	134	29	97	20	48	110	5	2	984	18	35	53
VII.	268	1.657	34	702	179	86	118	36	78	13	38	66	2	3	1.085	7	17	24
VIII.	286	1.875	38	708	259	114	127	35	74	23	43	104	8	4	1.167	—	26	26
IX.	354	1.698	23	665	234	112	128	53	81	21	43	91	6	4	1.033	—	31	31
X.	216	1.913	15	870	324	161	180	51	88	17	45	173	7	4	1.043	—	3	3
XI.	136	1.757	18	878	309	195	184	82	76	14	43	228	4	—	879	—	35	35
Česko-Slovensko																		
1937: I.	6.031	15.358	402	14.375	2.346	957	6.338	847	1.173	1.059	2.551	2.003	86	176	983	89	197	286
II.	7.521	14.698	367	12.933	2.248	857	5.109	698	1.139	911	2.087	1.783	62	189	2.305	477	190	667
III.	5.667	16.538	347	12.849	2.450	897	5.118	556	1.297	1.003	2.049	1.722	55	225	3.659	465	311	776
IV.	6.906	15.751	335	11.806	2.074	806	4.835	454	1.266	1.009	1.930	1.377	53	260	3.945	657	369	1.026
V.	5.162	16.218	331	11.647	2.117	792	4.523	400	1.273	1.032	1.973	1.233	63	260	4.571	803	480	1.283
VI.	7.322	15.701	349	10.422	1.673	691	4.158	311	1.219	989	1.684	803	78	274	5.279	1.257	499	1.756
VII.	8.406	15.296	304	10.290	1.812	738	3.985	409	999	1.072	1.747	778	50	225	5.006	818	461	1.279
VIII.	5.934	14.768	308	9.931	1.892	705	3.709	456	875	1.023	1.604	708	53	213	4.727	1.516	341	1.857
IX.	7.114	15.295	305	9.645	1.673	718	3.703	489	853	1.012	1.648	737	59	183	5.650	364	510	874
X.	8.458	14.805	296	10.542	1.639	861	4.280	613	873	1.038	1.763	918	65	222	4.263	242	531	773
XI.	9.231	14.343	299	10.442	1.521	803	4.373	535	862	1.013	1.948	965	51	173	3.901	174	457	631
XII.	6.942	15.075	371	11.838	1.534	744	5.349	549	1.022	1.070	2.197	1.308	64	160	3.307	108	317	425
1938: I.	4.960	15.395	333	13.417	1.772	850	6.193	607	1.159	1.000	2.532	1.635	57	170	1.978	109	378	487
II.	9.250	14.981	290	11.223	1.718	740	4.871	478	1.042	990	2.027	1.365	61	164	3.758	282	260	542
III.	5.807	16.595	410	12.977	2.286	874	5.418	568	1.269	1.095	2.202	1.826	73	257	3.618	442	806	1.248
IV.	7.309	16.234	400	12.285	1.978	874	5.093	453	1.260	1.004	2.221	1.493	54	219	3.949	639	602	1.241
V.	4.370	16.318	339	12.223	2.042	844	4.976	448	1.232	1.028	2.179	1.499	58	248	4.095	1.876	502	2.378
VI.	7.879	16.069	345	10.827	1.726	771	4.328	350	1.123	1.021	1.997	962	53	263	5.242	180	419	599
VII.	8.194	15.575	351	10.136	1.457	660	4.151	357	1.003	1.083	1.910	778	49	232	5.439	103	415	518
VIII.	6.150	15.039	325	10.051	1.734	610	4.036	368	917	994	1.797	732	51	203	5.038	52	396	448
IX.	6.846	14.930	288	9.749	1.631	567	3.463	339	830	892	1.720	707	60	237	5.181	50	415	465
X.	5.117	15.246	291	11.133	1.844	753	4.472	458	936	1.006	1.993	1.048	36	244	4.113	30	28	58
XI.	6.122	15.372	332	11.283	2.031	789	4.603	455	840	1.029	2.043	1.327	55	236	4.039	125	394	519

¹⁾ Osoby, jimž vydán vystěh. pas. — ²⁾ Převzatí k dopravě do zámorí.

2. Stavební ruch.

Rok (= městění průměr)	Stavební povolení		Kolaudace		Přirůstek bytů	
	novostavby		novostavby			
	počet	kuba- tura 1.000 m ³	počet	kuba- tura 1.000 m ³		
1932	346	382	707	174	373	1.995
1933	213	265	389	175	279	1.069
1934	219	250	350	141	239	877
1935	193	200	363	129	188	804
1936	245	264	549	134	227	1.369
1937	265	280	625	135	252	1.449
1937: I.	150	141	396	123	137	238
II.	144	157	516	122	75	222
III.	240	258	516	88	64	130
IV.	397	420	991	80	90	347
V.	338	399	735	79	112	174
VI.	306	304	513	140	265	658
VII.	386	449	1.114	148	433	784
VIII.	286	302	599	161	334	551
IX.	261	246	559	125	321	565
X.	256	293	653	201	462	970
XI.	244	229	483	177	351	707
XII.	174	156	366	180	379	909
1938: I.	156	134	272	224	184	407
II.	160	147	446	69	54	159
III.	272	262	513	87	109	364
IV.	304	437	932	114	135	337
V.	307	353	710	96	151	238
VI.	242	362	495	78	275	362
VII.	304	346	675	149	323	764
VIII.	257	279	519	134	394	844
IX.	204	345	454	138	304	570
X.	132	217	377	140	393	696
XI.	160	236	379	132	308	604

N. B. Stavební ruch v 41 větších městech, která zasílají svá hlášení nejpřesněji a nejdříve. Oproti tabulce dosud ve Zpravodaji uveřejňované je-t počet měst zmenšen o 21 a rozšířen o 24; mezi nové zařazenými jsou tři velkoměsta: Brno, Bratislava, Plzeň, která dříve nezasílala všechny výkazy dosti v asně.

3. Spotřeba piva a jiných nápojů a živnostenské porážky v měsíci září—listopadu 1938.

	Měsíc		
	září	říjen	listopad
	Množství v hl		
<i>Spotřeba nápojů:</i>			
Výstav piva celkem	585.752	540.617	507.415
z toho pro tuzemsko	579.115	533.087	489.664
Pro konsum zdaněno:			
vína a moštu z hroznů	28.639	25.566	34.404
z jiného ovoce	3.027	2.530	3.920
ovočných šťáv	929	569	737
limonád	10.766	9.005	7.180
soňových vod	18.403	16.755	17.900
minerálních vod	6.234	7.483	14.107
Poččet kusů			
<i>Živnostenské porážky:</i>			
Poražené kusy:			
skotu	50.968	58.994	47.097
telat	47.542	45.364	4

6. Zahraniční obchod se zbožím

Rok Měsíc				Dovoz				Vývoz		
	Dovoz	Vývoz	Bilance	Suroviny	Hotové výrobky	Potraviny	Živá zvířata	Hotové výrobky	Suroviny	Potraviny
	Hodnota: 1.000.000 K									
1929	19.962	20.497	+ 535	9.779	6.292	2.920	951	14 667	3.442	2.341
1930	15.713	17 472	+ 1.759	7.115	5.183	2.657	725	12.904	2.796	1.706
1931	11.764	13.118	+ 1.354	4.978	4.131	2.384	231	9.929	2.041	1.113
1932	7.487	7.343	- 144	3.307	2.445	1.570	137	5.107	1.386	832
1933	5.831	5.855	+ 24	2.909	1.667	1.118	105	4.043	1.343	455
1934	6.382	7.280	+ 898	3.443	1.897	936	73	5.103	1.760	401
1935	6.738	7.418	+ 680	3.593	1.874	1.084	165	5.372	1.619	402
1936	7.909	8.008	+ 99	4.311	2.362	979	242	5.830	1.667	497
1937	10.980	11.972	+ 992	6.312	3.257	1.206	205	8.596	2.372	979
1937: I.	699	650	- 49	419	206	62	12	442	140	67
II.	782	877	+ 95	469	221	75	17	646	154	75
III.	851	981	+ 130	502	250	85	13	719	175	86
IV.	1.021	952	- 69	635	285	88	13	663	171	117
V.	977	1.041	+ 64	603	270	92	12	735	192	113
VI.	976	980	+ 4	604	264	97	11	694	183	103
VII.	832	874	+ 42	500	250	70	12	637	183	52
VIII.	931	1 145	+ 214	526	311	78	16	839	203	101
IX.	879	1.100	+ 221	468	295	90	26	837	230	28
X.	959	1.126	+ 167	475	316	143	25	823	251	46
XI.	985	1.046	+ 61	529	276	153	27	732	246	64
XII.	1.072	1.200	+ 128	569	315	169	19	832	243	123
1938: I.	667	944	+ 277	357	221	76	13	676	184	77
II.	757	914	+ 157	413	239	95	10	633	189	87
III.	792	1.025	+ 233	407	266	112	7	748	189	81
IV.	820	937	+ 117	460	244	110	6	687	173	70
V.	828	997	+ 169	455	247	117	9	736	183	74
VI.	787	868	+ 81	411	216	152	8	619	173	71
VII.	761	916	+ 155	389	223	140	9	689	172	52
VIII.	790	965	+ 175	396	243	136	15	747	176	41
Údaje pro území v nových hranicích										
IX.	687	950	+ 263	335	222	98	32	748	169	31
X.	629	871	+ 242	276	181	132	40	673	107	88
XI.	871	851	- 20	360	347	149	15	581	178	90

7. Cenové indexy^{*)}

Rok Měsíc	Velkoobchodní indexy ¹⁾						Index citlivých cen ²⁾	Indexy životních ná- kladů v Praze ³⁾		Index potravin- ových ⁴⁾	
	Úhrnný index	Potraviny a poživati- ny	Píce	Potraviny, poživatiny a píce	Průmyslo- vé látky a výrobky	Zboží		rodiny děl- nické	rodiny ú- řednické		
						dovážené					domácí
Základ: VII. 1914 = 100											
1929	913	855	831	854	977	919	919	744 ³⁾	727 ⁴⁾	897 ⁴⁾	
1930	811	752	562	741	887	784	829	746	719	858	
1931	736	705	616	700	774	649	771	713	686	780	
1932	680	657	600	654	709	602	711	700	673	728	
1933	659	650	432	638	681	617	677	692	667	701	
1934	676	680	574	674	678	643	690	684	659	668	
1935	705	724	653	720	688	662	722	704	683	697	
1936	707	712	419	695	720	678	721	710	694	712	
1937	749	718	366	699	804	769	748	720	712	709	
1938	742	731	542	720	765	721	756	720	712	709	
1937: VII.	763	732	370	711	818	787	759	788	723	714	
VIII.	759	722	343	701	822	787	754	775	720	713	
IX.	755	724	365	704	810	780	752	768	724	718	
X.	749	718	370	699	803	766	748	707	721	724	
XI.	744	724	376	705	786	738	761	687	723	726	
XII.	732	718	376	699	767	718	742	676	725	728	
1938: I.	733	716	426	700	769	718	745	682	738	741	
II.	733	717	426	701	768	720	745	666	739	741	
III.	730	709	452	695	768	720	741	666	741	743	
IV.	727	714	452	700	757	710	741	653	744	746	
V.	731	719	542	710	754	704	747	655	745	748	
VI.	731	716	695	714	749	694	750	621	751	752	
VII.	734	728	493	715	754	712	747	614	748	750	
VIII.	733	720	493	708	760	717	744	603	750	754	
Údaje pro území v nových hranicích.											
IX.	737	735	494	722	754	708	754	605	759	764	
X.	753	750	586	741	766	727	769	615	765	770	
XI.	757	747	598	739	777	747	770	636	770	775	
XII.	764	754	707	752	777	752	776	629	778	780	
1939: I.	772	764	686	760	786	756	777	638	777	782	

*) Podrobná data o cenách vycházejí měsíčně v Cenových zprávách Státního úřadu statistického. — ¹⁾ K 1. dni každého měsíce. — ²⁾ Každý první čtvrtek v měsíci. — ³⁾ Střední týden měsíce. — ⁴⁾ Staré schema.

8a). Cestovní ruch úhrnný

Rok (mésíční průměr)	Návštěvníci		Cestující překročí v hranice				Ztrávené noci		Rok a měsíc	Návštěvníci		Cestující překročí v hranice				Ztrávené noci	
	větší města úhrnný ¹⁾	lázeňská místa úhrnný ²⁾	Příchod		Odchod		cizinců v CSR.	tuzemců v cizině		větší města úhrnný ¹⁾	lázeňská místa úhrnný ²⁾	Příchod		Odchod		cizinců v CSR.	tuzemců v cizině
			tuzemci	cizozemci	tuzemci	cizozemci						tuzemci	cizozemci	tuzemci	cizozemci		
v tisících																	
1932		32,8						1938: I.	140,4	31,0	89,1	120,2	90,9	124,1	392,2	33,9	
1933	81,9	28,5						II.	138,4	31,9	81,2	113,8	83,8	105,3	198,6	77,0	
1934	121,2	33,2						III.	160,3	28,4	105,1	123,4	107,8	117,4	412,8	150,5	
1935	149,8	51,2	88,7	137,1	90,2	128,7	531,8	118,8	IV.	145,3	32,4	114,5	157,3	121,5	149,1	199,3	
1936	148,9	56,1	118,4	160,3	122,7	154,2	422,9	272,2	V.	149,1	41,8	119,6	116,4	130,0	108,5	434,6	
1937	176,6	62,7	178,0	127,8	168,7	601,0	255,5	VI.	341,5	70,4	133,4	134,8	143,2	116,5	430,6	427,8	
1938	176,4	45,9	103,1	105,5	108,3	102,0	342,5	306,8	VII.	360,1	148,6	182,3	178,7	244,8	167,8	769,8	
								VIII.	207,9	122,6	241,7	169,6	202,4	172,9	707,2	1,060,9	
1937: X.	163,7	21,5	118,2	165,1	121,7	155,2	243,2	87,8	IX.	127,9	26,9	30,3	21,4	34,0	35,5	132,8	
XI.	152,6	15,8	96,8	125,8	95,7	129,5	244,2	80,8	X.	110,7	5,6	7,7	4,9	7,3	4,5	15,5	
XII.	126,0	35,8	113,7	154,2	111,3	136,6	276,4	44,0	XI.	124,6	4,9	51,5	45,9	51,6	44,2	62,2	
									XII.	109,7	6,8	80,6	80,0	82,5	78,2	134,9	

¹⁾ Počet měst: 1933 - 25, 1934 - 47, 1935 - VIII, 1938 - 100, IX, 1938 - 78, X, 1938 - 57, od XI, 1938 - 55.

²⁾ Počet míst: 1932 - 1933 - 15, 1934 - 17, 1935 - 104, 1936 - 144, 1937 - VIII, 1938 - 162, IX, 1938 - 133, X, 1938 - 115, od XI, 1938 - 113.

8b). Cizinecký ruch ve větších městech a lázeňských místech

Místo	IX.		X.		XI.		XII.		I.-IX.		X.-XII.		I.-XII.			
	1938												1938			
	Návštěvníci															
	t.	c.	t.	c.	t.	c.	t.	c.	t.	c.	t.	c.	t.	c.		
A. Větší města ¹⁾																
Praha	20.720	8.468	28.577	6.311	29.343	5.887	25.765	6.068	533.213	93.019	83.685	18.266	616.898	111.285		
Brno	12.038	1.126	14.332	509	12.513	1.220	11.961	1.212	89.400	11.656	38.806	2.941	128.206	14.597		
Bratislava	6.248	1.901	6.363	924	6.680	1.028	8.871	1.509	67.674	16.891	23.914	3.461	91.588	20.352		
Plzeň	3.754	256	3.621	157	3.320	213	2.680	192	32.353	3.946	9.621	562	41.974	4.508		
Olomouc	4.717	99	5.272	101	4.942	116	4.669	115	41.561	1.927	14.883	332	56.444	2.259		
Moravská Ostrava	3.212	385	3.510	252	3.994	541	3.814	790	33.740	4.593	11.318	1.583	45.068	6.176		
Ostatní větší města	61.653	3.350	40.092	729	51.501	1.304	40.295	1.779	781.555	59.872	131.888	3.812	913.443	63.684		
Úhrn	112.942	15.585	101.767	8.983	114.293	10.309	98.055	11.665	1.579.496	191.904	314.115	30.957	1.893.611	222.861		
B. Lázeňská místa ²⁾																
Poděbrady	1.152	20	147	8	76	14	84	—	8.851	176	307	22	9.158	198		
Poděbrady	1.712	—	405	—	239	26	187	19	22.335	1.486	831	45	23.166	1.531		
Luhačovice	1.111	73	81	11	18	1	9	2	13.114	1.117	108	14	13.222	1.131		
Luhačovice	383	26	21	1	35	2	44	7	6.510	317	100	10	6.610	327		
Piešťany	2.213	235	262	33	170	31	118	50	10.773	3.576	550	114	11.323	3.690		
Piešťany	679	109	380	11	388	25	233	24	6.479	1.175	1.001	60	7.480	1.235		
Trenčian, Teplice	1.456	97	77	10	36	2	11	11	12.498	1.219	124	23	12.622	1.242		
Trenčian, Teplice	663	74	188	—	24	18	42	20	9.218	695	254	38	9.472	783		
Ostatní místa	6.180	595	1.346	35	1.212	24	1.811	223	162.200	39.599	4.369	282	166.569	39.881		
Ostatní místa	9.152	998	2.562	58	2.533	64	3.770	121	203.395	29.243	8.865	243	212.260	29.486		
Úhrn B.																
Čechy	3.178	112	611	8	427	18	427	1	94.081	28.527	1.465	27	95.546	28.554		
Čechy	3.202	142	550	—	371	29	298	24	109.643	19.293	1.219	53	110.862	19.286		
Morava a Slezsko	1.747	99	95	11	18	1	87	2	84.328	3.015	200	14	84.288	3.029		
Morava a Slezsko	2.045	60	543	11	619	2	362	13	85.549	3.057	1.524	26	87.073	3.083		
Slovensko	7.161	809	1.207	78	1.067	53	1.519	263	78.121	14.125	8.793	414	81.914	14.539		
Slovensko	6.358	961	2.229	52	2.018	95	3.253	142	91.753	10.123	7.500	289	99.258	10.412		
Podkarpatská Rus (K. Ukrajina)	26	—	—	—	—	—	—	—	906	20	—	—	906	20		
Podkarpatská Rus (K. Ukrajina)	984	44	284	7	211	9	363	12	10.987	503	808	28	11.795	581		

t. = tuzemci — c = cizozemci.

¹⁾ Seznam těchto měst počtem 100 viz u tab. 1 str. 107 »Předběžných zpráv«, č. 7/1935 (do srpna 1938); změny od září 1938 viz u tab. 13a) tohoto sešitu pozn. ¹⁾.

²⁾ Tež klimatická místa; a) návštěvníci stálí, b) návštěvníci přechodní. — Počet vyšetřovaných míst rozšířen od roku 1937 do srpna 1938 na 162, pak změněn podle pozn. ²⁾ tab. 13a) tohoto sešitu.

8c). Pohraniční sčítání cestujících

Přestup hranice v místech	Počet cestujících											
	IX.		X.		XI.		XII.		I.-XII.		I.-XII.	
	t.	c.	t.	c.	t.	c.	t.	c.	t.	c.	t.	c.
1938												
nádražních	12.093	11.204	1.239	913	27.484	26.096	46.072	50.909	684.126	759.777		
nádražních	12.446	18.065	1.334	830	26.879	24.400	45.892	48.866	660.719	739.542		
silničních	16.680	8.709	3.302	1.255	23.113	18.733	33.902	28.483	58.209	480.596		
silničních	19.772	14.757	3.600	1.348	23.566	18.171	35.682	23.411	616.201	454.654		
paroplavebních:												
labských	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.939	8.426	
labských	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.303	9.089	
dunajských	388	451	1.437	934	183	220	—	—	—	7.158	6.043	
dunajských	395	1.041	854	904	130	652	—	—	—	8.859	8.227	
leteckých	1.167	992	1.714	1.808	720	857	638	573	10.137	11.520		
leteckých	1.425	1.683	1.483	1.415	960	966	897	917	11.532	12.707		
Úhrn	30.328	21.356	7.692	4.910	51.500	45.906	80.612	79.965	1.236.809	1.266.362		
Úhrn	34.038	35.546	7.271	4.497	51.555	44.189	82.471	78.194	1.299.614	1.224.199		

t) českoslovenští státní příslušníci. — c) cizí státní příslušníci. — a) příchod. — b) odchod.

9. Peněžní a kapitálový trh - Pojištění.

Rok, měsíc	Národní banka						Obraty na účtech				Vklady									
	Eskont		Zásoba				žirové účty Nár. banky	odúčtovacího sružených šekových Poštovní spornitelny	Poštovní spofitelny		bank			sporitelten	záložen		rolnických vzájom. pokladnic			
	oběh bankovek ¹⁾	směnek	cenných p. pířů	Lombard	zlata	devis a valut			še- kové	na knížky	akciových		zem- ských		okres. hospo- dářských	občan- ských ²⁾				
							v Čechách, na Moravě a Slezsku	na Sloven- sku a Podk. Rusi			na knížky a pokl. pouk.	na knížky a běžné účty								
1,000.000 K						celkový 1,000,000,000 K				1,000.000 K										
1929	8.230	526	396	89	1.258	2.270	675	21,7	8,5	20,4	2.275	—	8.989	3.028	18.033	3.641	6.066	261		
1930	7.824	360	133	32	1.545	2.447	570	20,4	6,8	20,2	2.289	—	9.899	3.173	19.655	4.040	7.143	322		
1931	7.679	1.682	477	157	1.649	1.060	361	20,4	6,8	19,5	1.927	26	9.095	2.950	4.910	21.742	4.368	7.580	353	
1932	6.267	1.199	200	337	1.708	1.029	602	17,9	7,7	20,0	1.763	60	8.761	2.666	5.365	21.905	4.371	7.592	373	
1933	5.906	1.234	56	461	1.707	926	871	15,9	4,7	18,5	1.587	94	8.329	2.318	5.095	20.639	4.266	7.333	375	
1934	5.640	892	64	422	2.680	229	766	14,5	4,3	18,2	1.574	152	8.510	2.288	5.376	20.620	4.303	7.285	464	
1935	5.761	602	12	731	2.690	81	411	15,1	4,7	19,6	1.517	250	8.815	2.355	5.676	21.350	4.408	7.437	541	
1936	6.478	1.194	59	1.086	2.592	439	410	17,7	7,1	22,4	1.692	380	8.967	2.330	5.216	21.258	4.447	7.456	574	
1937	6.902	1.147	203	1.284	2.626	479	292	22,2	9,9	29,1	1.701	555	9.296	2.443	5.387	22.050	4.696	7.715	637	
1937:																				
IV.	5.944	1.072	168	1.005	2.581	127	363	22,1	10,5	29,7	1.982	462	9.091	2.382	5.379	21.493	4.458	7.472	601	
V.	5.789	819	148	897	2.578	444	402	22,0	9,2	29,0	1.487	464	9.091	2.382	5.406	21.491	4.462	7.454	605	
VI.	6.158	1.022	154	1.028	2.579	382	211	22,6	9,8	30,1	1.621	478	9.091	2.382	5.491	21.741	4.474	7.543	608	
VII.	6.037	944	98	1.226	2.576	348	296	24,8	11,1	31,2	1.419	512	9.113	2.383	5.576	21.690	4.490	7.555	616	
VIII.	6.250	1.028	87	1.121	2.574	371	128	23,7	10,3	27,9	1.397	519	9.113	2.383	5.537	21.699	4.503	7.563	618	
IX.	6.469	1.016	227	1.140	2.571	390	170	22,9	10,1	29,6	1.442	530	9.113	2.383	5.559	21.661	4.528	7.565	621	
X.	6.518	1.153	110	1.184	2.569	447	304	23,3	10,2	30,7	1.537	543	9.113	2.383	5.568	21.677	4.546	7.561	621	
XI.	6.441	1.049	75	1.030	2.582	474	217	21,4	9,0	28,7	1.422	551	9.296	2.443	5.394	21.756	4.585	7.585	628	
XII.	6.902	1.147	203	1.284	2.626	479	292	22,8	9,5	32,8	1.701	555	9.296	2.443	5.387	22.050	4.696	7.715	637	
1938:																				
I.	6.099	947	58	993	2.641	523	629	22,0	9,6	28,1	1.570	589	9.167	2.412	5.540	22.225	4.652	7.764	647	
II.	6.078	767	108	730	2.649	528	347	20,2	8,0	28,7	1.319	621	9.167	2.412	5.496	22.326	4.741	7.779	656	
III.	6.997	1.075	113	1.184	2.661	508	157	25,2	10,4	29,4	1.377	631	9.167	2.412	5.579	22.131	4.730	7.737	656	
IV.	7.123	1.473	91	1.155	2.658	422	245	22,8	9,6	29,3	1.499	633	9.191	2.324	5.645	22.157	4.746	7.748	662	
V.	7.937	1.722	567	1.260	2.653	363	335	20,9	9,8	32,3	1.447	624	9.191	2.324	5.314	21.739	4.716	7.659	652	
VI.	7.947	1.583	762	1.287	2.652	317	264	22,3	10,1	28,1	1.838	633	9.191	2.324	5.313	21.633	4.765	7.638	656	
VII.	7.641	1.548	647	1.236	2.653	246	259	23,8	10,7	30,9	1.923	654	9.191	2.324	5.277	21.589	4.725	7.695	656	
VIII.	8.037	1.661	901	1.440	2.653	202	138	26,8	11,8	31,5	1.897	666	9.191	2.324	5.228	21.437	4.663	7.661	672	
IX.	8.115	2.199	2.226	1.605	2.653	87	433	43,6	9,3	34,8	2.025	624	8.455	2.188	4.789	15.077	4.031	7.467	642	
X.	7.130	1.970	1.712	1.161	2.690	786	987	20,3	6,6	24,2	2.550	621	8.455	2.188	5.078	15.137	4.048	7.140	504	
XI.	6.870	1.564	745	835	2.694	1.308	403	20,7	7,9	27,6	2.365	624	8.455	2.188	5.192	15.264	4.096	7.165	502	
XII.	6.950	1.533	1.209	808	2.359	1.248	656	20,0	8,2	28,2	2.365	616	8.455	2.188	5.133	15.264	4.096	7.165	498	
1939	6.985	1.350	877	731	2.360	1.173	386	20,1	8,5	28,2	2.365	616	8.455	2.188	5.133	15.264	4.096	7.165	498	

Rok, měsíc	Zápůjčky					Bursa					Životní pojištění									
	emise zemských bank	sporitelten	záložen			rolnických vzájomných pokladnic	Indexy kursů ⁶⁾			výnosnost státních dluhopisů ⁶⁾	Hodnota uzávěrek		Nové pojistky		Odkupy		Zápůjčky na pojistky			
			okresních hospodář- ských	občan- ských ²⁾	rovnicek		úhrnné	průmě- rové a dopravní	státních půjček		ukláda- cích	dividen- dových	počet v 1.000	pojištěný kapitál v 1,000,000 K	počet v 1000	hodnota v 1,000,000 K	počet v 1000	hodnota v 1,000,000 K		
	1,000.000 K										1,000.000 K									
1929	3.996	10.999	2.800	5.364	288	135,8	142,9	108,6	5,75	127	432	—	—	—	—	—	—	—	—	
1930	4.370	11.966	3.130	5.752	351	115,8	117,1	110,7	5,6	169	185	—	—	—	—	—	—	—	—	
1931	5.015	13.279	3.434	6.227	397	96,2	92,7	109,4	5,76	139	56	12,3	208,0	1,7	3,2	2,7	8,7	—	—	
1932	5.327	13.779	3.530	6.310	397	78,5	73,7	97,7	6,49	69	56	9,8	161,0	2,3	5,2	3,6	12,2	—	—	
1933	5.369	13.298	3.526	6.133	414	83,7	81,2	91,2	6,02	44	78	12,2	152,6	2,6	6,6	4,1	12,9	—	—	
1934	5.415	12.924	3.481	5.968	467	87,6	86,2	89,4	5,82	90	94	12,3	143,3	2,6	7,6	3,6	11,1	—	—	
1935	5.601	12.628	3.452	5.888	485	93,9	93,7	92,9	5,21	337	177	12,8	150,7	2,2	7,7	3,0	8,9	—	—	
1936	5.778	12.568	3.506	5.630	502	119,3	126,3	103,2	4,45	272	481	13,2	152,7	1,8	6,8	2,5	8,3	—	—	
1937	6.102	12.587	3.564	5.724	533	144,6	158,9	104,6	4,48	76	595	11,6	132,0	2,1	6,3	1,5	5,2	—	—	
1937:																				
IV.	5.875	12.443	3.485	5.597	511	160,0	178,8	104,8	4,48	48	1.165	12,3	143,9	1,6	5,7	2,4	7,2	—	—	
V.	5.884	12.448	3.487	5.628	513	145,6	160,2	105,0	4,48	41	518	11,6	128,6	1,2	5,5	1,9	5,0	—	—	
VI.	5.912	12.463	3.503	5.689	515	138,0	150,5	105,0	4,48	70	374	12,8	140,2	1,7	6,6	2,6	7,0	—	—	
VII.	5.975	12.432	3.514	5.660	516	150,6	166,6	105,0	4,48	162	546	12,2	124,7	1,0	3,6	2,1	7,6	—	—	
VIII.	6.016	12.437	3.534	5.733	518	151,0	167,2	105,0	4,48	47	284	10,5	116,2	1,3	3,3	2,0	6,2	—	—	
IX.	6.007	12.463	3.560	5.721	519	143,8	158,0	105,0	4,48	94	277	11,7	121,8	1,2	4,2	1,8	5,3	—	—	
X.	6.023	12.484	3.534	5.718	525	132,5	143,3	105,0	4,48	90	408	10,9	130,9	1,4	5,1	2,1	6,6	—	—	
XI.	6.039	12.511	3.542	5.707	529	126,8	135,9	105,0	4,48	62	303	12,4	140,0	1,4	4,4	1,9	5,2	—	—	
XII.	6.102	12.587	3.564	5.724	533	128,9	138,6	105,0	4,48	54	184	11,8	152,0	1,9	5,7	2,2	6,5	—	—	
1938:																				
I.	6.107	12.465	3.541	5.630	532	127,9	137,1	105,0	4,48	59	188	12,9	154,3	1,4	4,8	1,7	5,0	—	—	
II.	6.125	12.473	3.529	5.622	535	122,4	130,1	104,9	4,48	51	189	11,8	137,8	1,1	3,4	1,7	5,9	—	—	
III.	6.130	12.489	3.531	5.631	543	116,9	123,3	105,7	4,48	156	214	12,6	150,8	1,5	5,4	2,2	9,0	—	—	
IV.	6.153	12.498	3.541	5.644	545	116,4	122,9	104,8	4,48	168	156	10,2	134,4	1,6	5,9	2,3	10,3	—	—	
V.	6.174	12.504	3.545	5.650	549	116,9	123,8	104,8	4,48	159	96	10,8	130,7	1,4	7,4	2,4	11,9	—	—	
VI.	6.212	12.521	3.548	5.629	549	120,7	128,6	104,7	4,48	82	142	8,3	100,9	1,3	5,5	2,4	9,7	—	—	
VII.	6.244	12.494	3.573	5.688	552	123,0	131,5	104,6	4,48	81	120	8,6	101,1	1,3	4,9	2,2	8,9	—	—	
VIII.	6.252	12.532	3.585	5.685	550	121,5	129,6	104,7	4,48	83	106	65,9	101,8	1,2	5,4	2,0	7,5	—	—	
IX.	6.696	12.532	3.098	5.713	549	119,0	126,4	104,7	4,48	233	77	8,7	100,6	1,1	5,8	3,1	16,7	—	—	
X.	6.072	12.532	3.082	5.449	419	—	—	—	—	—	—	3,7	33,3	0,8	3,4	1,4				

10. Celkový přehled počtu peněžních ústavů, poboček a vkladů podle stavu v r. 1937 v původních a nových hranicích.

Skupiny ústavů	Počet ústavů a poboček						Vklady na knížky podle poboček											
	bývalé území			nynější území			bývalé území			nynější území								
	počet hlavních závodů	počet poboček	v % býv. území	počet hlavních závodů	počet poboček	v % býv. území	počet hlavních závodů	počet poboček	v % býv. území	počet hlavních závodů	počet poboček	v % býv. území						
	absolutně						v milionech K											
Akciové banky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku	23	380	23	223	100,0	58,7	8.460,6	6.525,4	77,1	1.459	460	1.077	237	73,8	51,5	11.879,9	9.187,3	77,3
Zemské peněžní a jiné emisní ústavy	9	4	7	27	77,8	50,0	1.774,2	1.759,4	98,8	460	12	355	5	77,2	41,7	829,1	648,7	78,2
Banky na Slovensku a Podkarpatské Rusi	55	208	39	150	70,9	72,1	2.443,1	1.955,5	80,0	4.372	2.910	66,6	—	—	—	5.125,6	3.208,6	62,6
Spořitelny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku	341	221	181	149	53,1	67,4	19.290,0	15.391,7	69,4	970	—	730	—	75,3	—	927,4	738,6	79,6
Spořitelny na Slovensku	10	7	10	7	100,0	100,0	490,5	490,5	100,0	219	—	160	—	73,1	—	64,5	26,9	41,7
Okresní záložny hospodářské v Čechách	173	122	129	107	74,6	87,7	4.309,3	3.742,8	86,9	8.091	1.414	5.621	880	69,5	62,2	55.594,2	41.668,4	75,0

*) Data za rok 1936. V tom i živnostenské záložny.

11. Hlavní údaje lidového peněžnictví v roce 1937¹⁾ (v milionech K) rozdělené podle sídla hlavního závodu.

Radové číslo	Položky	Spořitelny				Záložny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku				Kampeličky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku				Úvěrná družstvá ²⁾					
		v Čechách, na Moravě a ve Slezsku		na Slovensku		okresní záložny hospodářské v Čechách		občanské		živnostenské		na Slovensku		na Podkarp. Rusi					
		bývalé	nynější	v %	bývalé	nynější	v %	bývalé	nynější	v %	bývalé	nynější	v %	bývalé	nynější	v %	bývalé	nynější	v %
		absolutně	v % býv. území	absolutně	v % býv. území	absolutně	v % býv. území	absolutně	v % býv. území	absolutně	v % býv. území	absolutně	v % býv. území	absolutně	v % býv. území	absolutně	v % býv. území	absolutně	v % býv. území
1	Podíly (kmenové jmění)	1.517,7	1.239,2	81,6	19,0	41,5	33,8	81,3	176,2	81,1	72,5	28,5	39,3	6,2	50,8	46,4	83,9	33,2	73,1
2	Reservní a jiné fondy	19.290,0	13.774,6	71,4	490,5	240,3	212,6	88,3	7.229,3	86,5	80,2	37,3	163,0	163,0	70,7	49,5	33,9	33,9	78,3
3	Vklady na knížky: a) podle hlavních závodů b) podle poboček	2.160,4	1.555,1	76,6	109,3	4.309,3	3.742,8	86,9	11.879,9	84,2	78,6	829,1	639,7	3.208,6	3.208,6	927,4	738,6	79,6	738,6
4	Vklady na běžné účty	364,8	63,5	17,4	8,5	22,4	19,1	85,4	1.147,4	93,4	84,2	182,5	136,9	18,4	59,0	204,9	148,0	75,2	148,0
5	Výpůjčky u příslušného ústředí	163,3	189,0	85,1	2,0	29,3	16,8	67,3	189,6	89,0	78,1	25,0	25,0	9,5	63,3	76,1	48,3	57,7	57,7
6	Ostatní věřitelé	103,7	80,8	77,9	2,9	7,6	7,0	92,1	53,5	87,8	82,8	10,2	8,6	14,2	12,9	12,9	25,2	58,5	58,5
7	Ostatní pasiva	23.599,9	16.562,2	71,8	682,2	4.980,1	4.308,9	86,5	14.720,4	85,3	79,5	1.143,4	903,2	3.523,6	3.523,6	1.358,5	1.035,9	76,3	1.035,9
8	Úhrn aktiv resp. pasiv	125,3	92,1	73,5	3,9	31,8	27,5	86,5	118,1	102,2	86,5	15,5	11,6	42,0	42,0	22,0	15,8	15,8	15,8
9	Pokladni hotovost	2.307,7	1.689,7	73,2	93,8	503,3	446,7	88,7	1.324,0	90,3	82,7	64,3	77,7	891,5	891,5	170,9	87,0	2,5	87,0
10	Uložené přebytky: a) u příslušného ústředí b) u bank c) u jiných ústavů	5.320,2	4.855,0	91,3	53,9	307,9	287,9	93,5	831,5	72,5	78,8	43,9	34,5	68,9	68,9	31,0	25,0	80,6	80,6
11	Cenné papíry: a) státní b) ostatní	1.053,5	81,4	38,6	96,6	96,6	90,9	82,5	433,7	402,1	92,7	23,4	20,7	29,2	29,2	70,7	70,7	70,7	70,7
12	Zápůjčky: a) dlouhodobé b) krátkodobé	10.935,6	7.425,4	67,8	684,4	2.445,4	2.174,9	88,9	4.506,2	81,3	77,7	51,2	50,0	73,4	73,4	120,7	120,7	93,6	93,6
13	Nemovitosti	1.341,7	88,9	6,6	15,9	113,1	113,1	83,6	4.139,4	87,8	80,3	32,8	33,8	61,0	61,0	23,2	16,7	67,7	67,7
14	Ztráta	785,9	276,8	35,2	7,1	81,3	60,6	74,5	227,4	175,0	77,0	19,3	13,6	100,0	100,0	23,3	16,8	72,1	72,1
15	Úroky z cenných papírů	264,0	215,8	81,7	4,4	18,1	16,5	91,2	50,8	46,7	91,9	1,0	0,8	5,4	5,4	1,0	0,7	70,0	70,0
16	Ostatní úroky ziskové	700,8	491,3	70,1	24,4	147,0	171,1	86,9	680,1	492,4	84,9	48,7	39,5	188,6	188,6	66,2	50,4	76,1	76,1
17	Úroky ze vkladů	649,3	469,4	72,3	20,1	147,3	128,5	87,2	392,3	334,0	85,1	29,5	23,8	105,6	105,6	63,2	28,4	80,0	80,0
18	Ostatní úroky včerné	14,2	1,1	7,7	—	1,3	0,6	46,2	32,3	30,4	94,1	4,0	3,4	9,7	9,7	63,9	5,3	50,9	50,9
19	Náklady: a) věcné b) osobní c) daně a poplatky	36,7	26,7	72,8	1,1	11,1	11,1	32,0	35,8	30,4	84,9	6,3	5,0	7,4	7,4	6,3	4,8	71,6	71,6
20	Úhrn zisků resp. ztrát	154,0	112,5	73,1	4,3	29,0	24,6	84,8	104,6	91,2	87,2	12,2	9,6	78,7	78,7	14,1	12,0	74,1	74,1
21	Úhrn zisků resp. ztrát	27,5	24,0	87,3	0,4	8,6	7,0	81,4	27,0	22,4	83,0	2,2	1,7	5,7	5,7	2,5	1,9	76,0	76,0
22	Úhrn zisků resp. ztrát	1.016,5	735,8	72,4	30,1	223,4	193,1	86,4	682,1	583,5	85,6	60,6	48,0	149,0	149,0	75,8	57,7	76,1	76,1

*) Data za rok 1936. V tom i živnostenské záložny.

12. Neumístění uchazeči podle politických okresů.

Z e m ě, politický okres	Neumístění uchazeči			Z e m ě, politický okres	Neumístění uchazeči		
	30. XI.	31. XII.	31. I. ¹⁾		30. XI.	31. XII.	31. I. ¹⁾
	1938		1939		1938		1939
Země Česká.							
Benešov	144	184	204	Ostrava Moravská	3.358	3.720	3.930
Beroun	143	266	256	Prostějov	611	1.139	1.376
Blatná	257	440	530	Přerov	318	968	1.312
Boleslav Mladá	568	811	1.302	Tiřnov	378	734	895
Brandýs nad Labem	157	379	504	Třebíč	547	863	1.056
Brod Český	238	615	602	Vsetín	781	950	1.092
Brod Německý	441	548	709	Vyškov	1.061	1.972	2.228
Budějovice České	2.260	3.056	3.764	Zlín	333	458	608
Bydžov Nový	437	430	430	Židlochovice	410	897	1.449
Čáslav	207	526	745	Úhrnem	26.531	40.385	48.588
Domažlice	1.181	1.416	1.509	Krajina Slovenská.			
Dvůr Králové n. L.	871	1.150	1.147	Baňa Nová	238	514	916
Hora Kutná	371	494	283	Bánovce n. Bebr.	149	503	1.508
Hořice	785	936	1.021	Bardejov	86	222	8)
Hořovice	195	337	365	Bratislava-mesto	2.553	3.351	3.415
Hradec Jindřichův	422	535	560	Bratislava-vonkov	1.042	1.337	1.826
Hradec Králové	883	1.210	1.481	Brezno n. Hr.	16	68	1.563
Hradiště Mnichovo	645	574	768	Bystřica Banská	24	314	401
Humpolec	183	251	379	Bystřica Považská	1.386	1.279	1.915
Chotěbor	205	189	294	Bytča Velká	567	983	2.071
Chrudim	871	1.432	1.681	Čadca	507	1.026	1.708
Jičín	357	433	539	Dobšiná	8)	8)	508
Jilemnice	1.120	1.299	1.289	Gelnica	297	585	8)
Jílové	71	281	336	Giraltovce	16	42	26
Kamenice n. L.	287	377	363	Hlohovec	341	856	1.140
Kladno	734	734	657	Hnúšťa	424	746	933
Klatovy	376	518	695	Humenné	94	622	776
Kolín	738	1.439	1.874	Ilava	150	399	675
Kralovice	159	193	220	Kameň Modrý	6	29	8)
Kralupy n. Vlt.	176	247	286	Kežmarok	190	378	494
Ledeč n. Sáz.	129	143	167	Kremnica	487	1.210	2.031
Litomyšl	875	1.255	1.562	Krupina	84	1.194	8)
Louny	332	474	897	Kubín Doiný	48	153	235
Mělník	138	160	181	Levoča	179	336	376
Město Nové n. Met.	259	337	401	Lovinobaňa-Mýtňa	444	670	965
Milevsko	111	301	333	Lubovňa Stará	5	21	113
Mýto Vysoké	727	1.320	1.690	Malacky	213	332	425
Náchod	1.966	1.977	1.749	Martin Turč. Sv.	105	728	1.473
Nymburk	173	185	297	Medzilaborce	8)	8)	8)
Paka Nová	554	568	520	Mesto Kys. Nové	359	578	1.031
Pardubice	1.437	1.982	2.659	Mesto Nové n. Váh.	358	670	587
Pelhřimov	137	149	195	Michalovce	223	415	994
Písek	584	859	844	Mikuláš Lipt. Sv.	223	689	1.257
Plzeň	4.563	4.517	4.358	Modra	110	8)	8)
Poděbrady	435	539	650	Moravce Zlaté	73	216	1.627
Polička	999	1.254	1.243	Myjava	592	637	658
Praha-město	8.969	8.004	7.521	Námestovo	13	68	280
Praha-venkov	592	878	1.142	Nitra	973	1.525	1.533
Preštica	347	319	306	Piešťany	420	953	1.146
Příbram	330	712	698	Poprad	35	303	608
Rakovník	493	624	707	Prešov	527	512	596
Ričany	179	321	371	Prievidza	254	855	1.881
Rokycany	1.507	1.903	1.858	Púchov	466	760	1.111
Roudnice n. L.	1.153	1.493	1.615	Pukanec	183	320	8)
Rychnov n. Kn.	1.129	1.240	1.276	Revúca	359	541	8)
Sedlčany	265	491	445	Ružomberok	693	1.232	1.779
Semily	5.263	4.882	4.438	Sabinov	66	116	8)
Slaný	614	973	1.043	Senica	215	314	605
Strakonice	248	241	324	Sereď	183	729	891
Sušice	260	424	404	Skalica-Holič	200	310	359
Tábor	256	423	521	Snina	385	550	460
Třeboň	874	1.044	1.279	Stropkov	30	36	59
Turnov	1.131	1.199	1.268	Štiavica Banská	305	721	961
Týn n. Vlt.	113	172	195	Popolčany	294	1.604	1.899
Vlašim	118	143	149	Trebišov	4	8)	19
Žamberk	426	520	688	Trenčín	58	720	1.659
Celkem	53.168	63.295	68.787	Trnava	1.098	3.080	2.981
Uchazeči z různých míst	3.396	3.286	3.955	Trstená	80	221	229
Úhrnem	56.564	66.581	72.742	Ves Spiš. Nová	159	354	647
Země Moravskoslezská.				Ves Spiš. Stará	—	3	33
Boskovice	1.098	1.801	2.504	Vranov n. Topl.	482	553	637
Brno-město	6.072	5.526	5.890	Zvolen	266	1.943	3.525
Brno-venkov	702	1.203	1.461	Žilina a Rajec	852	1.051	1.689
Brod Uherský	835	1.335	1.580	Úhrnem	20.189	40.477	57.234
Budějovice Mor.	157	175	254	Podkarpatská Rus.			
Dačice	1.721	1.989	1.582	Berezný Velký	8)	17	111
Frydek	968	1.908	1.989	Chust	208	343	8)
Hodonín	216	929	879	Perečín	8)	8)	8)
Holešov	236	1.329	2.198	Sevluš	88	214	380
Hradiště Uherské	407	977	1.180	Svalava	45	53	72
Hranice	179	295	295	Ťačovo	60	82	944
Hrotovice	1.184	1.200	1.535	Úhrnem	401	709	1.507
Jihlava	122	606	800	II. Přehled podle zemí.			
Kroměříž	728	1.163	2.344	Země Česká	56.564	66.581	72.742
Kyjov	303	736	1.050	Země Moravskoslezská	26.531	40.385	48.588
Meziráč Valašské	2.266	2.987	3.104	Krajina Slovenská	20.189	40.477	57.234
Meziříčí Velké	272	375	470	Podkarpatská Rus	401	709	1.507
Město Nové na Mor.	241	422	719	Česko-Slovensko	103.685	148.152	180.071
Místek	268	473	716				
Olomouc-město	422	662	719				
Olomouc-venkov	516	1.121	1.441				

1) Předběžná data. — 2) Z toho v pracovních útvarech 3.645. — 3) Z toho v pracovních útvarech 6.291. — 4) Z toho v pracovních útvarech 7.618. — 5) Z toho v pracovních útvarech 1.911. — 6) Z toho v pracovních útvarech 2.107. — 7) Z toho v pracovních útvarech 2.381. — 8) Hlášení nedošla. — 9) Z toho v pracovních útvarech 5.556. — 10) Z toho v pracovních útvarech 8.398. — 11) Z toho v pracovních útvarech 10.029.

13. Trh práce v prosinci 1938.

Třídy povolání, země	Zprostředkování práce ¹⁾						Na 100		Trh práce ²⁾			
	uchazeči		přihlášená místa		obsazená místa		uchazečů mužů i žen	ucha-zeček	volná místa		neumístění uchazeči	
	během měsíce						obsaz. míst ²⁾		posled. pracov. dne v měsíci			
	a*)	b**)	a*)	b**)	a*)	b**)	a*)	b**)	a*)	b**)	a*)	b**)
I. Zemědělství a lesnictví	14.960	3.270	11.080	3.044	6.720	1.034	44,9	31,6	3.051	1.573	8.368	2.261
II. Hornictví	3.279	4	417	—	590	—	18,0	—	27	—	2.450	4
III. Hutnictví	941	3	280	—	280	—	29,8	—	—	—	637	3
IV. Zahradnictví	542	70	56	18	51	18	9,4	25,7	2	—	416	48
V/1. Průmysl kamenný a zeminný	4.710	438	657	38	611	35	12,8	8,0	31	3	3.717	368
V/2. Průmysl sklářský	6.271	1.554	707	105	691	104	11,0	0,7	12	—	5.031	1.282
VI. Zpracování kovů	11.171	1.072	1.288	183	1.042	165	9,3	15,4	92	8	7.759	730
VII. Výroba strojů	4.083	255	901	260	819	259	20,1	101,6	27	—	2.606	85
VIII. Průmysl dřevářský a fezbářský	6.554	236	688	72	617	67	9,4	28,4	44	4	5.045	141
IX. Výroba zboží z kaučuku, celuloidu a pod.	73	37	30	16	29	16	39,7	43,2	1	—	31	15
X. Průmysl koží, usní, štětín a pod.	707	49	129	31	91	27	12,9	55,1	36	4	549	26
XI. Průmysl textilní	11.611	7.935	3.320	2.057	3.094	1.919	26,6	24,2	213	136	7.567	5.340
XII. Čalounictví	293	10	24	—	18	—	6,1	—	1	—	231	6
XIII. Průmysl oděvnický	6.589	2.172	1.217	484	912	359	13,8	16,5	136	88	4.908	1.540
XIV. Průmysl papírnický	1.180	664	106	54	86	37	7,3	5,6	—	—	733	402
XV. Průmysl potravin a poživatin	3.696	639	722	146	648	143	17,5	22,4	25	—	2.792	465
XVI. Hostinství	1.069	249	275	167	189	97	17,7	39,0	64	53	720	133
XVII. Průmysl lučební	997	453	100	8	88	8	8,8	1,8	7	—	844	411
XVIII. Živnosti stavební	25.816	229	2.626	5	2.476	5	9,6	2,2	41	—	21.220	176
XIX. Odbory grafické	2.045	534	108	49	101	49	4,9	9,2	1	—	1.562	385
XX. Zaměstnanci v ruční výrobě	10.579	3.283	1.329	399	1.254	367	11,9	11,2	21	13	8.078	2.351
XXI. Zaměstnanci obchodní	8.413	3.375	704	207	609	176	7,2	5,2	70	27	7.030	2.884
XXII. Nádeníci	67.500	8.594	15.042	1.226	14.374	1.053	21,3	12,3	293	53	49.690	7.068
XXIII. Zaměstnanci dopravní	527	—	69	—	66	—	12,5	—	—	—	416	—
XXIV. Služebnictvo domácí	5.819	5.699	2.341	2.289	1.336	1.293	23,0	22,7	583	577	3.424	3.361
XXV. Svobodná povolání	2.049	716	161	65	131	39	6,4	5,4	19	15	1.495	532
Učňové	1.525	254	1.613	244	591	153	38,8	60,2	785	60	830	90
Dohromady	203.059	41.794	46.188	11.167	37.514	7.423	18,5	17,8	5.582	2.614	148.152	30.107
Čechy	101.784	24.576	30.119	8.081	22.491	4.755	22,1	19,3	4.902	2.326	66.581	16.777
Morava a Slezsko	51.102	9.234	7.590	1.518	7.045	1.260	13,8	13,6	505	251	40.385	6.980
Slovensko	48.874	7.886	7.898	1.505	7.416	1.355	15,2	17,2	162	31	40.477	6.312
Podkarpatská Rus	1.299	98	581	63	562	53	43,3	54,1	13	6	709	38
Úhrnem	203.059	41.794	46.188	11.167	37.514	7.423	18,5	17,8	5.582	2.614	148.152	30.107

a*) muži i ženy dohromady. — b**) jen ženy. — 1) Třídění podle hledané práce. — 2) Místa některých tříd povolání jsou obsazována uchazeči z různých tříd.

14. Veřejné finance.*)

Rok (= měsíční průměr)	Hrubý výsledek veřejných dávek							Podíly a úděly ²⁾	Tabáková režie		Příjem silničního fondu	Samosprávní přírůstky		
	Veřejné dávky	Příjmé daně	Daň z obrátu a prepřichová	Clá	Spotřební daně	Po-platky	Mono-poly ¹⁾		prodej	odvod stát. podniků		celkem	obecní	
Měsíc	1,000.000 K													
1929	825,7	169,3	195,5	119,1	161,7	177,1	3,0	130,0	196,4	114,0	13,2			
1930	794,5	157,7	196,5	103,3	157,6	173,3	6,1	171,8	192,2	108,6	14,7			
1931	799,2	147,6	185,2	110,9	181,1	170,5	3,9	208,0	181,0	102,1	19,6	123,3	53,6	
1932	772,5	172,2	185,8	73,3	176,9	161,2	3,1	207,6	181,1	113,1	24,1	119,1	52,6	
1933	728,5	154,6	192,6	54,3	168,2	155,5	3,3	245,2	166,3	107,0	20,3	125,0	54,9	
1934	734,2	143,2	199,3	55,6	166,6	164,9	4,6	248,5	159,1	104,0	19,8	118,8	51,6	
1935	718,3	146,9	192,7	56,1	165,6	152,5	4,5	259,3	151,6	98,5	21,7	125,5	54,3	
1936	753,3	155,6	197,1	62,0	175,7	158,7	4,2	256,3	154,5	98,6	23,9	154,1	66,1	
1937	864,7	236,4	230,6	66,4	190,5	135,0	5,8	231,9	142,9	95,3	25,6	131,8	56,7	
1938	911,4	270,6	238,3	52,2	205,3	139,5	5,5	207,0	144,7	99,9	26,1	133,7	56,5	
1938	I.	813,7	255,7	158,8	57,5	211,8	120,7	9,2	297,1	118,0	64,5	33,9	122,8	45,7
	II.	1.249,0	576,7	320,6	47,3	175,1	124,6	4,7	214,2	125,1	95,0	15,8	140,4	61,2
	III.	662,7	95,3	176,8	61,7	194,3	129,7	4,9	209,8	150,0	95,0	17,1	133,3	56,0
	IV.	835,4	226,3	189,8	63,6	198,1	152,7	4,9	216,7	143,0	100,5	31,4	128,6	52,6
	V.	1.075,9	353,5	322,8	62,4	208,0	124,9	4,3	215,5	154,9	106,5	23,8	138,6	58,5
	VI.	835,3	211,8	202,7	55,5	228,0	132,6	4,7	218,2	161,7	80,0	29,0	142,3	63,0
	VII.	1.137,0	406,4	225,7	46,6	242,5	210,3	5,5	244,0	159,1	95,0	46,9	135,3	56,1
	VIII.	1.097,9	269,4	357,6	58,9	246,9	159,8	5,3	218,6	167,8	120,0	30,0	142,7	59,9
	IX.	717,0	130,2	194,1	60,3	196,1	126,7	9,6	209,1	198,1	157,0	22,2	124,3	52,4
	Data za nové území republiky													
	X.	664,4	137,2	149,1	25,2	215,7	131,8	5,4	184,4	129,2	107,0	23,9	122,3	53,4
	XI.	874,7	234,9	288,5	40,7	173,2	130,7	6,7	167,8	107,9	98,0	21,0	163,5	72,0
	XII.	973,8	350,3	272,6	46,7	173,9	129,5	0,8	88,0	121,8	80,0	17,9	109,8	47,6

*) Data ministerstva financí. — 1) Sůl, sladidla, výbušné látky. — 2) Odvedené státní správou z výnosu některých dávek samosprávy neb fondům.

15. Základna samosprávných přírážek a předpis přímých daní a obrátové daně za r. 1936 v 1000 K

Podle stavu z 28. XI. 1938.

1	Česko-Slovensko				Čechy, Morava a Slezsko				
	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	
		absol.	v %			absol.	v %	absol.	v % sl. 5.
2	3	4	5	6	7	8	9	10	
A. Základna samosprávných přírážek	402,948	121,487	30,1	281,461	313,228	103,101	30,0	240,127	85,3
všeobecná daň výdělková . . .	64,752	22,343	34,5	42,409	56,042	19,790	35,3	36,252	85,5
zvláštní daň výdělková . . .	76,353	17,461	22,9	58,892	68,765	15,838	23,0	52,927	89,9
daň pozemková z lesů . . .	10,153	3,798	37,4	6,355	8,075	3,493	43,3	4,582	72,1
daň pozemková z ostatní půdy	58,241	19,713	33,8	38,528	43,511	13,736	31,6	29,775	77,3
daň domovní činžovní . . .	165,046	49,180	29,8	115,866	144,088	42,872	29,8	101,216	87,3
daň domovní třídní . . .	16,158	5,418	33,5	10,740	11,508	4,034	35,1	7,474	69,6
daň rentová . . .	5,954	2,217	37,2	3,737	5,373	2,067	38,5	3,306	88,5
daň z vyššího služného . . .	6,291	1,357	21,6	4,934	5,366	1,271	21,7	4,595	93,1
B. Předpis daní přímých	1.367,379	409,036	29,9	958,343	1.169,307	347,516	29,7	821,791	85,7
důchodová . . .	815,484	232,618	28,5	582,866	710,457	200,694	28,2	509,763	87,4
branný příspěvek . . .	4,447	1,241	27,9	3,206	3,871	1,061	27,4	2,810	87,7
všeobecná výdělková . . .	69,776	23,277	33,4	46,499	60,794	20,781	34,2	40,013	86,1
zvláštní výdělková . . .	72,432	22,316	30,8	50,116	62,996	19,494	30,9	43,502	86,8
pozemková . . .	105,193	37,573	35,7	67,620	82,005	27,815	33,9	54,190	80,1
domovní . . .	185,212	56,911	30,7	128,301	158,925	49,579	31,2	109,346	85,2
rentová . . .	8,977	3,316	36,9	5,661	8,024	3,060	38,1	4,964	87,7
z vyššího služného . . .	7,228	1,592	22,0	5,636	6,811	1,502	22,1	5,309	94,2
pokuty . . .	35,862	7,578	21,1	28,284	29,008	5,982	20,6	23,026	81,4
příslušenství (úroky a exekuce)	62,768	22,614	36,0	40,154	46,416	17,548	37,8	28,868	71,9
C. Předpis obrátové daně celkem	1.712,773	523,014	30,5	1.189,759	1.524,659	474,308	31,1	1.050,351	88,3

1	Slovensko				Podk. Rus (Karpát. Ukrajina)					
	v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích		v bývalých hranicích	ztráta		v nových hranicích	
		absol.	v %	absol.	v % sl. 5.		absol.	v %	absol.	v % sl. 5.
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
A. Základna samosprávných přírážek	54,998	15,959	29,0	39,039	13,9	4,722	2,427	51,4	2,295	0,8
všeobecná daň výdělková . . .	8,051	2,159	26,8	5,892	13,9	659	394	59,8	265	0,6
zvláštní daň výdělková . . .	7,162	1,438	20,1	5,724	9,7	426	185	43,4	241	0,4
daň pozemková z lesů . . .	1,873	271	14,5	1,602	25,2	205	34	16,6	171	2,7
daň pozemková z ostatní půdy	13,718	5,576	40,6	8,142	21,1	1,012	401	39,6	611	1,6
daň domovní činžovní . . .	19,273	5,051	26,2	14,222	12,3	1,685	1,257	74,6	428	0,4
daň domovní třídní . . .	3,942	1,239	31,4	2,703	25,2	708	145	20,5	563	5,2
daň rentová . . .	563	139	24,7	424	11,3	18	11	61,1	7	0,2
daň z vyššího služného . . .	416	86	20,7	330	6,7	9	0	0,0	9	0,2
B. Předpis daní přímých	182,678	53,609	29,3	129,069	19,5	15,394	7,911	51,4	7,483	0,8
důchodová . . .	96,955	27,776	28,6	69,179	11,9	8,072	4,143	51,4	3,924	0,7
branný příspěvek . . .	529	156	29,5	373	11,6	47	24	51,1	23	0,7
všeobecná výdělková . . .	8,187	2,087	25,5	6,100	13,1	795	409	51,4	386	0,8
zvláštní výdělková . . .	8,997	2,597	28,9	6,400	12,8	439	225	51,3	214	0,4
pozemková . . .	21,555	8,919	41,4	12,636	18,7	1,633	839	51,4	794	1,2
domovní . . .	23,774	6,040	25,4	17,734	13,8	2,513	1,292	51,4	1,221	1,0
rentová . . .	830	193	23,3	637	11,2	123	63	51,2	60	1,1
z vyššího služného . . .	377	69	18,3	308	6,5	40	21	52,5	19	0,3
pokuty . . .	5,751	1,029	17,9	4,722	16,7	1,103	567	51,4	536	1,9
příslušenství (úroky a exekuce)	15,723	4,743	30,2	10,980	27,3	629	323	51,4	306	0,8
C. Předpis obrátové daně celkem	172,405	40,633	23,6	131,772	11,1	15,709	8,073	51,4	7,636	0,8

16. Konkursy a vyrovnání.

(Data za nové území republiky.)

Rok měsíc	Vyhlášené konkursy								Zahájená vyrovnání											
	celkem	zemědělství	průmysl a živ- nosti	obchod, peněž- nictví a doprava	volná povolání	ostatní povolání	vedlejší kon- kursy	u nichž jsou zná- ma aktiva a pasiva (v 1.000 K)			celkem	zemědělství	průmysl a živ- nosti	obchod, peněž- nictví a doprava	volná povolání	ostatní povolání	vedlejší vyrov- nání	u nichž jsou zná- ma aktiva a pasiva (v 1.000 K)		
								počet	aktiva	pasiva								počet	aktiva	pasiva
1937 . . .	407	21	115	185	20	44	22	350	56,841	129,392	521	5	125	320	10	36	25	520	134,023	210,337
I. . .	34	1	12	14	2	3	2	29	2,910	6,244	55	—	10	41	2	—	2	55	11,590	18,923
II. . .	45	4	13	23	2	2	1	38	6,437	32,859	34	1	10	20	1	1	33	9,209	11,423	
III. . .	40	1	14	17	3	3	2	35	8,293	15,452	45	1	6	30	—	3	5	45	3,650	6,679
IV. . .	34	1	8	18	1	4	2	29	1,782	4,754	37	—	7	26	—	2	2	37	7,222	11,713
V. . .	34	2	10	15	1	1	5	30	2,954	8,269	58	—	17	32	1	7	1	58	18,056	35,465
VI. . .	35	1	6	19	3	6	—	29	8,794	10,745	52	—	13	37	—	1	1	52	5,016	6,757
VII. . .	25	1	8	15	—	1	—	23	4,760	8,687	30	—	6	21	1	1	1	30	5,111	9,677
VIII. . .	24	1	9	12	—	1	1	20	5,868	13,223	35	—	9	21	2	1	2	35	44,544	59,510
IX. . .	30	2	8	13	2	3	2	26	4,580	7,519	41	2	13	15	—	6	5	41	2,609	4,938
X. . .	48	2	14	16	3	8	5	41	5,095	10,369	33	—	9	19	—	4	1	33	4,521	6,861
XI. . .	32	4	7	14	1	4	2	27	4,190	8,031	50	—	10	33	1	4	2	50	7,591	11,996
XII. . .	26	1	6	9	2	8	—	23	1,178	3,240	51	1	15	25	2	6	2	51	14,904	26,395
1938 . . .	300	17	104	115	14	33	17	167	24,970	45,416	513	—	153	322	—	31	7	503	118,776	179,492
I. . .	40	2	15	13	2	7	1	22	2,222	5,366	34	—	9	24	—	1	—	34	16,429	21,163
II. . .	18	1	8	5	1	2	1	11	333	8,512	38	—	8	26	—	4	—	37	5,650	9,248
III. . .	28	3	8	12	1	3	1	22	4,359	5,949	33	—	9	22	—	2	—	33	11,210	16,492
IV. . .	26	1	7	13	2	3	—	16	4,071	6,140	29	—	10	19	—	—	—	29	2,444	4,179
V. . .	38	3	9	18	1	4	3	25	3,791	5,226	55	—	16	35	—	4	—	55	3,336	6,017
VI. . .	29	2	7	12	3	1	4	11	1,661	2,197	38	—	9	25	—	3	1	38	19,723	28,229
VII. . .	21	2	6	7	1	3	2	4	173	355	34	—	6	26	—	1	1	34	6,357	9,735
VIII. . .	19	1	10	5	—	—	2	11	2,996	3,303	30	—	9	19	—	1	1	30	7,709	11,137
IX. . .	25	1	8	14	—	1	1	8	197	406	40	—	15	20	—	4	1	40	6,814	10,524
X. . .	11	—	2	4	—	4	1	7	368	1,030	48	—	21	22	—	4	1	43	14,804	23,747
XI. . .	23	1	9	5	3	4	1	9	2,331	4,218	53	—	21	30	—	2	—	51	8,644	12,707
XII. . .	22	—	15	6	—	1	—	11	2,418	2,714	81	—	20	54	—	5	2	79	15,656	26,314

17. Návštěva zábav (1929 = 100).

Výnos dávky ze zábav¹⁾ v městech s počtem obyvatel

Rok, měsíc	přes 10.000										z toho																		
											10—20.000					20—50.000					přes 50.000								
											celkem					celkem					celkem								
											z toho					z toho					z toho								
										biografů		ostatních			biografů		ostatních			biografů		ostatních			biografů		ostatních		
1929 . . .	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0									
1930 . . .	111,0	114,8	103,9	105,3	105,1	105,6	111,3	110,3	113,6	111,8	116,9	101,8	94,4	85,8	90,1	74,8	82,5	65,4	78,2	83,3									
1931 . . .	100,2	102,1	96,6	102,4	103,7	99,6	107,0	103,3	115,0	99,1	84,6	90,1	74,8	75,3	77,8	70,5	75,8	77,8	75,8	75,8									
1932 . . .	85,8	90,1	77,9	86,2	84,8	89,2	96,1	97,3	93,4	84,6	82,5	65,4	78,2	83,3	68,7	80,9	78,4	86,3	80,4	90,9									
1933 . . .	78,2	83,3	68,7	80,9	78,4	86,3	90,4	96,0	78,5	76,4	68,0	61,5	79,4	75,3	70,5	75,8	77,8	75,8	75,8	75,8									
1934 . . .	75,3	77,8	70,5	75,8	77,8	71,5	90,9	89,7	93,3	73,4	78,8	66,3	75,3	75,7	79,7	68,5	73,9	74,9	71,6	90,5									
1935 . . .	75,7	79,7	68,5	73,9	74,9	71,6	90,5	92,9	85,6	74,3	67,1	67,1	75,3	75,7	79,7	68,5	73,9	74,9	71,6	90,5									
1936 . . .	83,6	90,2	71,3	85,6	90,5	74,8	111,9	114,0	107,6	80,0	87,3	67,1	75,3	83,6	90,2	71,3	85,6	90,5	74,8	111,9									
1937 . . .	87,9	95,7	73,4	94,9	106,8	82,1	110,5	117,8	94,3	84,3	67,1	67,1	75,3	87,9	95,7	73,4	94,9	106,8	82,1	110,5									
1938 . . .	85,4	94,9	67,7	94,4	97,8	87,0	108,4	113,7	97,2	81,4	62,3	62,3	75,3	85,4	94,9	67,7	94,4	97,8	87,0	108,4									
1937: I.	109,6	101,3	124,9	136,0	118,4	174,4	133,0	135,9	126,7	103,0	94,4	118,4	136,6	104,9	101,3	124,9	136,0	118,4	174,4	133,0									
II.	104,9	111,3	93,0	114,1	115,5	111,0	119,4	121,5	114,9	101,9	88,5	104,9	118,4	104,9	111,3	93,0	114,1	115,5	111,0	119,4									
III.	96,1	118,0	55,6	96,1	113,3	58,4	127,4	145,6	88,7	92,5	115,3	61,8	89,8	105,7	60,3	82,0	91,4	61,3	114,7	145,6									
IV.	96,4	115,2	61,6	95,0	112,6	56,6	112,3	132,7	68,7	94,8	113,5	61,5	87,9	110,9	62,8	96,1	109,1	67,8	107,3	132,7									
V.	79,4	76,1	85,6	77,8	81,7	69,1	97,4	104,0	83,5	77,6	71,8	45,3	79,4	80,1	85,2	70,7	75,8	80,1	103,7	132,7									
VI.	64,2	54,6	53,5	63,3	52,0	87,8	76,6	70,2	67,4	42,6	34,8	34,8	64,2	65,3	69,3	58,0	70,6	71,0	69,3	76,6									
VII.	48,2	52,0	41,2	65,9	64,3	69,7	74,0	77,2	103,8	64,6	41,6	41,6	48,2	53,3	52,8	54,1	79,1	73,7	91,1	74,0									
VIII.	71,1	82,7	49,5	88,3	97,6	67,9	105,4	106,1	84,3	97,0	61,7	61,7	71,1	77,6	76,0	64,1	89,4	84,9	131,1	105,4									
IX.	86,4	99,7	61,8	84,7	100,6	49,8	106,6	120,3	77,3	114,8	75,1	75,1	86,4	99,7	99,7	61,8	84,7	100,6	49,8	106,6									
X.	102,6	115,8	78,0	100,5	116,0	68,6	122,8	123,6	121,1	100,6	88,0	88,0	102,6	115,8	115,8	78,0	100,5	116,0	68,6	122,8									
XI.	102,0	110,4	86,4	96,6	111,5	64,1	123,8	136,0	97,9	100,0	87,5	87,5	102,0	110,4	110,4	86,4	96,6	111,5	64,1	123,8									
XII.	105,0	112,7	90,7	121,8	127,1	110,3	126,9	140,8	97,4	107,0	87,5	87,5	105,0	112,7	112,7	90,7	121,8	127,1	110,3	126,9									
1938: I.	115,5	113,3	123,3	133,0	117,7	166,6	138,2	131,4	152,6	110,3	107,8	114,7	160,4	128,4	113,3	123,3	133,0	117,7	166,6	138,2									
II.	128,4	111,6	159,6	127,0	119,6	143,3	141,0	126,6	171,7	127,2	108,5	160,4	128,4	128,4	111,6	159,6	127,0	119,6	143,3	141,0									
III.	89,8	105,7	60,3	82,0	91,4	67,8	114,7	118,1	107,5	88,1	60,4	60,4	89,8	105,7	60,3	82,0	91,4	67,8	114,7	118,1									
IV.	91,6	107,1	62,8	96,1	109,1	67,8	107,3	119,8	80,7	89,2	69,5	69,5	91,6	107,1	62,8	96,1	109,1	67,8	107,3	119,8									
V.	80,1	85,2	70,7	75,8	80,1	66,4	103,7	110,9	88,4	78,0	69,5	69,5	80,1	85,2	70,7	75,8	80,1	66,4	103,7	110,9									
VI.	65,3	69,3	58,0	70,6	71,0	69,3	83,1	79,8	84,5	46,4	46,4	46,4	65,3	69,3	58,0	70,6	71,0	69,3	83,1	79,8									
VII.	53,3	52,8	54,1	79,1	73,7	91,1	86,5	78,6	84,5	46,4	46,4	46,4	53,3	52,8	54,1	79,1	73,7	91,1	86,5	78,6									
VIII.	71,8	76,0	64,1	89,4	84,9	131,1																							

18. Strojená hnojiva.†)

Druh hnojiva	Zásoba u výrobců	Výroba	Ke spotřebě dodáno	Zásoba u výrobců	Zásoba u dovozců	Dovoz	Vývoz	Zásoba u dovozců	Úhrnná spotřeba*)
	1./V. 1938	1./V. 1938—31./VII. 1938	31./VII. 1938	1./V. 1938	1./V. 1938—31./VII. 1938	31./VII. 1938	1./V. 1938—31./VII. 1938	31./VII. 1938	1./V. 1938—31./VII. 1938
A. Dusíkatá hnojiva									
a) dusičňanová ¹⁾	32.921	92.391	14.149	111.163	—	4.638	—	—	18.787
b) amoniakální ²⁾	148.104	197.752	102.213	243.543	—	1	350	—	101.964
B. Fosforečná hnojiva									
a) vodou rozpustná ³⁾	432.070	429.182	23.897	837.355	—	—	—	—	23.897
b) jiná ⁴⁾	167.315	449.023	515.355	100.983	—	1.055	15.030	—	501.380
C. Draselná hnojiva									
a) kainit	—	—	—	—	—	55.886	—	—	55.886
b) draselná sůl 40%	—	—	—	—	—	135.924	—	—	135.924
c) síran draselný	—	—	—	—	—	1.110	—	—	1.110
d) síran hořečnatodraselný	—	—	—	—	—	1.053	—	—	1.053
D. Kombinovaná hnojiva⁵⁾	44.339	21.324	20.457	45.206	—	—	—	—	20.457
E. Organická hnojiva⁶⁾	865	3.272	3.509	628	—	15.759	—	—	19.268

†) Data za dřívější území.

*) Není to spotřeba hnojiv skutečně použitých v tomto období, ale jsou v ní i menší zásoby, které jsou na skladě v detailních prodejnách nebo u zemědělců.

1) Ledek sodný přírodní (chilský), ledek sodný umělý (synthetický), ledek vápenatý, ½ ledku ostravského a ¼ superledku semtínského.

2) Síran amonný, dusičňan amonný, amonné vápno, ½ ledku ostravského, ¼ superledku semtínského, dusíkaté vápno s Granazotem a močovinou.

3) Superfosfát kostní (animální) a superfosfát minerální.

4) Thomasova moučka, citrofosfát I., II., kostní moučky a difos.

5) Nitrofos, citrofosfát amonný, fosamon A. F., citramfoska I., II. a hortus.

6) Moučka rohová, kožní, z umělého rohu a odpady z koželužen.